

„A jövőben az ország legnépesebb egyházkerületében egyszerű lelkész-ként kíván tevékenykedni. Käßmann 1999 óta volt Hannover püspöke.”

A tévedhetőség artistájának búcsújára ► 6. oldal

„Az est egy ősbemutatót is tartogatott: Szokolay Sándor zeneszerzőnek a Csoóri Sándor verseire írt oratorikus látomását. A női karra és zenekarra írt opus a költő gondolatainak füzére; az evangélikus mester a műnek a *Tél végi tavaszváró* címet adta.”

Születésnap-i költőkösztöntő – zenével és igével ► 8. oldal

„Az ifjú Bornemisza egy ízben magát angyalnak álcázva elrejtőzött a lutheránusokkal szakadatlanul kellemetlenkedő katolikus várkapitány, *Feledy Lestár* kemencéje mögé...”

A királyi Magyarország „olthatatlan fáklýája” ► 10. oldal

Zsinat a koronázóvárosban ► 3. oldal

Béri hagyaték ► 7. oldal

Újtemplomi megújulás ► 7. oldal

A Szentlélek elleni bűn ► 11. oldal

Szélrózsa-előtalálkozó ► 12. oldal

Fülöpökhöz írt levél ► 13. oldal

Az evangélikus egyház sem ért egyet a kiegészítő normatíva összegével

A Magyarországi Evangélikus Egyház elfogadhatatlannak tartja a 2008-as oktatási kiegészítő normatíva pótlólagosan meghatározott összegét, és kifogást emel a kiszámítás módszere ellen. A kiegészítő támogatás korrekciós összegének ily módon történő megállapításával az egyház közoktatási intézményeiben tanuló diákokat és azok családjait a kormány eljárása hátrányosan megkülönbözteti – emelte ki az egyház zsinatának és országos elnökségének állásfoglalása.

Az egyházak az aktuális kiegészítő összegeket az előző évből kiszámolt érték szerint kapják meg havi lebontásban. Tényleges költségeiket figyelembe véve azokat évről évre ki kellett egészíteni a zárszámadási törvény alapján, úgynevezett korrekciós összegekkel.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) gazdasági bizottságának közlése szerint diákonként 13 429 forinttal kapnak kevesebbet az egyházi iskolák az önkormányzati intézményeket megillető támogatásnál 2008-ra vonatkozóan.

Erdő Péter bíboros, az MKPK elnöke tudatta: minden törvényes lépést meg fog tenni az egyházi iskolákba járó tanulók, valamint szüleik és az intézmények dolgozói jogainak érvényesítése érdekében. Közlése szerint „ezek az adatok, különös tekintettel a hivatalos indoklásukra és mértékükre (...), azt mutatják, hogy a törvényesség és a jogbiztonság egyházi intézményeink tekintetében folyamatosan csorbát szenved”.

A Pénzügyminisztérium erre reagálva azt írta a Magyar Távirati Irodához eljuttatott közleményében, hogy a kiszámításra vonatkozó jogszabályok alapján állapították meg az egyházi közoktatási intézmények 2008-as kiegészítő támogatásának összegét.

Az MKPK Állandó Tanácsa ugyanakkor arról tájékoztatta az MTI-t, hogy az Alkotmánybírósághoz fordul a 2008. évi közoktatási kiegészítő támogatást meghatározó kormányrendelet és a közoktatási törvényt módosító 2009. évi törvény felülvizsgálata ügyében. Álláspontja szerint az alkotmánnyal több ponton ellentétes a kiegészítő támogatás rendszerének 2010-től hatályos szabályozása is.

Az Állami Számvevőszék 2008-as vizsgálata megállapította: 2005-ben és 2006-ban az összes egyházi iskolai kiegészítő normatíva kifizetését tekintve 2,7 milliárd forint tartozást halmozott fel az állam. Ezt az összeget azóta sem kapták meg az egyházak.

► MTI

Egyházkerületi nap jubileummal

► **Evangélikus egyházunk zsinata 1997. február 22-én döntött arról, hogy megalakítja a harmadik egyházkerületet. A 2000-ben létrejött kerület elnökségének egyik első határozata az volt, hogy minden évben – az évfordulóhoz közeli szombaton – egyházkerületi nap keretében emlékezzenek meg e történelmi eseményről. Így az elmúlt hétvégén legfiatalabb egyházkerületünk népe Bakonycsernyén ünnepelte a kerület tizedik születésnapját.**

Bakonycsernye – geotermikus energiával fűtött – temploma méltó helyszínnek bizonyult a jubileumi együttlétre a szeles február végi szombaton. Az alkalom Szabó György egyházke-

ken, ezért itt az önkormányzat tanul az evangélikusoktól.

A falu vezetőjének szavai után Szarka István esperesnek, helyi lelkésznek a Zsolt 25 alapján elhangzott áhítatára figyeltek az egybegyűltek, majd dr. Lackner Pál dandártábornok, protestáns tábori püspök – az egykori nyugati kerületi püspökválasztás jelölő- és szavazatszámoló bizottságának elnöke – tartott előadást *Tíz éves lesz újjáalakult egyházkerületünk – ahogy elkezdődött* címmel.

Az előadó a kezdetektől idézte fel a történelmi dunántúli kerület hagyatékát, szólt az újjászületés előkészítéséről, a püspöki székhely kiválasztásának és a kerület névadásának körülményeiről is.

A bakonycsernyei gyülekezet óvodásainak és énekkarának szolgálata után ebédszünet következett, miközben a résztvevők a Duna Televízió Szeg-

FOTÓ: MÉNYES GYULA

rületi felügyelő köszöntésével kezdődött, majd Turi Balázs, a település evangélikus polgármestere kért szót. Mint mondta, Bakonycsernye 3200 fős bányásztelepülés, s a faluban olyan összetartás van, amelyet csak a bányászok tudnak megvalósítani. Ennek hatása ma is érződik, ha összefogásra van szükség. Hozzátettem, hogy a templomfűtésnek híre van a környé-

letkő műsorában – *Egy egyházkerület feltámadása* címmel – 2000. október 1-jén sugárzott epizódot nézhették.

A délutáni program a kerület elnöksége által legutóbb – *A családfejty így tanítsa házanépét!* – *Nevelés Luther teológiája alapján* címmel – kiírt teológiai pályázat eredményhirdetésével kezdődött.

► Folytatás a 3. oldalon

Jó-e még a Luther-rózsa?

A Magyarországi Evangélikus Egyház új logójáról

■ ZÁSZKALICZKY ZSUZSANNA

2009 őszén egyházunk elnöksége pályázatot írt ki a Magyarországi Evangélikus Egyház logójának és arculatának megtervezésére. Negyvenegy pályázótól hetvenegy pályamunka érkezett. A pályázat érvényes és eredményes volt. Az internetezők a honlapon már a döntés napján találkozhattak a nyertes pályaművel.

Először is tisztázni kell néhány alapkérdést. Lehet, hogy tréfásnak tűnik, de a pályázat kiírása utáni napokban bizony nem csak olyan levelek érkeztek a megjelölt kapcsolattartó címére, amelyekben a leendő pályázók érdeklődtek egyházunk sajátosságai, tevékenysége vagy az esetleg meglévő, hagyományos jelképrendszer iránt. Akadtak bizony olyanok is, akik megkérdőjelezték az elnökség szándékát, titkos üzleti szempontokat véltek felfedezni a pályázat kiírása mögött, avagy hagyománytiszteltre szólítottak fel a Luther-rózsát illetően...

Osztlassunk hát el egy félreértést: nem dobjuk ki a Luther-rózsát! A Luther-rózsa a világ evangélikusainak jelképe, jelvénye, védjegye. Nem kisebb teológus, mint maga *Luther Márton* tervezte, s az első ismert változatot az ő útmutatása alapján *id. Lucas Cranach*, a kor egyik legnagyobb német festője metszette fába.

A Luther-rózsa fontos mindnyájunk számára: használnjuk gyülekezeti pecséteken, kiadványokon, kátékon, jelvényként a zakó hajtókáján. De a Luther-rózsa nem a Krisztus- és Luther-követők magyarországi egyházára utal! Ezért van hát szükség olyan védjegyre, amely kellő körülményekkel bevezetve és felszabadultan alkalmazva a Magyarországi Evangélikus Egyházat mint szervezetet jelentheti, nemcsak a magunk számára, de a közvélemény számára is.

A pályamunkák zsűrizése két lépcsőben történt. Először szakmai zsűri válogatta át a műveket. Alapelvei a következők voltak: a logó ne hasonlítson a Luther-rózsára, mert ezzel csak zavart keltenénk. Hiszen a számtalan, használatban lévő, nem kanonizált rózsza mellé csak egy újabbat helyeznénk. (Megjegyzendő, hogy az evangélikus egyházak szerette Európában *nem* használják szervezetük logójaként a Luther-rózsát.) Fontos, hogy a logó színes és szürke árnyalatban is jól látható legyen, változtatás nélkül megjelenhessen kisméretű (névjegykártya, toll, jelvény) és nagyobb méretű (autó, póló, zászló) tárgyakon, egyszerű legyen, modern és könnyen megjegyezhető.

Tévhit, hogy egy logónak minden tevékenységet be kell mutatnia, amelyet az adott szervezet, cég végez, mert ez túl bonyolulttá tenné a gra-

fikát. Gondoljunk csak azokra a védjegyekre, amelyek már szöveg nélkül is megállják a helyüket: a Mercedes csillagára, az egészségügyi szervezetek vörös keresztjére, a Nike pipájára vagy a Zsolnay-porcelán öttornyú épületére.

A szakmaiak mellett természetesen ízlésbeli szempontok is szerepet kaptak.

► **A kiválasztott logó meg fog jelenni egyebek között az országos iroda osztályainak levélpapírján, a honlapon, egyházunk plakátkampányain, autómatricákon.**

Az első zsűri végül négy pályázó munkáját küldte tovább. Megérdemlik, hogy név szerint megemlítsük őket: *Bokor Péter*, *Maurer Klimes Ákos*, *Orbán Péter* és *Petrikovics Edit*.

A végső döntés a pályázatot kiíró elnökség, illetve a Déli és az Északi Egyházkerület püspökének kezében volt (az országos iroda igazgatója betegség miatt távol maradt), akik szinte közfelkiáltással Petrikovics Edit munkáját választották. Az általa tervezett logó az ősi IKHTÜSZ jelképére, a kereszténység alapvető tételére épül. A hal egy vonallal megrajzolható, ugyanúgy, ahogy az ókeresztény emlékeken találkozunk vele. Ugyanakkor dinamikus, lendületes, mozgásban van: 21. századivá vált. A vonal alsó szára mintegy védelmezőn öleli körül a feliratot. Ezáltal nemcsak a befogadást hangsúlyozza, de erősen emlékeztet egy *e* betűre is: „*e*, mint evangélikus”.

„Úgy gondolom – vallja a grafikus –, hogy napjainkban a nyitottság, a megújulásra való hajlandóság, valamint az elfogadás és a jó értelemben vett alkalmazkodóképesség, mely attribútumok az evangélikus szellemiség sajátjai is, elengedhetetlen feltételei a boldogulásnak, melyekben keresztény emberként minimum illeendő jó példával elől járnunk, a nyilvánosság előtti megjelenéskor pedig – akár az egyház logójával – hangsúlyoznunk”.

A kiválasztott logó (tehát védjegy, jelkép, szimbólum) meg fog jelenni egyebek között az országos iroda osztályainak levélpapírján, a honlapon, a 2017-re mutató előkészület anyagain, egyházunk plakátkampányain, autómatricákon.

Ne dobjuk hát ki a Luther-rózsát! De szeressük ezt az újat, a halat! Adja Isten, hogy az ókeresztények hite, elszántsága és összetartása új, 21. századi lendülettel hatványozódjék életünkben.

A szerző művészettörténész, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos munkatársa

Oratio œcumenica

Szerető mennyei Atyánk! Téged szólítunk meg imádságunkkal, aki hozzánk vezető és előttünk feltáruló utakon ismerteted és osztod meg velünk önmagad. A keresztséget adtad nekünk ajándékkul, igéddel magadhoz gyűjtesz, az úrvacsorával pedig megtartasz jelenlétben és a legerősebb közösségben. Tudjuk jól, te vagy az, aki Fiadon, Jézus Krisztuson keresztül szolgáltál és fáradoztál értünk bűneink miatt, holott nekünk kellene szolgálni téged.

Mindenható Atyánk, szomorúan és szegyenkezve valljuk meg, hogy áldozatod ellenére bennünk és körülöttünk alig-alig növekszik az élet. Kérünk ezért, könyörülj a magunkkal és másokkal kapcsolatos türelmetlenségünkön. Köszönjük, hogy időt, lehetőséget, kegyelmet adsz nekünk ahhoz, hogy ígédhez szelídjöl az életünk, és jó gyümölcsöt teremhessünk. Add meg, Urunk, hogy néped a te világosságod útján járjon.

Urunk, amikor személyes életünk terhei is szinte hordozhatatlanul nagyoknak tűnnek, ne engedj megfélekednünk teremtett világodról. Gyógyíts meg kishitűségünköl, amikor „nagy ügyekért” kérünk, és add a mustármagnyi hit reménységét. Békíts össze az ellenfeleket, add, hogy ne a fegyverek teremtsenek rendet a világban. Add, Urunk, hogy a sebzett és megsarolt természet kiáltásait is meghalljuk és megértsük, és önmagunk megzabolázása árán segíts gyógyítani sebeit.

Kérünk, Istenünk, adj erőt elhordoznunk a hitünket próbáló körülményeket. Terhet jelent számunkra az értetlenség, a megfáradás, a céltévesztés, a megosztottság, az igazságtalanság. Urunk, aki elhordozásra kész lélekkel ajándékozol meg minket, éltesd bennünk a reménységet, hiszen a te győzelmed nyomán bárhol és bármikor új élet támad.

Könyörgünk az egész keresztény egyházért, amely láthatatlan hálóként van jelen az egész világon. Add, hogy láthassunk és élhessünk megújulást hazai egyházunkban, melynek közösségeiben talán sokakat ez a vasárnap is az egymástól kapott sebekre emlékeztet. Taníts inkább a testvérek és elesettek terhét hordani, semmint egymást megterhelni. Segíts egymást önmagunknál többre becsülni, jobban tisztelni és egyházunkat és téged szívöl szeretni. Újítsd meg a pásztorokat és egyházunk népét, hogy így járjuk a vezetés és a szolgálat útját, saját példánkkal igazítva erre az útra a gondjainkra bízottakat.

Istenünk, a te mennyei, örök erődbe ajánljuk az árvákat és özvegyeket, a testben vagy lélekben megfáradtakat: a beteget, a haldoklókat, az elhagyottakat és magányosokat, a szegényeket és hajléktalanokat és mindazokat, akik mellett nem áll senki. Mi, akik tebenned örök támaszt találunk, legyőzhetetlen, gyógyító szeretetedbe ajánljuk őket az egész világgal és önmagunkkal együtt. Add, Urunk, hogy szemeinket egyedül rád emelhessük, hiszen csak töléd várhatunk segítséget, csak nálad van a reménység. Ámen.

BÖJT HARMADIK VASÁRNAPJA (OCULI) – ÉZS 43,22-25

Nyugtalanító prófétai szavak

Zaklatott világban élünk. Éppen ezért szeretnénk, ha legalább a templomban találnánk egy kis nyugalmat. Isten igéje böjt harmadik vasárnapján azonban úgy nyugtat meg bennünket, hogy előtte alaposan felkavar. Prófétai szót hallunk, amely rávilágít a helyzetünkre: arra, hogy Isten irgalma nélkül minden próbálkozásunk kudarcra van ítélve.

Isten igéje szembesít bennünket a hűtlenségünkkel és az engedetlenségünkkel. A próféta szavai a babiloni fogság idején szóltak. A fogság évtizedeivel kapcsolatban leginkább arról szoktunk beszélni, hogy a zsidó nép életben hagyott maradéka micsoda iszonyatos megalázottságban, nyomorúságban tengette a napjait. Ami kétségkívül igaz is, csak hogy nem szabad elfelejtenünk, hogy a választott nép Babilonban nem áldozat volt, hanem Isten jogos ítéletének súlya alatt szenvedett!

Hosszú évek, évszázadok gonoszsága, önzése, hitetlensége, engedetlensége, embertelensége és istentelensége vezetett oda, hogy marcona örök felügyelete alatt idegen földre kellett költözniük, és a kitepítetttség nyomorúságában csak sóhajtvá emlékezhetek templomuk füstölő romjaira. Merthogy hiába volt minden korábbi prófétai figyelmeztetés és még inkább Isten oltalmazó dicsősége, a választott nép nem volt engedelmes, nem szolgált Urát teljes szívéllel és egész életével.

És hogy célt ne tévesszen a prófétai szót: az intés ma nekünk, a mostani választott népnek, Krisztus egyházának szól. Ami baj, kétségbeesés, káosz, tragédia körülvész bennünket,

és körbefonja mindannyiunk életét, annak nem áldozatai vagyunk, hanem mindez a bűnünk egyenes következménye. A bűnünk pedig végső soron mindig az, hogy Isten helyett valami mást keresünk, valami mással érzük be. Nem őt hívjuk segítségül, hanem okosabbak akarunk lenni nála. Nem neki adjuk a szívünket, hanem mindenki másnak, aki magasabb árat kínál, és olcsóbb önrészt követel érte. Nem őt akarjuk dicsőíteni, hanem inkább a magunk dicsőségével vagyunk elfoglalva. Isten igéje ezért önvizsgálatra és bűnvallásra hív, amikor feltárja a helyzetünket.

A prófétai szó megmutatja azt is, hogy elégtelen mindaz, amit mi magunk megteszünk annak érdekében, hogy megbékéljünk Urunkkal. Ha a szavak szorosabb értelmét nézzük, a próféta persze nem mondott igazat. Az ugyanis kétségtelen, hogy a választott nép a babiloni hódítás előtti időkben hellyel-közzel minden szertartást elvégzett a mózesi törvény előírásai szerint. Aligha maradt el rendszeresen az istentisztelet. Az oltár körül nyilván naponta patakokban folyt a vér.

Később, Jézus korában is így volt ez. Papok szorgoskodtak a szentély körül, farizeusok vigyázták nemcsak a maguk, de az egész közösség erkölceit és vallásos életét, a sivatagban pedig aszkéta szekták igyekeztek még komolyabban venni a törvény előírásait.

Ugyanez van ma is, közöttünk is. Járunk templomba, énekeljük az énekeinket, többé-kevésbé tartjuk magunkat az egyházas szokásokhoz. Böjt van, a bűnbánat ideje. Talán bizonyos napokon még modern korunkban is tartózkodunk a hústelektől,

től, vállalva a világ gúnyos pillantásait. Talán elgondolkozunk az életünkön. Talán lelkünk megnyugtatósára többet ülünk a templompadban, mint az év más napjain. Lehet, hogy komoly önvizsgálatra és gyónásra is rászánjuk magunkat. De vajon elég-e mindez? Nem nyugtalanítja-e a szívünket a gazdag ifjú kérdése: mit tegyek? Mit tegyek még, hogy végül elnyerhessem az örök életet? Mi az, amivel kedvében járhatok Istennek? Nem zakatol ott a fülünkben a szerzetes *Luther* gyötrelme: hogyan talállok rá az irgalmas Istenre?

A prófétai szó megadja a választ a kérdésre, amikor mindent a feje tetejére állít: nem te szolgáltál nekem, hanem én vagyok az, aki mindent megtettem érted. A böjt heteiben sem az a döntő, hogy mennyire érezzük bűnösnek magunkat, milyen módon és milyen közegben merjük ezt megvallani, mennyi hamut szórunk a fejünkre, és mi mindenről mondunk le, csak hogy kegyesebbeknek érezhessük magunkat. Tanuljuk meg egyszer és mindenkorra: Istenel való kapcsolatunk, üdvösségünk kérdésében sohasem az a döntő, hogy mi mit teszünk, vagy mire vagyunk képesek – hanem egyedül az, hogy Isten mit tesz értünk.

Isten döntő, irgalmas és mindent reménységet felülmúló cselekvése pedig egyértelmű és világos Jézus Krisztusban. Ahogyan a bűnei miatt nyomorgó egykori választottaknak már kinyilvánította az ő prófétájuk által Babilon vizei mellett: ti nem engem kerestetek, és nem engem szolgáltatok, de én önmagamért eltörölöm a bűneiteket!

A VASÁRNAP IGÉJE

Böjtölésünk nem lehet egyszerűen csak parttalan bűnbánat. Noha a bűnbánat és a bűnvallás Istentől jön, és persze nélkülözhetetlen is, böjtünk nem szólhat egyedül önmagunkról. A középpontjában – csakúgy, mint egész életünknek – Krisztus keresztségének kell állnia. Isten cselekvése lehet csak az alapja és az erőforrása a mi cselekvésünknek. Egyházi szolgálatunknak, hagyományos vagy éppen újszerű kegyességünknek, örömiünknek, a szabadságba és a szebb holnapba vetett reménységünknek.

A böjt derekán forduljunk ezért hittel Jézus Krisztus felé. Ő Isten Báránya, aki maga lett Urunk döntő, mindent átrajzó, minden emberi megszokottságot felforgató felelete nyugtalanító kérdéseinkre. Mi nem tudunk segíteni magunkon, de ő megtett értünk mindent, ami szükséges. Fogadjuk a szívünkbe igéjét, hogy a hitünk hozzá kapcsoljon, és irgalmának gyümölcseit élvezzük a böjti időben. Krisztus elvette a bűnünket: reményünk az, hogy vele együtt örvendezhettünk majd az örökévalóságban is.

■ TUBÁN JÓZSEF

Imádkozzunk! Úr Jézus, Isten Báránya! Vedd el a bűnünket, és indíts bennünket annak a felismerésére, hogy minden erőfeszítésünk kudarcra van ítélve, ha te nem állsz mellénk kegyelmesen. Tekints ránk irgalmasan, és add, hogy naponta bizalommal a te kezébe helyezzük elhibázott életünket. Ámen.

GYÖKÖSSY ENDRE

Hogyan böjtöljünk ebben a modern világban?

Böjt alatt mi rendszerint az étel-ital megvonását értjük. Szájunk megregulázását. Valóban. Jézus korában, sőt vagy másfél ezer éven keresztül különös szükség is volt erre, mert gyakran a gyomor bűnei, az ételfalak zárták el tőlünk Isten halk és szelíd szavát.

Úgy érzem, manapság sokkal inkább a szemünket és a fülünket kell megböjtöltetni, hogy Isten halk és szelíd hangját meghalljuk, amely felülről és mégis belülről akar hozzánk szólni. Mi a feladat, a „leckénk” a halk és szelíd szó meghallása érdekében? Mondjuk egy héten legalább egy nap ne nyissuk ki a rádiót, televíziót, ne olvassuk el az újságok szomorú, riasztó, keserves, rossz híreit – az antievangeliumot, az ellenörömhírt –, amelyek bajokról, háborúkról, gyilkosságokról, sikkasztásokról, gazdasági és hatalmi küzdelmekről szólnak; ehelyett csöndesedjünk el.

Tudom, nem kevesen vannak, akik azt mondanák erre, hogy ez szinte képtelenség. Ennél sokkal egyszerűbb egy héten egyszer a gyomrot megböjtöltetni – és ez így is van. Nekünk azonban fontos ezt a fajta böjtöt gyakorolnunk. Csak így, szemünket-fülünket böjtöltetve tudunk olykor-olykor lényünk alaphangjára hangolódni, hogy így megtudjuk, mi rejlik bennünk. Mit mond a csönd; miről, kiről beszél lényünk mélye? Békés, tiszta hangok, képek jönnek-e elő vagy zavaros, nyugtalanító, elintézésre váróak? Vagy éppenséggel a nagy semmi?...

Azért is szükségünk van hangböjt, hogy rezonálóképesek legyünk a belső-felső hangra, a Lélek szavára. Csak elcsöndesedve, szemünket, fülünket böjtöltetve tudunk kapcsolatba kerülni Isten Lelkével.

Zsinat a koronázóvárosban

► **Régi elképzelését valósította meg a zsinat azzal, hogy Budapestről kimozdulva ez évi első tanácskozásának helyszínéül az egykori koronázóvárost, Székesfehérvárt választotta. A napirend két legfajsúlyosabb témáját a munkaági jelentések és a 2010. évi költségvetés tárgyalása jelentette.**

A tanácskozás első részében nem kevesebb mint tíz munkaági jelentést hallgatott meg a zsinat, amelyeket rövid vita után elfogadott.

A sorból kiemelkedett a tényfeltáró bizottság jelentése, hiszen – ahogy *Pröhle Gergely* országos felügyelő hangsúlyozta – döntő ponthoz érkezett a bizottság munkája: azáltal, hogy egy füzetsorozat indul e témakörben, a szélesebb nyilvánosság is megismerkedhet a bizottság tevékenységével. A füzetsorozat megjelentetésének menetrendjéről már korábban döntött a zsinat, ennek megfelelően az első füzet megjelenését május első hetére tervezik. Arra az időpontra, amikor Budapesten a történelmi egyházak szervezésében nagyszabású egyháztörténeti konferenciát rendeznek. Ezen a konferencián kerülne sor az első kötet bemutatására.

A jelentések meghallgatása és elfogadása után a zsinat törvénymódosításokról döntött. Először az Evangélikus Pedagógiai Központ törvényes működésének jogi háttérét kellett az állami törvényekkel

összhangba hozni. Ezután a lelkésznők szülési szabadságának meghosszabbítása érdekében módosították a zsinati küldöttek a hatályos törvényt. Eddig hat hónap szülési szabadság illette meg a lelkésznőket, az érintettek azonban több esetben kérték ennek a meghosszabbítását. Ezért a zsinat úgy döntött, hogy a hat hónapos időtartamot tizenkét hónapra emeli fel.

A zsinat még 2009-ben döntött arról, hogy a Kakas Lídia Szeretetotthont jogutód nélkül megszünteti. A döntést követően a lakók – saját választásuk alapján – időközben átköltöztek valamely más intézménybe, a dolgozók munkaviszonya pedig közös megegyezéssel megszűnt. A zsinat a megszüntetésre vonatkozó határozati javaslat elfogadásával tett pontot a folyamat végére.

Ezek után került sor az egyház 2010. évi költségvetési törvényének tárgyalására. A bevezetőben elhangzott, hogy a rossz gazdasági helyzet okozta forrásszűkülés miatt a költségvetés szigorú lesz, de mindaz, ami takarékosági szempontból indokolható – megalapozott.

Vita az *Új Magyarország vidékfejlesztési program* keretében nyertes, építési beruházásokat célzó pályázatok kapcsán bontakozott ki. A három egyházkerület gyülekezetei összességében több mint 673 millió forintot nyertek építési beruházásaik finanszírozására. A munkálatok megkezdése azonban több helyütt késedelmet szenvedett azért, mert az érintett gyülekeze-

tek ugyan megkapták a jogerős határozatot a megpályázott pénz elnyeréséről, ám az országos iroda addig nem kívánt a pályázatok előfinanszírozására pénzt átutalni, amíg a pályázat kezelője a nyertesekkel szerződést nem köt. A késlekedés viszont azzal a veszéllyel jár, hogy az elnyert pénzeket a gyülekezetek esetleg elveszítik. A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerülethez tartozó egyházmegyék ezért szakvéleményt kértek *dr. Hári Tibortól*, a Somogy-Zalai Egyházmegye felügyelőjétől, uniós szakjogásztól.

A szakember azon a véleményen volt, hogy a jogerős

határozattal pozitívan elbírált támogatási kérelmek alapján a gyülekezetek elkezdhetik a beruházást, a támogatási pénz mielőbbi lehívása érdekében. Vagyis az országos egyház által biztosított előfinanszírozási összegnek meg kell jelennie, és rendelkezésre kell állni a 2010. évi költségvetésben. Miután ez megtörtént, a zsinat elfogadhatta az egyház költségvetési törvényét.

Ezután már csak egyetlen feladata maradt a zsinatnak, mégpedig az alábbi, keretben közölt állásfoglalásnak az elfogadása.

■ KISS MIKLÓS

A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának és országos elnökségének állásfoglalása a 2008-as oktatási kiegészítő normatíva korrekciós összegével kapcsolatban

A Magyarországi Evangélikus Egyház – egyetértésben más történelmi egyházak véleményével – elfogadhatatlannak tartja a 2008. évi kiegészítő támogatás pótlólagosan meghatározott összegét, valamint kifogást emel az összeg kiszámításának módszere ellen.

A kiegészítő támogatás korrekciós összegének ily módon történő megállapításával az egyház közoktatási intézményeiben tanuló diákokat és azok családait a kormány eljárása hátrányosan megkülönbözteti. A 2008-as kiegészítő támogatásra vonatkozó számításoknál a kormány nem vette figyelembe sem az egyházak, sem az Állami Számvevőszék számításait.

A Magyarországi Evangélikus Egyház bízik abban, hogy az egyházak és a magyar állam viszonyát a jövőben a jogállamiság keretei határozzák meg.

Székesfehérvár, 2010. február 26.

ITTZÉS JÁNOS elnök-püspök
PRÖHLE GERGELY országos felügyelő
KORÁNYI ANDRÁS, a zsinat lelkesi elnöke
MUNTAG ANDRÁS, a zsinat nem lelkesi elnöke

Egyházkerületi nap jubileummal

► *Folytatás az 1. oldalról*

A pályaműveket értékelő bizottság *Csonkáné Szabó Magda* kisbér–ászári lelkész dolgozatát sorolta a harmadik helyre. Két szerző – mégpedig tanár és tanítványa – készítette el a második díjas munkát. Mint *Pálinkásné Szalánczi Gyöngyi* és *Kiss Noémi* la-

nántúli *Harangszóban* megjelent etikai sorozat írásait gyűjti egybe. E kiadvány méltatására *Kovács László* dunakeszi lelkészt kérték fel a szervezők.

A jubileumi egyházkerületi nap úrvacsorai istentisztelettel zárult, melyen *Ittész János* püspök ApCsel 3,22–26 alapján hirdetett ígét. Hangsúlyozta, hogy a múltban nem a

A SZERZŐ FELVÉTELE

punknak elmondta, az interneten, az egyházkerület honlapján figyeltek fel a pályázati kiírásra. Rövid dolgozatismertető referátumukban rámutattak, hogy az ökumené jegyében pályáztak – a római katolikus gyógypedagógus és a református diák. Hangsúlyozták, hogy *Luther* életét és tanítását vizsgálva a készülék közben nagyon sokat tanultak.

A bírálóbizottság első díjat nem adott ki.

Az egyházkerület és a Fraternitas Lelkészegyesület kiadásában nemrégiben megjelent *Isó Dorottya* könyve *Keresztyén etika – mindenkinek* címmel. A kötet a közelmúltban a *Du-*

prédikátorok vagy a nagy hittvalló elődök tartották meg az egyházat, hanem Jézus megújító kegyelme, aki újra és újra megszánja nyakas népét. Az ő türelmének idejét éljük ma is. Azért tűnik gyengének az egyház, mert mi váltunk erőtlenné, még a háttér munkában is esendők lettünk, hiszen nem imádkozunk az igehirdetőkért, a csodáért. Istennel való élő kapcsolatunktól függ életünk, megmaradásunk... – zárta igehirdetését a püspök, utalva az egyház megmaradásának útjára a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület tizedik születésnapján.

■ MENYES GYULA

Egy befejezetlen kortárs fabula

A napokban egy jó barátom azzal a furcsa hírral lepott meg, hogy mostanában szabadabb pillanataiban meseírással és mesemondással is foglalkozik, s ennek jótékony hatását nemcsak ő, de egész közeli környezete érz, tapasztalja.

Elmesélte, hogy az utóbbi időben egyre inkább eleget kezd lenni mindenből, ami körülötte zajlik, kiabrándult az üres és „ígéretes” politikai retorikákból, torkig van az emberek kishitűségével, acsarkodásaival, a rengeteg ostobasággal, amelybe úton-útfélen belebotlik. Eleget lett a média szennyözönéből, a botránysztorikból, a mindenható és mindent átszövő korrupcióból, abból az egész fertőből, amelyben kisebb-nagyobb világunk leledzik. S mivel családjára való tekintettel világtól elvonuló szerzetes már nem lehet, lelki vergődéseit, mérgét, keserűségét úgy kompenzálja, hogy meséket ír és mond, más hallgatóság híján saját gyermekeinek.

„Néha mesébe fojtom tehetetlen dühömet, felháborodásomat – mondta –, mert itt legalább leírhatom, elmondhatom, igaz, kissé álcázva, de mégis őszintén mindazt, amit érzek, gondolok, amit kimondanék. A mesében még van valami tiszta, erkölcsös, egyszerű és szép. Van megoldásuk a dolgoknak, a gyerekeknek pedig így próbálom valamit érthetővé tenni az egyre érthetetlen-

nebb világunkból. Ezenkívül a mese gyógyít, lelket, testet, szellemet egyaránt, védőfalként hat a képernyőről és máshonnan áradó lelki szennnyel szemben is.”

Most – mint újságolta – egy fabulán, egy tanítómesén dolgozik, vagyis inkább kínlódik. A történet nagy része megvolna, a gond csupán az, hogy sehogyan sem sikerül befejeznie. Ezért is hívott egy kora reggeli órában, hátha tudnék segíteni. Ha már szinte kész a fabula, kár lenne csonkán hagyni, mert lehet, hogy *Aiszóposz*, az az *Ezópus*, *La Fontaine*, *Heltei*, *Csonkai* után még folytatódhatna a halhatatlanok fabulába illő sora.

Gondoltam, ne rajtam múljon barátom nevének halhatatlansága, vágjunk bele a kortárs fabula befejezésének megkeresésébe. Egyébként minden elem a legnagyobb rendben, a szereplők karakterükben, gondolkodásukban, tetteikben jelen világunk jellegzetes alakjai; körülöttük korunk, a mai világ „rendje”, apró visszasságai, a mesélőben pedig a bátor, szókimondó szándék.

És akkor röviden a történet. Adva van egy gazdag, boldog, de naiv pásztor, akinek kies legelőin megszámlálhatatlan aranygyapjas, puha húsú birka legelészett. Volt még ennek a pásztornak egy kitűnő pásztor-kutyája, amely olyan tehetséggel terelgette a nyáját, hogy csodájára jár-

tak a népek. Úgy is tartotta a közvélemény, hogy hozzá hasonló tehetségű, kompetenciájú, ígéretes jövőjű őrző-védő eb e kerek világon nincs. Legalábbis Száraztömőn túl biztos nincs. Távol is tartott ez a kutya minden két- és négylábú lényt, aki vagy amely a nyájban kárt tett volna. „Ör-zünk, védünk” jelszóval tette mindent önzetlenül, summa cum laude kvalifikálással.

Mit ad Isten, ez a csodálatos eb, pásztorunk szeme fénye, egyszer csak, se szó, se beszéd, megveszett. Úgy is mondhatnánk, hogy testi-lelki változáson ment át. Megbecsült helyzetével visszaélve terelgetés, őrzés-védés helyett harapdálni kezdte az aranygyapjas, puha húsú birkákat. Túl is adott páron, ilyen-olyan banális ellenszolgáltatásért. Később maga is igen ízletesnek találta a birkákat, így szép lassan gyérülni kezdett a kies legelők hatalmas birkaállománya.

Pásztorunk látva az eseményeket már nem volt olyan boldog, csupán

a naivsága maradt meg. És a legnagyobb baj az volt, hogy senki sem tudta elkergetni a hajdan derék, de megveszett ebet, senkinek sem volt hozzá ereje és bátorsága. Az elkeseredett pásztor végül újsághirdetést adott fel, amelyben busás jutalmat ígért annak, aki elkergeti a veszett kutyát, és helyette tovább őrzi a nyáját.

Telt-múlt az idő. Jelentkeztek ordas lelkű farkasok, akik ígérték, hogy a megígért jutalomért elkergetik a megveszett kutyát, és a nyájra is ügyelnek. A megveszett, korábban legyőzhetetlen tehetségű és kompetenciájú kutyát elhajtották, és nekifogtak farkasok vigyázni az aranygyapjas, puha húsú birkákra. Egy ideig rendben is volt minden, de csak addig, amíg – hogy némi képzavarral éljünk – ki nem lógott az ordas természetű lóláb, s a vigyázó-őrző farka egyik nyalka tagja véletlenül meg nem kóstolta a puha húsit, ami igen ízletesnek találtatott. Naiv pásztorunk pedig egyre könnyebben vehette számba birkáit az állomány konstans csökkenése miatt. Még kevesebb boldogság, még több naivság, újabb újsághirdetés, újabb jelentkezők. Ezúttal a hiénák fogadkoztak kacagva, hogy elkergetik az ordasokat, és kártartóan őrzik majd a nyáját.

Nos, itt kellene a segítség a lezáráshoz – mondta jó barátom –, mert jöttek a hiénák, majd a tigrisek, a ró-

kák, a húsevő vaddisznók az újabb és újabb újsághirdetésekre. És lassan, de biztosan a boldogság utolsó foszlánya is végképp eltűnt a naiv pásztor arcáról.

Mondtam is barátomnak, hogy ez nem más, mint korunk befejezetlen tanmeséje, ahonnan már csak a meghatározásnak megfelelő csattanó, tanulságos végkifejlet hiányzik. És amit így lehetne megfogalmazni: amíg aranygyapjas, puha húsú birkák és boldog, naiv tulajdonosok léteznek, addig mindig akad vállalkozó szellemű, dörzsölt és minden hájjal megkent, „kompetens” őrző-védő élőlény is.

Így mondta ezt *Nagy Szent Gergely*: „Várja a Pásztort a nép, és jön az imposztor, jön a szélhámos. Várja a gyógyítót, és jönnek a kuruzslók, az eltévelyítők. Várja a Prelátust, a felülről küldöttet, és jönnek a Pilátusok”. Vajon bennünk ki jön?

Adorjani Dezső Zoltán püspök Erdélyi Egyházkerület

Változott-e a világ – száz évvel Edinburgh után?

EKME-közgyűlés Budapesten

► „Ma egy átlagos vasárnapon több hívó ember megy el templomba a kommunista Kínában, mint a keresztény kontinensként számon tartott egész Európában.” Ez a meghökkentő információ február 27-én hangzott el Budapesten, a Deák téri gyülekezet nagytermében, ahol az Evangelikus Külmissziói Egyesület tartotta – missziói nappal egybekötött – közgyűlését.

A nap egyik előadója, Anne-Marie Kool, a Károli Gáspár Református Egyetem Missziói Intézetének vezetője emlékeztette a hallgatóságot arra, hogy ma a keresztények többségét már nem Európában találjuk, hanem a harmadik világ országaiban. Itt „megöregedtek” az egyházak, ott naponta születnek újabb és újabb gyülekezetek. Ez a „spirituális klímaváltozás” – ahogyan az előadó jellemezte a mai helyzetet – arra készteti az egyházakat, hogy újragondolják teológiájukat, missziói hivatásukat. A rendszerváltás óta Magyarországon élő holland teológus, Anne-Marie Kool három szó köré csoportosította előadását: *válság*, amelyben Európa egyházai élnek; *változás*, amely Edinburgh óta történt a világban és a kereszténység elterjedésében; és *váltás*, amellyel utalni szeretett vol-

na arra, hogy Krisztus népének – s itt különösen is a nyugati egyházakra gondolt – belülről is változnia kell. „A keresztény misszió, divatos szóval élve, nem akciótervekre épül, mint ahogyan száz évvel ezelőtt Edinburghban is elképzelték, hanem egyetlen tényen alapszik. Azon, hogy Jézus Krisztus feltámadt” – állapította meg Kool, majd a skót *Lesslie Newbigint*, a 20. századi missziótudomány jeles képviselőjét idézte: „A misszió ezzel az örömteljes felkiáltással kezdődik: harmadnapra feltámadott!” De mi is történt Edinburgh-ban? A missziói nap résztvevőinek nem kellett feltenniük ezt a kérdést, hiszen *Harmati Béla* nyugalmozott püspök már a bevezető előadásban ismertette a száz esztendővel ezelőtt Skócia fővárosában megtartott világmissziói konferencia eseményeit, kiemelve jelenre szóló tanulságait. Dolgozatának szellemesen ezt a címet adta: *Ökumené a misszióban – misszió az ökumenében*. Ezzel is hangsúlyozta, hogy az edinburgh-i konferencia szervezőinek fő célkitűzése a felekezetek közötti együttműködés elősegítése volt. *Kenneth Scott Latourette*-et idézte, aki szerint „Edinburgh volt a modern ökumenikus mozgalom születési helye.” A missziói napon tehát e száz évvel ezelőtti – a kereszténység legújabb kori történetét leginkább befolyásoló – világkonferenciáról emlékez-

tek meg a külmissziói egyesület tagjai. A délelőtti folyamán azonban feladatok is hárultak az egybegyűltekre. A gazdasági jelentések elfogadásán, a vezetőség újabb ciklusra történő megbízásán túl a közgyűlés tagjai új tisztségviselőt választottak. Többéves hűségés, dinamikus szolgálata után nem vállalta tovább a szervezőtitkári feladatokat végzését *Bencze Imréné*, „Ágnes néni”. Helyére a közgyűlés *Szirmai Zoltánnét*, egyházunk ökumenikus és külügyi osztályának nemrég nyugalomba vonult vezetőjét választotta meg. Ebéd után kiegészült a hallgatóság a gyermekek és fiatalok csapatával. Ők tábortalálkozót szerveztek erre a délutánra, programjukban azonban eleve szerepelt, hogy – egy időre – csatlakoznak a felnőttekhez. Ők is kíváncsian várták ugyanis *Bence Zsófi Anna* beszámolóját, aki előző este tért haza hat hónapos, önkéntes kenyai szolgálatából. Rendkívül élvezetes élménybe-
számolójából értesülhetett a hallgatóság egy új kezdeményezésről, amelyet Nairobi legnagyobb nyomornegyede, Kawangware gyülekezetének fiataljai indítottak el. Mivel régen ők maguk is utcagyerekek voltak, ismerik a hajléktalansorsot. Ezért próbálnak négy fiatalon maguk is segíteni. Őket beköltöztették a gyülekezeti házba, hogy kiszakadjanak utcai környezetükből. Rehabilitációs prog-

ram keretében segítik, hogy visszakörülhessenek az iskolába, „normális életet” élhessenek. Zsófi reménysege, hogy sikerülni fog ez a rehabilitációs program, mert az utcán nagy veszélyeknek vannak kitéve a fiúk. Azokért is kérte az imádságot, akik ezt a programot íram keretében segítik, hogy visszakörülhessenek az iskolába, „normális életet” élhessenek. Zsófi reménysege, hogy sikerülni fog ez a rehabilitációs program, mert az utcán nagy veszélyeknek vannak kitéve a fiúk. Azokért is kérte az imádságot, akik ezt a programot í-

mozott lelkész tartott. Az *Útmutató* aznapi igéjét olvasta fel, a rövid imát: „Tekints le szent lakóhelyedről, a mennyből, és áldd meg népedet, Izráelt.” (5Móz 26,15) A nap határozott vallomással ért véget. Úti áldásként az EKME lelkészi elnöke a bibliai Márta Lázár sír-

Dr. Anne-Marie Kool, B. Pintér Márta lelkészi elnök és D. dr. Harmati Béla

nyítják. Ők maguk is a nyomor-
gyedből kerültek ki, és nehezen te-
remtik elő a saját élelmüknek, szobá-
juk bérleti díjának a fedezéséhez
szükséges pénzt. Mégis, inkább nem
esznek, csak hogy az utcán élő társa-
ikat kiemelhessék nyomorukból...
A missziói nap reggeli áhítattal in-
dult, amelyet *Missura Tibor* nyugal-

ja mellett elhangzott mondatát idézte: „De most is tudom, hogy amit csak kérsz az Istentől, megadja neked az Isten.” (Jn 11,22) Ezzel a bizonyossággal szolgálhat idén is a külmissziói egyesület. Annak az Istennek az áldását kérheti munkálkodására, akinek a lehetetlen is lehetséges.

■ – BPM –

HIRDETÉS

A Déli Egyházkerület elnökségének közleménye •
Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke *Füzesi Judit* és *Füzesi Kornél* gerendás-csorvási beosztott lelkészt március 1-jétől saját kérésükre rendelkezési állományba helyezte.

HIRDETÉS

A rákosszentmihály-sashalmi evangélikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén, legközelebb március 9-én Taizé-ima és ének-együttlét lesz. Minden alkalommal van igehirdetés is. Információ: <http://gyertyafeny.lutheran.hu>.

HIRDETÉS

Missziói pályázat

A Magyarországi Evangélikus Egyház Evangélizációs és Missziói Bizottsága pályázatot ír ki az evangélikus gyülekezetek és egyházmegyék missziói munkájának támogatására. Pályázni lehet missziói programok vagy missziói kiadványok megjelentetésének a támogatására. Előnyben részesülnek azok a pályázatok, amelyek direkt evangélizációs és missziói tartalmat hordoznak. Az ifjúsági munkát az ifjúsági iroda által kiírt pályázat segíti. A benyújtott pályázatokat a fent említett bizottság delegált tagjai bírálják el. A támogatottak listája az *Evangelikus Életben*, a missziói központ honlapján és a Fraterneten is megjelenik. Külön értesítést nem küldünk. A legmagasabb megpályázható összeg: 100 ezer forint. A pályázatok beérkezési határideje: március 31. Kifizetés, átutalás: április végén. Pályázni csak hiánytalanul kitöltött hivatalos űrlapon lehet, amely az Evangelikus Missziói Központ honlapjáról (<http://misszio.lutheran.hu>) és a Fraternetről tölthető le. Az űrlap az Evangelikus Missziói Központ címén is igényelhető: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38., e-mail: ev-mis@lutheran.hu. Szabálytalanul kitöltött és határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el. Azok a gyülekezetek nem pályázhatnak, amelyek az előző év(ek)ben nem számoltak el a pályázaton nyert támogatásról. A pályázatot a fenti címre kell beküldeni. Aláírt és lebélyegzett pályázatot szkenelve is elfogadunk. Ha a pályázó a kapott összegről nem számol el, a következő években nem pályázhat és a támogatást vissza kell fizetnie. A pályázattal elszámolni november 30-ig kell. Az elszámolás tartalma: beszámoló a megvalósult programról/kiadványról és a(z) összesített számlák másolata. Az elszámoláshoz űrlapot nem küldünk. Az elszámolást a missziói központba kell eljuttatni.

GONDOLATOK A NŐK VILÁGIMANAPJÁRA

„Örvendeztető” Isten

Éppen e cikksorozat utolsó írását kezdtem fogalmazgatni, amikor felhívtott egyik kedves papné testvérem. Kérdezte, láttam-e, hogy a magyarázatokkal ellátott *Útmutatóban* március 5-én éppen egy kameruni asszony imádsága olvasható. Igaz, a magyar

nem véletlenül történt ez. Hiszen az idei imanap, a kameruni asszonyok vallomása pontosan erről szól. Ők naponta átélik, mit jelent az Ūristen ereje. Átsegít a nyomorúságokon. S ekkor jutott eszembe egy másik beszélgetés. Előző írásom kapcsán va-

fordításból már kimaradt ennek az afrikai nőnek a neve s az is, hogy hol él, de a német *Losung* közölte... Aztán beszélgetésbe elegyedünk. Ő az *Útmutató* először mindig németül olvassa. Így figyelt fel a kameruni asszony imájára is. „S képzeld – mondja nevetve –, az egyik szót elnéztem.” A barátságos, jóságos Istent (*freund/lich*) örvendeztetőnek olvasta (*freude/reich*). Megnyugtattam, bizonyára

laki kifogásolta, hogy mi, európaiak olyan közhelyesen használjuk a nyomorúságos vagy sanyarú jelzőket, ha az afrikai testvéreink miénkénél nyilvánvalóan jóval nehezebb sorsát jellemezzük. „Vajon ők is olyan szerencsétlennek tartják magukat?” Erre a kérdésre közvetett módon már korábban válaszolt *dr. Tóth Piroska*, akinek orvos-misszionáriusi szolgálatába az elmúlt két alkalommal mi is betekinthet-

tünk. Ő mesélt arról, hogy a kameruniak közül sokan – legalábbis azok, akik az északi országrész sivatagos, szegényes fennsíkjain élnek – nem igazán tudnak a környező világról. Az európai misszionáriusok életszínvonalát látva azonban mégis érzékelnük kell a különbségeket. A fehéreknek telik arra, hogy kórházat építsenek, hogy változatosabban táplálkozzanak. „Ő, ha tudták volna, hogy ez a »jómód« sehol sincs ahhoz képest, amit a nyugati világban élvez minden ember. Itt a villanyáram is luxus volt, ha a generátor leállt, gyertyafény mellett operáltunk vagy zseblámpával” – idézte fel a doktornő.

Ám a helybelieknek még gyertyájuk sincs. A szabadban a tűz ad fényt, de a gyújtáshoz sincs elegendő fa a sivatag-

ban... és szembesülnek az igazságtalansággal is ott északon, ahol a törzsfőnökök teljhatalmú urak. A falubelieknek aratás után be kell szolgáltatniuk a köles és a gyapot jelentős részét. S ha az eső elmarad, a törzsfőhöz kell menni. Ő ad ugyan egy-egy tál gabonát, de rendkívül magas áron. A kölesért egy gyermeket kell felajánlani rabszolgának. A doktornő ismert olyan férfit, akinek a saját feleségét kellett odaadnia törzsfőnek, hogy ne haljon éhen a családja... S valóban, mindezek ellenére a keresztények még ott, Észak-Kamerunban sem látják kilátástalannak az életüket. Minket, európaiakat megszegegyítő módon így könyörögnek: „Örökkévaló Isten! Te minden ígéretedet betöltöd, jószágod kísér minket örökké. Ez számunkra kimeríthetetlen erőforrás és biztonság. E nélkül nem tudnánk az élet fárasztó nehézségeit legyőzni. Jószágod kísér és hűséged őriz mindnyájunkat mindenkor.” (*Eshter Njock* imáját *Varga Györgyné Bárány Ágota* fordította.) ■ B. PINTÉR MÁRTA

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának Női Bizottsága női imakönyv megjelentetésével emlékezik meg arról, hogy hazánkban huszonöt esztendeje rendezik meg a nők világimanapját. Szeretettel várják azokat a hálaadó vagy kérő imádságokat, amelyekben a „női lét” sajátos örömei, bánatai, nehézségei és áldásai jutnak kifejezésre Isten színe előtt. Az imádságokat 2010. május 15-ig kéri eljuttatni a Női Missziói Szolgálat címére: 1085 Budapest, Üllői út 24.; e-mail: marta.pinter@lutheran.hu.

Képletesen, íme, körülüljük

Átadták az idei Zádor Anna-díjakat

► **Az ünneplők és emlékezők a Petőfi Irodalmi Múzeumban gyűltek össze, a Károlyi-palota Vörös szalonjában. Az 1904-ben született és haláláig, 1995-ig tanító egyetemi tanárnak, a szakma etikai magvára mindig figyelmeztető művészettörténésznek a sorokban ülők túlnyomó többsége tanítványa volt...**

A kuratórium tagjai nevében *Marosi Ernő* akadémikus emlékezett. „*Zádor Anna* megtagadta magától a síremléket, de fogadott és választott családjáról nem feledkezett meg gondoskodni. Képletesen, íme, körülüljük most őt... Mindnyájan familiárisai vagyunk és elkötelezettjei is: meg kell őriznünk a kapcsolatot vele és egymással!”

Az alapító eredeti célkitűzése az volt, hogy fiatal – negyven év alatti – építészettörténészek kaphassák alap kutatásokért, publikációkért a díjat. Az idei négy díjazott mindegyike „rendhagyó eset”. *Markója Csilla* nem építészettörténész, *Mednyánszky László* monográfusa. Azonban Zádor Anna írásos és magnókazetákon őrzött hagyatékát dolgozta föl, értelmezte lefégyverzően alázas, ugyanakkor írói teljesítményt felmutató módon.

Fatsar Kristóf kertépítésként kezdett történeti kutatásokkal foglalkoz-

ni. Éppen az alapító egyik legkedvesebb témájáról, a magyarországi angol kertekről és barokk kerttervekről jelent meg számos publikációja, köztük a korpusznak tekinthető *Magyarországi barokk kertművészet*.

Harmati Béla László (szemben állva) veszi át a díjat

Lupescu Radu román állampolgár. A Babes–Bolyai Tudományegyetemen, majd a Közép-európai Egyetemen Hunyadi János várépítészével foglalkozott. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen doktorált *Vajdahunyad vára a Hunyadiak korában* című értekezésével. Ásatásokat is végez, és nagy érdeme, hogy a magyar és a román szakirodalmat igyekszik kutatásaiban összefogni.

Harmati Béla László, az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója evangélikus templombelsőkkal foglalkozik. Könyvének egyetlen hibája – így *Kelényi György* egyetemi tanár –, hogy hosszú a címe: *Késő ba-*

rokk szöszékkoltárok és festett karzatképek a dunántúli evangélikus templomokban. (Nagyobb hibája, hogy még nem jelent meg... – *A szerk.*) PhD-témájával egy OTKA-pályázat keretében tudott alaposan foglalkozni.

A díjak átadása után két tavalyi díjazott és Harmati Béla László adtak ízelítőt kutatásaikból.

■ EÉ

Sánta Ferencre emlékeztek a Járosi-műhelyen

Sánta Ferenc Kossuth-díjas író emlékének adózhattak a kolozsváriak február 22-én délután az evangélikus-lutheránus püspökség Reményik Sándor Galériájában, a *Járosi Andor Kereszttyén Kulturális Műhely* programján.

Az író életét és munkásságát *Vasy Géza* irodalomtörténész, a Magyar Írószövetség elnöke ismertette, a Stúdium Kiadónál megjelent, *Isten a szekéren*, illetve *Nemzet, hatalom, erkölcs* című köteteit pedig a kiadványok szerkesztője, *Krajnik-Nagy Károly* ajánlotta a jelenlévők figyelmébe.

– Szüleim és nagyszüleim mellett Sánta Ferenc volt az a személy, akinek személyisége és munkássága jelentősen meghatározta az életemet: tőle tanultam meg, hogyan kell élnie egy embernek, mi a család, a szeretet, az emberség, mit jelent a felelősség – mondta a Sánta-életművet már a hatvanas évek elejétől elhivatottan vizsgáló Vasy Géza, *Adorjáni Dezső Zoltán* evangélikus püspök köszöntő szavai után.

Megtudtuk: a Sepsibükszádon szegény család sarjaként született Sánta Ferenc, akinek életében már kisiskolás korában jelentős szerepet játszott a nemzethez tartozás tudata, több tekintetben is kapcsolódik

Kolozsvárhoz: tanulmányait a Farkas utcai Katolikus Elemi Iskolában, majd az Unitárius Kollégiumban végezte, 1944-től pedig Magyarországon élt, műveiben azonban később is fellelhető az Erdélyhez való kötődés.

Vasy Géza arra is kitért, hogy Sánta első elbeszélése, a *Sokan voltak* 1954-ben jelent meg az *Irodalmi Újság* hasábjain, novellái (*Téli virágzás*, *Farkasok a küszöbön*) és regényei (*Húsz óra*, *Az ötödik pecsét*) ezután láttak napvilágot. A Magyar Írószövetség elnöke hangsúlyozta:

1954 és 1967 között Sánta Ferenc minden olyan művét megírta, amelyet ma ismerünk, ezután „negyven évig hallgatott”.

– *Az Isten a szekéren és a Nemzet, hatalom*, erkölcs című köteteket is az író maga állította össze, elvégezte helyettünk a szövegek válogatását. Novelláskötete, az *Isten a szekéren* 1970-ben jelent meg először, 2007 augusztusában, Sánta Ferenc nyolcvanadik születésnapjára készülvé pedig újból napvilágot látott, ezúttal a Stúdium Kiadó gondozásában – magyarázta Krajnik-Nagy Károly, a kötet szerkesztője. Az est folyamán bemutatott másik, esszéket és interjúkat tartalmazó kötetel kapcsolatban kiemelte: annak első változata 1993-ban *A szabadság küszöbén* címmel jelent meg, a mostani munka újdonsága pedig, hogy azt az író életét bemutató fényképösszeállítással és a *Szakolczay Lajos* által készített, *A legkegyetlenebb napokban ott voltam, ahol a fegyverek ropogtak* című interjúval egészítették ki.

■ FERENCZ ZSOLT

Az írás megjelent a Szabadság című romániai napilap 2010. február 24-i számában

Közlemény

Mivel az MTV Rt. Közzszolgálati műsorszolgáltatási szabályzatának értelmében a Magyar Televíziónál műsort készítő nem működhet közre más műsorszolgáltatónál műsorkészítőként, és erre külön engedélyt *dr. Fabiny Tamás* médiáért felelős püspök kérésére sem adott az MTV ügyvezető alelnöke, ezért a Magyar Rádió *Erős vár a mi Istenünk!* című félóráiban szerkesztőként és műsorvezetőként *Nagy László*, aki a televíziós műsorok szerkesztője, nem működhet egyelőre közre. Ezért a Magyar Rádió evangélikus félóráinak szerkesztésére, a sajtóbizottság döntéséig, ideiglenesen *Kőháti Dorottya* kapott megbízást.

Jegyzetlapok

Napló, 2010

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Az embermentő. *Keken András* evangélikus lelkész tavaly decemberben lett volna százéves. Hódmezővásárhelyen születtem, így alakja mindig elevenen élt a családomban. Sokszor hallottam, hogy a budapesti Deák tér nagy temploma után milyen lehetett neki a vidéki kisváros. Oda állította Isten, ezért fontos feladatnak tekintette.

Csizmában, viharkabátban, hátizsákkal járta a peremvidéket, a közeli falvakat. Vigasztalta és segítette a nagy ínségben élő embereket. Ami a legszebb: a feleségével együtt árvaházat szervezett! Egyre szaporodó, lassan mosolyos arcú család lett körülte, és amikor úgy fordult, hogy vissza-kerülhet Budapestre, egy feltétellel vállalta: ha viheti magával a gyerekcsapatot. A háborúban sem tétlenkedett: hadiárvékat fogadott be, zsidókat mentett meg az elhurcoltatástól.

1948-ban az ő élete is ellehetetlenült: figyelték, zaklatták, leveleit felbontották. *Ordass Lajos* letartóztatása után, 1950-ben őt is bevitték az Andrássy út 60.-ba. (*Magamnak prédikálok* című versében megrázó sorokban írta le szenvedését.) Az 1956-os forradalom leverése után megfosztották minden tisztségétől...

Ahogy apám tette, szeretettel, csendben hajtok most fejet emléke előtt, kezembe veszem, föllapozom a szüleimnek adott kis Biblia kopott fedelét.

***

Fáradt szív. Test és lélek. Elkopik az ember, s mikor már azt hiszi, nem bírja tovább, akkor Isten rázúdít egy nehéz keresztet. Egyszerre reménytelen lett minden. Ezt most érzem először. És nem érnek véget a rágalmak, a megaláztatások. Nézi az orvos az EKG-papírjaimat, és normálisnak, jónak talál mindent. De bent, valahol legbelül, a szív falát valami éles kés hasogatja.

***

Lovász László. Nézem és hallgatom a matematikusprofesszort. Gazdag életét, fáradhatatlan tanítását, áldozathozatalát, hogy hazajött a sikeres Amerikából. Tanítványai beszélnek róla. Az egyik nagyon szép gondolat, tőle idézik: „Mi jót kapsz, ahhoz adj hozzá valamit. És az egésszel ajándékoz meg embertársaidat!” Talán ez nemcsak a matematikában érvényes, mindenkinek szóló fontos útravaló.

***

Magyar nyelv. Ma már a harmadik szép megfogalmazást olvasom gyönyörű nyelvünkről. Hozzáteszem az enyémét is: *Károli Gáspár* fordításában és *Arany* verseiben az ősnyelv él, a titokzatos, a társtalan, a zengő, a dúsgazdag, a férfias, a keleti! Milyen könnyű örömeinket, váratlan boldogságainkat leírni, és milyen nehéz a fájdalomainkat megfogalmazni, ha úgy érezzük, egyedül maradtunk, elhagyott Isten.

***

Latinovits Zoltán. Mást kerestem, és a színészkirály prózai írásai kerültek a kezembe. Egyre nagyobb örömmel lapozom, új és új részeket fedezek föl, pedig már sokszor elolvastam. Váratlanul az *Üzenetnél* megállok, a temetői búcsúztatóban egy fájó-szép rész: „Szerte a hazában mondom a verseket, és figyelem a közönséget: nem tudják, mit jelent »magyar«. Olyan értelemben, ahogyan Ady ej-

tette, ahogyan Petőfi lángolta, Balassi élte, Arany szenvedte, Bartók sikoltotta Kodállyal, Csontváry és Egyri festették, ahogyan Kosztolányi féltette, Babits óvta. Nem tudják, nem értik, és félnek attól, ha feléjük tüzelem a szót... ezért kell egy végleges, szent szót mondanunk, mindenki büszke lehessen arra, hogy magyar, hogy itt maradt.”

***

Haiti földrengés. Új és új felvételek, megrázó fotók az újságokban, a televízió képernyőjén. Összedől épületek és az utcákra zsúfolódott lakók Haiti fővárosának központjában a légi felvételeken. Falat kenyérért, kortynyi vízéért egymást fojtogató emberek. Árva gyerekarcon elmondhatatlan, sötéten izzó fájdalom. 2010. január 24. Egy város, egy ország eltöröltetett. Talán a jóllakott világ segít: férfiak egy üveg ásványvízzel, nők egy meleg takaróval, véget nem érő imával...

***

Tragédia. A fiatal filmrendező amerikai meghívásáról beszél. Kint dolgozik, olyan ez – tréfálkozik a riportter –, mintha egy New York-i jönne ide, és színpadra vinné *Az ember tragédiáját*. „Nem pont olyan – mondja –, mert *A vágy villamosa* sokkal jobb!” Szegény fiú, csak átlapozta *Madách* remekművét, azért mond ekkora butaságot. Madách Imre drámáját játszották eddig a legtöbbet, a világsszínpadon is osztatlan sikert aratott. Európa rendezői szinte versengenek a lehetőségért, hogy megmérettesse. A *Tragédia* könnyedén lépi át az új századokat, és hirdeti: „Mondottam ember: küzdj és bízza bízzál!”

***

Egri csillagok. *Gárdonyi* ma is lelkesítő, régi szép könyvében lapozok. Hol is van *Dobó István* kapitány esküje? Tudom-e még kívülről a szívszorító sorokat? Újraolvasok kedves részeket, földézem a veretes oldalakat. Egy mondat különösen megragad bennem: „Fájdalomból gyúrták az anyai szívet.”

***

Tengerimalac. *Márai* írta valamelyik naplójában, hogy nápolyi lakásuk közelében minden délután kikötnek egy szamarat. Mikor sétára indul, az állat megismeri, és örömeiben felé nyérit. Én így vagyok a család tengerimalacával. Nincs már velünk, de ha nagy ritkán meglátogatom, amint belépek a kisházába, mindig nagy visítással fogad. Megismer, s tudja, viszek a kedvenc ételéből, az édespaprikából. Kapaszkodik föl a rácson, majd kibújik a bőréből, úgy várja a meglepetést. Elmondhatom, ő az egyetlen élőlény a világon, akiről tudom, hogy mindig örül, amikor meglát az ajtóban.

***

Keresés. Istent keresni kell, hívni szüntelenül. És ha őszintén szólítjuk meg, akkor rögtön felel. Az ördög nem várja a hívást, állandóan ott van a közelünkben, és sűg a fülinkbe. Hiszem, hogy mindig az ördög szól, ha a hang rosszra biztat. És hiszem azt is, hogy az évtizedeken át élő zsarnoki hatalom félelmével együtt az ördög műve volt!

***

Felelet. Ha Isten megszólítja az embert, nem elég hallgatni. De felelni is kell tudni. És visszakerdezní. Mondani az igazat, csakis az igazat.

Lemondott tisztségéről a német evangélikus egyház vezetője

Ittas vezetés, illetve az emiatt elle-
ne indított bírósági eljárás miatt
múlt szerdán lemondott tisztsé-
géről a Németországi Evangélikus
Egyház (EKD) vezetője. *Margot Käß-*

országban. Nyitottsága, őszintesége,
embersége és kiváló szónoki képessé-
gei miatt rendkívüli népszerűségnek
örvendett. Elődjével, *Wolfgang Huber*
berlini püspökkel együtt az egyház

mann egyúttal lemondott hanno-
ver-i püspöki tisztéről is.

Az ötvenegy éves Käßmann az el-
ső női vezető volt a több mint hu-
szonötmillió német evangélikus
egyház élén. A lemondást megelőző
hétvégén ittasan ült a volánhoz, és
egy közlekedési szabálysértés nyom-
án vérében 1,54 ezrelékes, a teljes
vezetéseképtelenséget jelentő alko-
holszintet állapítottak meg.

Az egyházi tisztségeiről való le-
mondást maga Käßmann jelentette
be rendkívüli hannoveri sajtóértekez-
letén. Ezúttal is elismerte, hogy hiva-
talának, illetve tekintélyének ártó
súlyos hibát követett el. A jövőben az
ország legnépesebb egyházkerületé-
ben egyszerű lelkesként kíván tevé-
kenykedni. Käßmann 1999 óta volt
Hannover püspöke.

Az EKD vezető szervének számí-
tó tanács vezetői korábban még ki-
álltak Käßmann mellett, osztatlan bi-
zalmukról biztosítva őt. Mindazon-
által rábízták a „jövőbeli közös úttal”
kapcsolatos döntést, ami megfigye-
lők szerint már arra utalt, hogy elfo-
gadná a lemondását.

A Käßmann-ügy felzúdulást oko-
zott az egyházban és az egyházon kí-
vül is. A püspök döntése szakértők
szerint súlyos csapást jelent az evan-
gélikus egyházra. A lutheránus egyhá-
zakat összefogó EKD élére tavaly ok-
tóberben megválasztott Käßmann
ugyanis az evangélikus egyház legnép-
szerűbb személyisége volt Német-

korszerűsítésének legfőbb híve volt.
Helyére nem lesz könnyű hasonlóan
karizmatikus személyt találni.

Egyes értesülések szerint a né-
met kormány közvetve jelezte, hogy
a történetek után Käßmannnt nem
szívesen tekinti tárgyalópartnernek.
Az EKD immár lemondott vezetőjé-
nek hivatali ideje alatt meggyűlt a ba-
ja a Merkel-kormánnyal, újévi prédi-
kációjában ugyanis szokatlan nyílt-
sággal jelezte, hogy nem ért egyet az
afganisztáni német katonai szerepvál-
lalással, és a befejezését sürgette.
Állásfoglalása megrökönyödést vál-
tott ki az egyházi „beavatkozást” sé-
relmező berlini kormánykörökben, és
nem sokkal később egyeztető meg-
beszélésre került sor közte és *Karl-
Theodor zu Guttenberg* védelmi mi-
niszter között.

Käßmann utóda az EKD élén min-
den valószínűség szerint az evangé-
likus egyház jelenlegi második embe-
re, az eddigi helyettes, a Rajna-vidé-
ki egyházkerület vezetője, *Nikolaus
Schneider* lesz. Ő azonban előzetesen
jelezte, hogy nem kíván hosszú idő-
re az EKD tanácsának elnöke lenni,
így várható, hogy az egyház zsinata
novemberben új vezetőt választ.

Sajnálkozását fejezte ki Margot
Käßmann lemondása miatt *Robert
Zollitsch*, a német katolikus püspö-
ki konferencia elnöke. Freiburg érse-
ke ugyanakkor hangoztatta, hogy
megérti az EKD elnökének döntését.

► MTI

A lüneburgi szuperintendens lett a Hannoveri Tartományi Evangélikus Egyház „ideiglenes püspöke”

A lüneburgi tartományi szuperintendens személyében *Hans-Hermann Jantzent* választották hannoveri püspökké. Az NDR televízió értesülései sze-
rint a szenátus egyhangúlag szavazta meg Hans-Hermann Jantzent, aki ed-
dig a hannoveri tartományi egyház hat regionális egyháza közül a legnagyobb-
nak volt a szuperintendense.

„A legjobb tudásom szerint szeretném betölteni majd azt a hiányt, ame-
lyet *Käßmann* asszony távozása okozott” – nyilatkozta Jantzen, aki addig ma-
rad hivatalában, amíg az új püspököt meg nem választják.

► Forrás: ddp, ndr

A tévedhetőség artistájának búcsújára

► **Margot Käßmann helyzete tra-
gikus és abszurd. 1999 óta volt
Hannover tartományi püspöke,
és 2009 októberében első női ve-
zetőként megválasztották a Né-
metországi Evangélikus Egyház
(EKD) tanácsának élére. Most –
egy lámpával, amely éppen rossz
pillanatban mutatott pirosat, és
egy vérvizsgálattal később – már
csak egyszerű hannoveri lel-
késző...**

Margot Käßmann személyisége már
többször váltott ki meghökkenést.
Frissen megválasztott püspökként
például – „nem éppen rangjához il-
lő módon” – biciklivel járt munká-
ba. Rákbetegsége után (huszonhat
évi házasság után) elvált a férjétől.
Szabad illet egy püspöknek? Kriti-
kusai éppen tavaly októberben kü-
lönösen felemelték hangjukat: „Még-
is hogy nézünk ki, ha egyházunk
élén egy elvált asszonnyal próbáljuk
katolikus testvéreinkkel az ökume-
nikus kapcsolatokat ápolni?” – há-
borodtak fel egyesek Käßmann
asszony megválasztása előtt. Egy
Käßmann-rajongó flegmán vágott
erre vissza, mondván, a katolikusok
se kérdeznak meg bennünket, pro-
testánsokat arról, ki lenne jó nekünk
pápának.

Megoszlanak róla a vélemények.
Sokak szemében a számos szalag-
cím nem jelentett hátrányt, sőt az
emberek szeretik az olyanokat,
akiknek hibáik vannak. „Ő egy kö-
zülünk” – mondták, és bizonyára
sokan készek voltak az ittas vezetést
is elnézni. A *Frankfurter Allgemei-
ne Zeitung* kérdezte: „Kinek, ha
nem Margot Käßmann-nak, a té-
vedhetőség artistájának sikerült
volna egy ilyen botlást még beillesz-
tenie saját életrajzába?”

Annak idején, amikor *Manfred
Kock* személyében egy idősebb, bizo-
nyára kitűnő – de nem éppen „mé-
diaképes” – teológus töltötte be az el-
nöki tisztséget, már élt a kimondat-
lan vágy egy protestáns „egyházi
sztár” után.

Kock utódja, *Wolfgang Huber* sok-
kal inkább jelen volt a médiában, de
a sajtó mégis inkább a másik feleke-
zet felé fordult. A katolikusok jobban
értének a médiumunkához, ahogyan
– például 2005-ben – protestáns
körökben hangoztatták is: pápavá-
lasztáskor tévékamerák ezrei közve-
títenek élő képeket a világ minden tá-
jára egy kéménnyől, a nézők pedig ta-
lálgtatják, hogy a felszálló füst vajon
fekete-e még, vagy már fehér...

Számunkra az effajta médiafigye-
lem vágyalom volt csupán, ám Mar-
got Käßmannban ez a vágy betelje-
sülni látszott. Némi túlzással talán azt
lehetne mondani: az EKD nemcsak
arcot, hanem szívet is kapott.

A médiumok felfedezték őt, ő pe-
dig kifejezetten aktívan fordult felé-
jük. Tévé csapatokat hívott az ott-
honába, mindenféle újság hasábjain
szerepelt – nemritkán a címlapon. És
bizony hamarosan megélte „sztárle-
tének” árnyoldalát is.

Egy példa a közelmúltból: az idei
újévi ígéhirdetésében kritizálta a
német szövetségi csapatok afga-

nisztáni bevetését. A politikusok, a
szövetségi haderő egyes képviselői
és nem utolsósorban a médiumok
ahelyett, hogy dicsérték volna a bé-
kéért való bátor fellépését, inkább
naivnak nevezték őt. „A prédikálás
nem akadályozza meg a tálibokat a
gyilkolásban” – volt olvasható új-
ságok címlapjain.

A szélesebb nyilvánosság figyelmét
azonban elkerülte, hogy a Németor-
szági Evangélikus Egyházban az ok-
tóberi választás, az Afganisztánnal
kapcsolatos prédikáció és a február
20-i ittas vezetés között azért egyéb
is történt. Példának okáért kiadtak
egy fontos állásfoglalást az egyház-
nak az oktatásban-képzésben való fe-
lelősségéről. Jelentős volt az idők-
nek az egyházban és a társadalomban
betöltött szerepéről szóló dokumen-
tum, és jelentettek meg tájékozódást
segítő javaslatot arról, hogy miként
javítható az egyház és a fiatalok kö-
zötti, nem mindig problémamentes
kapcsolat.

Ezen dokumentumokban érződik
a lendület, egészen konkrétan és
praktikusan fogalmazza meg, ho-
gyan lehet elindulni, hogyan lehet ne-
kivágni jelenkori, sürgető és szo-
rongató kérdéseknek, olyanoknak,
amelyek mélyen gyökereznek a né-
met társadalomban is.

Minderről az „eltávolodott” egy-
háztagok valószínűleg alig tudnak.
Például a 2002-es egyháztagsági
elemzésnek köszönhető, hogy az is-
tentiszteletre járó gyülekezeti mag
mellett egyre inkább az „eltávolodot-
tak” kerültek a figyelem középpont-
jába. Éppen közöttük vannak éven-
te tízezrek, akik – ha szavakkal nem
mondták is ki véleményüket az egy-
házzal – úgymond a „lábukkal” vok-
soltak, amikor kiléptek az egyházból.
Egyrészt azért, hogy az egyházadón
spórolhassanak, másrészt azért, mert
úgy érzik, csalódtak az egyházban. És
mivel ők főleg a világi médián keresz-
tül értesülnek az egyházi életéről,
fennáll annak a lehetősége, hogy né-
hány protestáns egyháztag 2010-
ben alig lesz jobban informálva egy-
házának egyéb történéseiről, mint a
Käßmann-ügyről. Az 1,54 ezrelékes
véralkoholszint teret hódított – az
utóbbi hónapoknak az egyházzal
kapcsolatos fontos történései háttér-
be szorultak.

Mindemellett az EKD-nak sike-
rült meggátolni a nagyobb bajt. A ta-
nácstagok és egyházi előljárók bizal-
mukat fejezték ki Margot Käßmann
iránt. Így történhetett meg, hogy a
püspök asszony szabadon és saját el-
határozásából dönthetett és nyilat-
kozhatott visszalépéséről: „Az a
szabadságom, hogy az etikai és po-
litikai kihívásokat nevükön nevez-
zem, már nem lenne meg a jövőben
úgy, mint korábban.” Hozzátette:
„Korábbi krízisekből tudom, hogy
nincs az a mélység, amelybe zuhan-
va az embert ne az Isten tenyere fog-
ná fel.”

Margot Käßmann méltósággal
távozott, és most egyházvezetők
és politikusok sorban állnak, hogy
sajnálataikat fejezzék ki a tévékame-
rák előtt.

*A püspök asszony egyházi nyomás
nélkül tudott lemondani. Nehéz
azonban a kulisszák mögé tekinte-*

ni. Vajon mennyire mondták hiva-
talanosan, hogy Käßmann szabadon
dönthet, az újságírók távollétében
pedig esetleg jelezték neki, hogy
remélhetőleg magától tudja, mit
kell most tennie? A médiumok már
elindultak ilyen leleplező kérdések
felé, hátha adódnak még szenzáci-
ók e témában, a példányszámnak
biztosan jól tenne...

Tegyük fel azonban a kérdést: mi-
re számíthatott volna Margot Käß-
mann, ha úgy dönt, mégis marad?
Nem is elsősorban a beleegyházi vi-
szonyokra gondolunk, hiszen – mint
említettük – ő nemcsak püspök volt,
hanem – ennek minden előnyével és
hátrányával – „médiasztár”, aki jól is-
meri a német médiavilág játékszabá-
lyait. Láttá, hogy bizonyos tévémű-
sorokban és „alsóbb rangú” újsá-
gokban miként adnak el olcsó poé-
nokért „elesett sztárokat”, hogyan
csinálnak korábban elismert szemé-
lyiségekből bohócot. Ez ellen lehet
püspökként küzdeni – kérdés, med-
dig tart az emberi erő...

Hihető, hogy ő, akinek véleménye
felekezeti és országhatárokon túl is
mértadónak számított egyházi, sőt
társadalmi és politikai kérdésekben
is, nem kívánta azt az utat járni, ame-
lyet egyesek korábban jártak, és szí-
vére hallgatván visszalépett. Nyilván-
való, hogy lemondásával a püspöki
tisztséget és egyházának tekintélyét
is óvni kívánta.

Most ideiglenesen Margot Käß-
mann helyettese, a hatvankét eszten-
dős *Nikolaus Schneider* veszi át az
EKD tanácsának elnöki tisztét a no-
vemberi választásokig. Ő – Manfred
Kockhoz hasonlóan – nyugodtabb tí-
pus. És ez az EKD mostani, kissé vi-
haros időszakában talán nem is baj.
Hogy kit választanak meg november-
ben, még nyitott kérdés.

Sokan most még Margot Käß-
mannnt siratják. De ne feledjük, hogy
akadtak könyörtelen kritikusai is,
bár a Käßmann-karrier ilyen váratlan
befejeződésével bizonyára ők sem
számoltak.

Mindenesetre novemberben a
Németországi Evangélikus Egyház-
ban „újrakeverik a kártyákat”. A
„trónörökös”, aki talán nem „tökéle-
tes”, de aki egyéniségével hitelesen
és szimpatikusan tudja képviselni az
egyházat, képes zord időkben vezet-
ni és jó irányba vívó, fontos újítások
élére állni, még nem tűnt fel a látha-
táron.

Marad a reménység és az imád-
ság, hogy az egyház tekintélye nem
szenvedett nagyobb csorbát, és hogy
továbbra is az Úr tartja kezében egy-
házát.

■ HOLGER MANKE

Újtemplomi megújulás

► **Őszinte fohászként szállt az ég felé a szarvas-újtemplomi gyülekezet kórusának éneke böjt második vasárnapján. „Tégy eggyé, Urunk!” – csendültek fel a jól ismert ifjúsági ének szavai a több szempontból is rendhagyó istentisztelet kezdetén. A vártnál jóval többen – mintegy kétszázan – vettek részt az alkalmon, így az eredetileg a gyülekezeti terembe tervezett istentiszteletet hirtelenjében a templomba „költöztették át” az egyházközség vezetői.**

A szokatlanul nagy érdeklődés hátterében vélhetően *Gáncs Péternek*, a Déli Egyházkerület lelkészi vezetőjének a látogatása állt. A február 28-ai püspöki vizitáció ugyanis nem pusztán az igehirdetés szolgálatára korlátozódott; az istentiszteletet követően Gáncs Péter a gyülekezet jelenlegi helyzetéről és várható jövőjéről is tájékoztatta a jelenlévőket. (Február 15-én a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Bírósága jogerőre emelte a Déli Egyházkerület Fegyelmi Tanácsának 2009. november 10-én hozott határozatát. Ennek értelmében – hosszú és keserves folyamat végére pontot téve – *Deme Zoltánt* megfosztották lelkészi hivatalától, *Deme Zoltánné Gede Erikát* pedig felmentették az újtemplomi lelkészi szolgálat alól.)

Prédikációjában Gáncs Péter annak a reménységnek adott hangot, hogy az embert próbáló tél után végre éltető tavasz köszönt az újtemplomi gyülekezetre. Olyan tavasz, amikor – és e ponton a püspök a nyá-

FOTO: BANKÓ PÁL

ron esedékes és éppen Szarvason megrendezendő Szélrózsza evangélikus ifjúsági találkozó mottójára utalt – újra a kezdőkörbe állhat a gyülekezet, és a jó néhány éve megosztott, fogatkozásnak-eleroftlenedésnek indult közösség tagjai újra felfedezhetik az összjáték szépségét-örömét, és megérezhetik a győzelem ízét.

Amíg a gyülekezet presbitériuma – melynek tagjai az istentisztelet után rendkívüli presbiteri ülés keretében is találkoztak a püspökkel, valamint *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelővel és *Ribár János* esperessel – eldönti, milyen úton kívánja betölteni a megürese-

kezet és intézményei (óvodája, általános iskolája és szeretetotthona) komoly szervezeti, lelki és anyagi krízisbe kerültek...

Az egyházközségnek azonban nem egyedül kell megbirkóznia a helyzettel; az egyházkerület és az országos egyház segítsége mellett Szarvas város támogatására is számíthat. Ezt személyesen is megerősítette a népes gyülekezet előtt *Babák Mihály* polgármester, amikor a február 28-ai istentisztelethez kapcsolódóan ünnepélyesen átadta a város zászlaját *Molnár Pál* egyházközségi felügyelőnek.

■ V. J.

„Kövesd a Bibliát!” – magyarul Ámósz könyve olvasható

► **Az adventista Generál Konferencia még 2008-ban elindított egy hatalmas utazó Bibliát a föld körül. E Szentírás a hatvanhat könyve hatvanhat különböző nyelven íródott, köztük Ámósz próféta könyve magyarul. A cinkotai adventista gyülekezetben február 27-én *Vető István* evangélikus lelkész tartott előadást erről a rövid, ámde fontos könyvről.**

A „Kövesd a Bibliát!” program a Hetednap Adventista Egyház kezdeményezése, melynek célja az, hogy a Biblia tanulmányozásának fontosságára irányítsa a figyelmet, hiszen egy

felmérés szerint az egyház tagságának kevesebb mint ötven százaléka tanulmányozza rendszeresen a Szentírást. Fontos eleme a hatvanhat nyelven (minden bibliai könyv más-más nyelven) megjelentett, nagyméretű Biblia, amely körbejárja a világot, és ezeken a nagyobb szabású rendezvényeken az egyház tagjai újra elkötelezik magukat Isten szava mellett – írják a kezdeményezésről szóló honlapon.

A Szentírás 2008. október 11-én, a Generál Konferencia Fülöp-szigeteken tartott őszi bizottsági ülésén indult útjára, és a program 2010 júliusában, a konferencia atlantai, 59. ülésén éri el csúcspontját.

Hazánkban először 2009. szeptember 5-én „járt” a Biblia, amikor

Budapesten és Békéscsabán a jelen levő testvérek és lelkészek ünnepélyes keretek között újra elkötelezték magukat az ige mellett.

Az adventisták Dunamelléki Egyházterülete azonban elhatározta, hogy folytatja ezt a nemes vállalkozást, és ennek érdekében azóta is úton van náluk egy ilyen többnyelvű Szentírás, amely a hétvégén Cinkotára érkezett el.

A gyülekezeti házban rendezett alkalmon *Vető István* evangélikus lelkész – az adventista gyülekezet képviselőjének, *Varró Máriának* a felkérésére – beszélt *Ámósz könyvéről*. (Az előadás szövege az evangélikus.hu teológiai rovatában is olvasható.)

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A kommunizmus magyar áldozatainak emlékezete

A székesfehérvári megyés püspök szerint a feledéssel gyökértelen lehet a társadalom; ha nem emlékezik a saját múltjára, újra bekövetkezhetnek a kommunizmus alatti szenvedések – figyelmeztetett *Spányi Antal* a kommunizmus áldozatainak emléknapján, február 25-én a budapesti Uránia Nemzeti Filmszínházban.

A Polgári Magyarorszáért Alapítvány és az 1956-os Kárpát-medencei Emlékbizottság *Győztesekből vesztesek – vesztesekből győztesek – A Kárpát-medencei magyarokat sújtó kommunista diktatúrák: 1919–1989* című rendezvényén a püspök kiemelte: sokáig még emlékezni is tilos volt a kommunizmus áldozataira, aminek következménye feledést is okozhatott volna.

Bocsánatkérés nélkül nincs megbocsátás, ennek elhúzóódása pedig károsan hathat a társadalomra – hangoz-

tatta a püspök a kommunizmus alatt elkövetett bűnökkel kapcsolatban.

Spányi Antal kifejezésre juttatta, hogy áldozatok voltak a családok, amelyeknek a tagjait elszakították egymástól, és azok a gyermekek is, akiknek valamelyik szülőjét elvitték börtönbe vagy internálótáborba. Áldozatok lettek a hittanoktatásból kimaradtak és azok is, akik nem kaptak megfelelő erkölcsi nevelést, és ezért életükben rossz döntést hoztak – vélekedett.

Soós Viktor Attila történész-levelártos megállapította: a kommunista rendszer egyház- és családdellenes volt, mert családtagokat vittek Recskre, Kistarcsára, Tiszalókra vagy Kázinbarcikára az internálótáborokba. Ezenkívül kitelepítettek kétszázezer sváb embert, lakásaikat, földjeiket kisajátították, és embertelen körülmények között szállították őket Né-

metországba. Áldozat volt az a több mint százezer magyar ember is, akiket Csehszlovákiából a lakosságcsere-egyezmény értelmében telepítettek át Magyarországra.

Aczél Petra, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem docense utalt arra, hogy a kommunizmus egyik legfőbb ellenségének a nőket tekintette, mert ők vallásosabban éltek, mint a férfiak. Az anyákból munkások és traktorosnők lettek, sőt még a politikába is „bevitték” a nőket – világította meg.

Székelyhidi Ágoston, az 1956-os Kárpát-medencei Emlékbizottság elnöke előadásában rámutatott: a gyilkosságokat népiirtásnak, önkényes megtorlásnak kell értékelni az utókor részéről. Véleménye szerint a kommunizmus saját terméketlen rendszerbe bukott bele.

► MTI

Béri tényfeltárás, avagy Mihályfi Ernő hagyatéka

► **Nógrád megye egyik apró, alig félszáz lelket számláló zsákfalujában évtizedek óta a Magyarországi Evangélikus Egyház egyik volt országos felügyelőjéről nevezetik az evangélikus templom körüli térség. A bériek akár még büszkék is lehetnének rá, hogy már a rendszerváltás előtt egyházi személyiség nevét írhatták néhány utcablálára, csak hát az egyetemes felügyelővé 1952-ben „választott” *Mihályfi Ernő* tevékenységét a legkevésbé sem egyházas lelkület hatotta át. Miután *Thuránszky István* lelkész erről mindeddig hasztalan gyözködte híveit, gondolt egyet, és – a kommunizmus áldozatainak ideai emléknapija alkalmából – szakértők meghívásával szervezett meg egy tényfeltáró templomi alkalmat. Noha Isten béri hajléka múlt szombaton zsúfolásig megtelt, a helybeliek közül csak kevesen voltak kíváncsiak az igazságra. Talán mert a vendégek (az egyházmegyei konfirmandus-találkozót is e napon tartották) „messziről” jöttek – *Mihályfi Ernő* (1898–1972) pedig Béren született...**

Nagyszerű dolog, hogy a Krisztusba vetett hit együvé tud terelni más-más történelemszemlélettel átitatott keresztényeket. A hitbeli meggyőződés azonban nem lehet gátja annak, hogy a történelmi valóság tényei egy templom terén belül is kimondassanak, hiszen – miként *Thuránszky István* rámutatott – a lelkész „munka-anya” eleve az igazság.

A február 27-i megemlékezésre egybegyűlteket *Thuránszky István* egy *Bibó Istvántól* kölcsönzött idézettel köszöntötte: „Ha egy közösség a hazugságok rendszerébe beleszorul, és nem lehet és nem is szabad nevének nevezni a dolgokat, az a közösség folyamatosan – erkölcsileg és értelmileg – lezüllik.”

Nehezíti persze a szembenézést – mondjuk a létezett szocializmus bűneivel –, ha egy adott közösséghez tartozók többsége nem annyira áldozata, sokkal inkább haszonélvezője volt a kárhoztatott eszmének. A Rákosi-, majd a kádári rendszer feltétlen híveként és kiszolgálójaként

tán mindegy, hogy ötágú vörös csillag vagy Luther-rózsza.” De érthető az is, hogy e cinikus megjegyzés mélyen megrendítette azt a – máshonnan származó – evangélikus lelkészt, aki történetesen a helybelieknél mélyebben tisztábban van – nemcsak a lutheri szimbólum jelentésével, de a kommunizmus természetrajzával is. A február 27-i megemlékezésre általa meghívott autentikus előadók – *D. Szebik Imre* nyugalmazott elnökpüspök, *dr. Böröcz Enikő* egyháztörténész és *Pröhle Gergely* országos felügyelő – keresztényi szeretettel, ám átfogó tárgyismerettel világítottak rá a nyilvánvaló igazságokra.

Egyedül az elsőként szót kapott *Szári Norbertet* nem kellett, hogy visszafogja a köteles tapintat, így a Pázmány Péter Katolikus Egyetemről érkezett végzős történészhallgató „*Ne légy, fiam, kommunista!*” című – elsősorban fiatalok felvilágosítását célzó – előadásában kendőzetlen nyíltsággal szólhatott a kommunista ideológia ördögi lényegéről.

FOTO: T. PINTER KÁROLY

„A lelkész úr a parókia faláról már levette az utcanévtáblát” – mutatja *Sulyan András* egyházközségi felügyelő

lényegében töretlen pártállami kariert befutott *Mihályfi Ernő* jóvoltából pedig éppenséggel még egy vadonatúj traktort is vásárolhatott 1961-ben az akkori termelőszövetkezet... Mint *Sulyan András* egyházközségi felügyelőtől megtudhattuk, szintúgy az ő közbenjárására indulhatott Berről már 1953-ban közvetlen autóbuszjárat Budapestre, még előtte pedig 1948-ban ő sürgette a villamos áram bevezetését a településre. (Tette mindezt állítólag hálából azért, mert a háború alatt a falubeliek bújtatták zsidó származású feleségét.)

Hogy még érthetőbbé tegyük *Mihályfi Ernő* helyi megítélésének elmentmondásosságát, áruljuk el végre a legfontosabbat: hogy tudniillik *Mihályfi Ernő* „mellesleg” papgyerek volt; *Mihalovich Sámuel* béri evangélikus esperes idősebbik fia...

Így azután talán érthető, hogy az egyik jelenlegi helyi vezető ajkáról kiszaladhatott a mondat: „Nekem az-

Mihályfi Ernőnek a Magyarországi Evangélikus Egyház életében betöltött dicstelen szerepéről dr. *Böröcz Enikő* egyháztörténész, evangélikus lelkész tartott előadást (*ennek szerkesztett változatát az EvÉlet következő számában közöljük*), melyet *Pröhle Gergely* – úgy is, mint egyházunk jogállami körülmények között megválasztott első országos felügyelője – egészített ki értékes gondolatokkal.

D. Szebik Imre nyugalmazott elnök-püspök a kommunizmus áldozataira emlékező alkalom nyitányaként tartott délelőtti istentisztelet igehirdetőjeként Mt 12,7 alapján így summázta gondolatait: „Isten nem áldozatokat akar látni, hanem irgalmasságot gyakorló embereket.”

A kérdés most már csak az, hogy meddig nevezetik még az evangélikus templom körüli tér – így a parókia épülete – *Mihályfi Ernőről*, avagy tovább szedi-e még Béren áldozatait a kommunizmus.

■ TPK

Párhuzamok

Biztosan többen ismerik Zöld Ferenc nevét, aki-
vel a Magyar Nemzet nemrég egész oldalas in-
terjút készített. A nyolcvanas években a könyv-
kiadók egyesülésének vezetőjeként a hazai szel-
lemi élet bátor és szorgalmas munkása volt. A
rendszerváltás után az Akadémiai Kiadó veze-
tője, majd – megvalósítva régi álmát – a Mar-
git körúton könyvesboltot nyitott.

Üzletének fő specialitása a határon túli ma-
gyar kiadók és a határon túlról szóló kiadványok
árusítása volt. Aki e téren tájékozott akart
lenni, annak ajánlatos volt időről időre betér-
ni Feri Custos (azaz „őriző”) nevű boltjába.

Sajnálatos módon e bolt, mint annyi más
szép és jó kezdeményezés, anyagilag nehéz
helyzetbe került, mára ellehetetlenülvén, bezár-
ni készül. A végkiárúsításon érdekes, jó könyve-
ket olcsón meg lehet kapni (ez itt a reklám he-
lye volt). Mivel nem messze lakunk, és ügyes-ba-
jos dolgaim is arra vezettek, betértem Zöld Fe-
rihez, ahol három érdekes, a felvidéki magyar
kultúráról szóló könyvet vettem (ezer forintba
sem került összesen!).

Szóba is elegyedtünk; húsz évvel ezelőtt a Fel-
vidéket támogató Rákóczi Szövetség megszerve-
zésénél lelkesen együttműködtünk, Feri volt
az alapítvány vezetője. Mosolygósan is keserű
volt, elmondta, hogy nem így képzelte pályá-
ja végét, valami elismerés jölesett volna neki.
Mondtam, hogy e jelenlegi fals világban talán
éppen az a gyanús, ha valakit ez a rendszer
megdicsér, és az a „kitüntetés”, ha nehéz hely-
zetbe kerül, vagy nem veszik észre.

Szó került a Magyar Nemzet-beli interjúban
is emlegetett esetről: a nyolcvanas évek közepén
a (túl)érett kádárizmus „kedélyes pangása” kö-
zepette a neves lengyel tudósítónak, Kapuścińs-
kinek akartak a magyar másként gondolkodók
kiállítását szervezni. A meghívottnak viszont az
volt a feltétele, hogy Csoóri Sándor nyissa meg
az alkalmat, ami nem volt könnyű az akkori vi-
szonyok között, hiszen a nemzetnek Illyés Gyu-
la óta szinte legtekintélyesebb irodalmára az ak-
kori hivatalosok előtt nem volt kedves. (Duray
Miklós felvidéki magyar jogvédő Kutyaszorító cí-
mű művéhez írt előszava miatt még szilenciu-
mot, azaz hivatalos sajkosarat is kapott.)

Na már most, Zöld Feri tárgyalta a párt
(MSZMP) kulturális életet felügyelő hatal-
masságával, Knopp elvtárrsal. Knopp elvtárs ki-
abálva dirigált, fenyegetett, és követelte, hogy
Csoóri szelídítse mondanivalóját, ne ejtse ki a
szovjet tömeggyilkosság helyszínének, Katyínak
a nevét. Mire Zöld Feri megjegyezte, hogy ak-
kor bizony elmarad a kiállítás. A „liberális kül-
sőre” akkor azért már sokat adó elvtársak egy
ilyen botránytól is tartottak, így hát végül a ki-
állítás megtartatott.

A lényeg azonban most következik: Knopp elv-
társnak volt akkor egy érdemes és nagy jövő elé
néző, kétségtelenül (akkor még) szerényebb
kolléganője: Lendvai elvtársnő. A szóban forgó
hölgy (ugye, az olvasó sejtí, kiről van szó?) nem-
csak hogy átvészelte a rendszerváltást, hanem
mára az országban húsz év után elképesztő ha-
talomra, befolyásra szert tevő párt (hatalom-
ipari holding?) egyik első emberévé küzdötte föl
magát. És itt zárul a kör, itt nevet a képünkbe
a történelem.

Zöld Feri szabad szellemi életet, határon túli
magyarságot odaadóan szolgáló tevékenysége
ilyen szomorú véget ért, míg a másik oldalon a
diktatúra főcenzorának „asszisztensnöje” nagyon
is megtalálta a helyét az életben. Egyrészt a ke-
serűség fojtogatja az ember torkát, hogy oda
süllyedtünk, hogy anyagilag nem bírunk köny-
vet venni, szellemileg nem igényeljük az értékes
irodalmat, politikailag pedig képtelen volt az
ország értékelni azt a páratlan szolgálatot, ame-
lyet – például – Zöld Feri értékes határon túli
irodalmat terjesztő tevékenysége jelentett.

Lendvai elvtársnő esete akár jelképe is lehet-
ne a mai fancsali helyzetnek. Képzeljük el, ha
mondjuk a második világháború utáni Német-
ország valamelyik vezető pártjának az élén fel-
tűnt volna Goebbels propaganda- és hazugság-
ügyi minisztériumának valamelyik „dolgozó-
ja”. Ugye milyen abszurd gondolat? Lendvai
elvtársnő és társai azonban – akár a szocia-
lizmus, akár a kapitalizmus építésének a
frontján – mindig elől járnak, és utat mutat-
nak a népek. (Azt, hogy milyet, már mind-
annyian tudjuk...)

■ CZENTHE MIKLÓS

Hommage à Csoóri Sándor

Születésnap i költőkösöntés – zenével és igével

► Az „ősreformátusnak” aposzt-
rofált Csoóri Sándor köszön-
tésére gyülekeztek tisztelői
múlt szombaton este a Deák
téri evangélikus templomban,
ahol Szokolay Sándor Kos-
suth-díjas zeneszerző-kar-
nagy adózott hangversenyyel
az úgyszintén Kossuth-díjas
író és költő életművének. Aki
az esti hat órára meghirdetett
koncertre pontosan érkezett,
annak már csak állóhely ju-
tott. Koszorús költőnk nyolc-
vanadik születésnapja igazi
társadalmi esemény volt –
neves politikusok, közéleti
személyiségek tisztelték meg
jelenlétükkel az ünnepi al-
kalmat, illetve az ünnepeltet.
Csoóri Sándort és az egybe-
gyűlteket elsőként Balog Zol-
tán, a Polgári Magyarorszá-
gért Alapítvány kuratóriumi
elnöke köszöntötte, aki előljá-
róban leszögezte: teljesen he-
lyénvaló, hogy egy születésnap
Isten hajlékában tartassék.

A program összeállítóját dicséret
illeti. Az est hangulatát a Nyíregy-
házi Cantemus Kórus Pro Musica
leánykara teremtette meg Kodály
Zoltán Nagyszalonai köszöntőjé-
vel és Bartók Béla egyenmű kara-
ival. A kristálytisztá hangok mes-
tere Szabó Soma karnagy volt. A
Serkenj fel, kegyes nép tétel előadá-
sa már jó alkalmat adott Csoóri
Sándor köszöntésére, a Bolyongást
pedig mintha a költőről, a nemzet
sorsáért aggódó emberről formál-
ta volna meg Bartók.

Az est egy ősbemutatót is tarto-
gatott: Szokolay Sándor zeneszer-

vetkezendő végre, s ezt oldja a Sur-
rexit Christus! S húsvét másnapján
ünnepélyessége, amelyet azért át-
szótt az író kétkedésével is: „Hús-
vét másnapján is kiált a kakas!...
pedig te azt hitted már: túl va-

ki Potyók Dániel és ifjabb Doma-
hidy László a szerző vezényletével
megérdemelt sikert arattak.

– Igazi meglepetés volt szá-
momra e lélekemelő köszöntés –
nyilatkozott az estéről Csoóri Sán-

FOTO: T. PINTER KÁROLY

gyunk minden áruláson, túl péte-
ri s júdási éveinken...” A borúba
hajló gondolatok után a szerző egy
tavaszi himnusszal zárja a művet,
amelynek a Pünkösöd jön, szép,
borzas ünnep címet adta. A termé-
szet bacchanáliájának méltó társa
Csoóri ars poeticája: „Egyetlen
titkom van, hogy szeretek élni.”

Az Evangelikus Élet hasábjain
nemrégiben egy másik Szokolay-
bemutatóról is beszámoltunk. Az
Október végi tiszta lángok című
oratóriumot szintén egy költő,
Nagy Gáspár versei ihlették, így az
ember önkéntelenül is összehason-
líthatja a két alkotást. A Művésze-
tek Palotájában bemutatott kanta-
ta – már a témája okán is – eleve
grandiózus műnek készült, s ere-
nyeivel, apróbb hibáival el is érte
célját. E kórus-zene-
kari mű viszont mert
kicsiny lenni. Minden
bizonytal ezt sem
fogják a 21. század
avantgárd művei kö-
zött számon tartani,
de nem is ez volt a
célja, „szokolays” dal-
lamkincsével kívánt
ajándékká válni. Szin-
tén programzene, de
egyben örömmzene is,
amely nyugodtan ha-
gyatkozhatott Csoóri
veretes soraira, és ta-
lán az ünnep kivételes
hangulatának is kö-
szönhetően felszaba-
dultabb és emberkö-
zelibb volt, mint a
másik bemutató. A

dor az Evangelikus Életnek. – Kö-
zép-Európában az elmúlt évszá-
zadban annyi igazságtalanság és
tragédia történt, hogy ezek ki-
mondása igazi művészeti, irodal-
mi, zenei feladat, egyben köteles-
ség. Köszönet illeti ezért a zene-
szerzőt. Szokolay Sándorhoz több
mint fél évszázados ismeretség
fűz, s noha ritkán találkoztunk, de
tudtunk egymásról, és figyeltünk
a másíkra. Találkozásaink min-
dig ott vettük fel a beszélgetés fo-
nalát, ahol évekkal korábban meg-
szakadt.

Az ősbemutatót követően dr.
Fabiny Tamás hirdetett ígét. Az
evangelikus püspök meleg sza-

FOTO: LUKÁCS GÁBI

Szokolay Sándor

vakkal, az ünnepeltet idézve kö-
szöntötte az ünnepeltet. A jeles na-
pot és a genius locit a költő gyer-

FOTO: T. PINTER KÁROLY

mekkorára, a fehér falú temploma-
ira emlékező versével kötötte
össze: „Énekeltem a vasárnapok
tisztaságában, / mint hegyeken
futó, gyerekarcú vizek. / A fehér
ingnyakú szegények közt / olyan jó
volt az ének gyümölcsebe harap-
ni [...]. Templomi falak, köztetek
emelkedtem / a szegények egy-
ügyűbb egébe [...]” (Egy temp-
lom falára)

Fabiny beszédében a laudáció
mellett – az ünnepontás legcse-
kélyebb célja nélkül – megjelent a
napi politikai rideg valóság is. Itt
a költőnek a Nagy Gáspárhoz írt
soraira támaszkodott: „Egy or-
szág fekszik előttünk hanyatt a sár-
ban / Dúdolunk neki, mint szent
falurosszának / Bár nem tudjuk,
haldoklik-e vagy csupán részeg.” A
püspök végül húsvét üzenetével
adott megnyugvást, az idézett so-
rok itt a Törtet a jövő című versből
valók: „Jézus még kisgyermek,
most tanul / Járni a vizek fölött, /
Billeg, imbolyog, megtámasztja /
egy-egy napsugár...”

Egy kicsit udvariatlan gesztus-
nak tartottam, hogy a szervezők az
addig színen lévő, tudása legjavát
adó énekkart a beszéd alatt állva
hagyták, pedig ők már megtették
dolgukat.

Az ígéhirdetés után még nem
ért véget a program: a Budapest-
Hegyvidéki Kamarazenekar befe-
jezésül Kodály Galántai táncok
című művét játszotta. Kodály na-
gyon szerette e művét, s közreadá-
sával a régi galántai bandáknak, az
azóta kihalt hagyománynak állí-
tott emléket. Csalóka az alkotás
nehéz komplementer ritmusá-

val, sok zenekarnak és karmester-
nek tört bele a bicskája a látvá-
nyos, de nagyon igényes darabba.
A fiatal zenészek viszont Géme-
si Géza vezényletével kiválóan
helytálltak. Egy kicsit szokatlan
volt, hogy a lassúbb részeket a
karnagy erősen visszafogta, de
ezáltal sok apróbb részlet vált
hangsúlyossá, amely máskor elsík-
kadt. Külön hála illeti a klarinétost
szép szólójáért.

„Az ünnepi üzenetet a zene
közvetítette” – hallottuk az est
bevezetőjében. Nem is akárho-
gyan: kiváló előadók jeles alkotá-
sokkal tisztelegtek Csoóri Sándor
életműve előtt. A költő láthatóan
elérzékenyülten köszöntö meg e fi-
gyelmet, a közönség szünni nem
akart tapsát.

Isten éltesse Csoóri Sándort!
■ CSERMÁK ZOLTÁN

Haldoklik az országunk, vagy csupán részeg?

Szokolay Sándor „oratorikus látomásai”
Csoóri Sándor 80. születésnapjára

■ DR. FABINY TAMÁS *igehirdetése*
(Budapest, Deák téri evangélikus templom, 2010. február 27.)

„Amikor pedig ezek elkezdődnek, egyenesedjeteK fel, és emeljéteK fel a fejetekeT, mert közeledek a megváltásotok. Mondott nekik egy példázatot is: 'NézzéteK meg a fügefát és a fákat mind: amikor látjátok, hogy kihajtanak, már magatoktól is tudjátok, hogy közel van a nyár. Így ti is, amikor látjátok, hogy mindezek bekövetkeznek, tudjátok meg: közel van az Isten országa.' (Lk 21,28–31)

Ünnepelő és hálaadó Gyülekezet! Szeretett Testvéreim! Szokolay Sándornak a nyolcvanéves Csoóri Sándort köszöntő zeneműve önkéntelenül is felidézi a költő gyermekkorának fehér falú templomaira emlékező versét: „Énekeltem a vasárnapok tisztaságában, / mint hegyeken futó, gyerekarcú vizek. / A fehér ingnyakú szegények közt / olyan jó volt az ének gyümölcsebe harapni [...]. Templomi falak, köztetek emelkedtem / a szegények együgyűbb egébe [...]” (Egy templom falára); „Az orgona szól, mint ha az Ég ereszkedett volna közénk.”

Hiszem, ma is átéljük az ünnep tisztaságát, és nekünk is jó az ének gyümölcsebe harapni. Mintha ma is közénk ereszkedne az Ég.

A lutheránus zeneszerző a *Tél végi tavaszváró* címet adta most bemutatott művének, amelynek szövegét a kálvinista költő verseiből állította össze. Bár a mai nap némileg már a – minden ellenkező híreszteléssel szemben közeledő – tavaszt idézte, szükségünk van a művész, a művészek „oratorikus látomásainak” biztatására, korántsem csak meteorológiai értelemben.

A télből a nyárba vezető utat jártuk az imént végig. A „hideg vasak reggeltől” indultunk, hogy aztán elérkezzünk „pünkösöd szép, borzas ünnepéhez”.

A hosszú télen mindannyian megismertük „a siető lábak hétköznapiját”, amikor fejünk fölött „a hó harangja / a szél tornyában meg-megkondul” (Egy kiáltás a hóesésbe). Igen, „hosszú a tél, nem akar elmúlni soha. / Berlerokkantak már az egyéves galambok is. /

Elloncsosodva topognak a háztetőkön, / mint leszázalékoltt éjjeliőr a fatelepen. // Elmúlt húshagyókedd, elmúlt hamvazószerda, / De hamvas barkabomlás helyett inkább havazik, / Pedig a régi hó még / ott ül a köszvényes bokrok alatt.” (A hosszú tél zsoltára)

Sándorral – ezúttal a költő Sándorral – együtt mi is mondhatjuk: „Ideje jött, Uram, hogy kiüljek ide eléd a dombtetőre. / Látom, borul az ég már templomaid fölött. [...] / Szervezkedik a romlás ellenünk, kár volna letagadnunk.” (Ideje jött)

Megrendít, ahogy élethelyzetünket ezzel a metaforával írja le: „...egy fennköltlen züllő ország szemével farkasszem nézve, / fejemben hó emléke, / hó, hó, mintha egy katedrális vakolata / hullna csöndben.” (Hó emléke), ezért aztán vele együtt én is azt mondom, hogy „... ha már hazám se lesz, mert nem lesz erőm vallani róla, / bezárkózom ebbe a havazásba, / mint aki fehér inget vesz föl, / fehér inget az utolsó napon” (A harmadik nap esni kezdett a hó).

Szokolay Sándor igényes válogatása nyomán aztán csak eljutunk a télből a tavaszba. Felidéződik virágvasárnap, amikor „tulipán-szájú, kicsi számárka ordibál”, és „parasztoK és Jézus király, egymást karolva mulatunk” (Virágvasárnap), majd a nagypénteki passió: „...minden zenében fájdalom; / a szenvedés is jöhet még / illatos nagypénteknapon” (Illatos nagypénteknapon) Így érkezünk el a fel-támadás ünnepéhez, amely korántsem csak az örömről szól, hiszen „húsvét másnapján is kiált a kakas, / pedig te azt hitted már: / túl vagyunk minden áruláson, / túl péteri s júdási éveinken” (Húsvét másnapján). Nem hiába várjuk már a hideg télben is a Szentlélek kitöltését és az azzal együtt járó tüzes érzést, csak elérkezik pünkösöd is, „a szép, borzas ünnep” (Pünkösöd jön, szép, borzas ünnep).

A télből a tavaszba, sőt a nyárba érkezésnek ez a szép álma pedig egybecseng Jézus szavaival az evangéliumban: „NézzéteK meg a fügefát és a fákat mind: amikor látjátok, hogy kihajtanak, már magatoktól is tudjátok, hogy közel van a nyár.” (Lk 21,29–30) Ezért vezeti be ünnepélyes evangéliumhirdetését ezekkel a szavakkal: „...emeljéteK fel a fejetekeT, mert közeledik a megváltásotok.” Ne feledjük azonban, hogy Jézus Isten országáról mondja ezt. Régi tapasztalat, hogy az emberek országával kapcsolatban nem mindig teljesül így be. Már Jeremiás próféta is így panaszkodik: „Elmúlt az aratás, véget ért a nyár, és mi nem szabadultunk meg!” (Jer 8,20) Mi is távol voltunk a szabadságtól, egy „idegbajos században”, egy „háborús, kenyérjegyes, emberpróbájú században” (Motyogók).

Ha felemeljük fejünket, láthatjuk az elközeledő Isten országát.

De mi sokszor nem tudjuk felemelni tekintetünket, és ott lent egészen mást látunk. „Egy ország fekszik előttünk hanyatt a sárban / Dúdolunk neki mint szent falurosszának / Bár nem tudjuk, haldoklik-e vagy csupán részeg.” (Nagy Gáspárnak) Csoóri Sándornak ezek a Nagy Gáspárhoz címzett sorai fájdalmasan aktuálisak ma is. „Haldoklik az országunk, vagy csupán részeg?” Milyen rettenetes alternatíva ez! Így aztán mi is tehetetlenül kérdezzük: „Kinek a levetett ruhája ez az ország?” (Estétől reggelig), és sóhajtjuk: „Ország, országom, gazdátlan ország...” (Átengedem magam)

A sárban hanyatt fekvő, haldokló vagy részeg ország képe Ezékiel prófétát idézi, aki ilyen megrendítő szavakkal ábrázolja népe hűtlenségét, így olvassuk az *Ótestámentumnak* ebben a komor könyvében: „MegfürdetteleK vízben, lemostam rólad a vért, és bekentelek olajjal. Tarka ruhába öltöztetteK, földísztetteK ékszerekkel [...]. De elbizakodtál szépséged miatt, és hírhedt parázna letél. Aki csak elment melletted, övé lettél. [...] Fogtad tarka ruháidat, és rájuk terítetted [...], szépségedet utálatosságra használtad: szétterpesztetted lábaidat minden arra járó előtt.” (Ez 16,9–25, kihagyásokkal) Nem mondhatja senki, hogy csak a 20–21. század költőjének merész és meghökkentő a képalkotása.

S ahogy Ezékiel meghirdeti a bűnbocsánat lehetőségét az Istenétől elpártolt nép számára, úgy lehet mégiscsak reménye és esélye a mi haldokló vagy részegen fetregő és nem kevésbé parázna országunknak. Vigaszként hangzik a próféta szó: „De én emlékszem szövetségemre, amelyet ifjúkorodban kötöttem veled, és örök szövetségre lépek veled. Akkor eszedbe jutnak tetteid, és szégyenkezni fogsz. Gondolj erre, szégyenkezz, és gyalázatod miatt ne nyisd ki többé a szádát, ha megbocsátom mindazt, amit elkövettél – így szól az én Uram, az Úr.” (Ez 16, 60–63, kihagyásokkal)

A sárban fetregő részeg képe felidézhet bennünk egy másik bibliai elbeszélést is. Történt pedig, hogy Nőé apánk „egyszer bort ivott, megrészegeedett, és mezítelenre vetkőzött a sátrában” (1Móz 8,21). Hám, Kánaán ösatyja meglátta apja szemérmét, és elmondta ezt testvéreinek. Így is lehet, világgá kürtölni az apa vagy az anya, országunk vagy egyházunk szégyenét és gyalázatát. Másként tett azonban a két kisebb fiú: Nőé eldobált ruháit vállukra terítették, háttal mentek be a sátorba, elfordították arcukat, és betakarták apjuk szemérmét. Hogy is volt a vers? „Egy ország fekszik előttünk hanyatt a sárban / Dúdolunk neki mint szent falurosszának / Bár nem tudjuk, haldoklik-e vagy csupán részeg.” Itt csak Nőé két kisebb fiának, de még inkább Jézusnak a gesztusa lehet hiteles. A Názáreti is néven nevezte a bűnt, de megbocsátott a bűnösnek. Lehajolt ahhoz, aki bajban és szégyenben volt. Magára vette a másik bűnét.

Ezért hát emeljük fel a fejünket, mert közeledik megváltásunk ideje. Emeljük fel a fejünket, mert – jöllehet még csak februárt írunk – közel van a nyár. Emeljük fel a fejünket, mert közel van, közeledik Jézus.

Egyik legújabb versében Csoóri Sándor így ír a közeledő Jézusról:

*Törtet a jövő árkokon-bokrokon át;
nagy halak
hibátlan csontváza között.
Még a városokat is megremegetti.*

*Ilyenkor jó behúzódni a házba
s levenni egy-egy álmat
a könyvespolcraól,
mintha a Bibliát emelnéd le:
Jézus még kisgyermek, most tanul
Járni a vizek fölött,
Billeg, imbolyog, megtámasztja
egy-egy napsugár,
nevet, ahogy érdemes nevetni.
A halászhok észre se veszik,
hogy valami elkezdődött.
Komorak, mint a hegyek.
A lúdbőrös vidékek szívdobogása
egyre vadabb.
Törtetni kezd a jövő
árkokon-bokrokon át.
(Törtet a jövő)*

Halászhok, ne legyenek még mindig komorak, mint a hegyek! Vegyétek, vegyük észre, hogy valami elkezdődött, kétezer éve elkezdődött. EgyenesedjeteK fel, és emeljéteK fel a fejetekeT, mert közeledik megváltásotok. Ámen.

Felelős és etikus?

▶ Február 11-én a teljes magyar médián végigfutott a hír: kilencvenöt holokauszttúlélő (illetve hozzátartozóik) keresetet nyújtottak be egy chicagói bíróságon, s ebben a Magyar Államvasutakat (MÁV) perlik milliárdokra, amiért az közreműködött az 1944-es deportálásokban. Másnap már magyar történészek, jogi szakértők, a Holokausztt Dokumentációs és Kutatóközpont munkatársai is megszólaltak az ügyben, tollat ragadtak az ismert antiszemita publicisták, elemükben voltak a szélsőjobboldali honlapok, és felizzottak az internetes fórumok, ahol – mint várható volt – számtalan gyűlölködő bejegyzésben kommentálták a zsidók pénzhétségét.

A beadvány azt állítja, hogy kilenc-évi kutatómunka és több tízezer dokumentum átvizsgálása előzte meg a felperesek mostani jogi lépését. Ennek azonban nem sok nyomát látni.

(nem teljesen valószínűtlen) vélekedés szerint abban bíznak, hogy az amerikai jog útvesztőiben botladozó MÁV-ot könnyű lesz peren kívüli alkuban jókora összeg megfizetésére

A végállomás

A szövegben a deportálások közismert tényeit foglalják össze, és a téma legismertebb kutatójának (Randolph L. Braham) egyik írására hivatkoznak, ezen túl semmilyen forrást nem idéznek.

Komoly tévedések is föllelhetők a szövegben: még ha elhiszük is, hogy a deportálás előtt álló zsidók kézitáskájukban vagyonuk átlag nyolc százalékát vitték magukkal értéktárgyak formájában, akkor is téves az állítás, hogy a vagonokba tuszkoláskor ez mind a vasút birtokába került. Jogi hézagok is akadnak: a hivatkozott „Convention on Genocide” (népirtásról szóló megállapodás) jóval a 44-es események után került az amerikai törvények corpusába.

A szövegezők ezután Randolph Braham adatai alapján kalkulálnak tovább. A végeredmény: a deportáltaktól a pályaudvarokon elrabolt vagyon (akkori értéken) 240 millió dollár, ami mai értéken ennek 33-szoros, vagyis 7,920 milliárd dollár. Ezt követelik, valamint egymilliárd dollárt a nem vagyoni árok fejében. Kilencvenöt magánszemély követel tehát majd kilencmilliárd dollárt a MÁV-tól – a magyar GDP öt százalékát. Hangsúlyozzák, hogy mindezt a holokausztt áldozatai és azok utódai nevében teszik, akik majdan részesedhetnek a megítélt összegből, ha csatlakoznak a beadványhoz.

A témával foglalkozó újságírók megpróbálták a beadványt jegyző ügyvédi irodát elérni – e cikk írásának pillanatáig sikertelenül. A HVG izraeli tudósítója azonban több túlélővel is beszélt, akiknek a neve a beadványon szerepel. Kiderült: egyesek nem is hallottak az ügyről, mások ugyan tudják, hogy a nevükben valami jogi eljárás zajlik, de semmi közelebbit. Nem tudták, hogy nevük egy elnagyolt, jogilag és történelmileg is pontatlan, elképesztő összegeket követelő beadványon szerepel. Az egyik

bírni. Az egymilliárdos nem vagyoni kár egyharmada – reményeik szerint – az ügyvédi irodát illeti majd. S ez nem éppen az önmérséklet jele.

Nem olvashatók a beadványon a kárpótlási ügyeket bonyolító, kormányokkal tárgyaló, nagy nemzetközi zsidó szervezetek (WJRO, Claims Conference, World Jewish Congress) nevei. A honi zsidóság képviselői szintén csak a médiából értesültek a beadványról (legalábbis ezt cáfoló információink nincsenek). E szervezetek képviselik a zsidókat kárpótlási ügyekben. Őket megkerülve szólni elpusztított százazrek nevében – megkérdőjelezhető vállalkozás.

A holokauszttal kapcsolatos kártérítések ügye olyan roppant kérdés, a „holokauszttal pénzt zsaroló zsidók” vádját sokan olyan szívesen kapják elő, hogy ezekben az ügyekben csak a legnagyobb körültekintéssel és a legmagasabb etikai mércével szabad eljárni. A szóban forgó beadvány szerzőiről egyre inkább az ellenkezője kezd kiderülni.

Komoly zsidó szervezetek támogatását nem élvező magánszemélyek, elpusztított százazrek nevében, hevenyészett beadványokban követelnek dollármilliárdokat. Ez igen felelőtlen eljárás: a holokauszttól eredő erkölcsi tőkét erodálják. Ráadásul arc és cím nélkül, a távolból, irreális követelésekkel a Magyarországon élő zsidók ellen keltenek hangulatot. És etikailag is támadható: elpusztított százazrek vagyonát követeli kilencvenöt ember (vagy inkább: nevükben egy ügyvédi iroda), miközben nem világos, hogy túlélő társaik miképp jutnának hozzá az esetleges kárpótláshoz.

■ GADÓ JÁNOS

Megjelent a Szombat zsidó kulturális és politikai folyóirat januári számában

A HÓNAP KÖNYVE

Philipp Melanchthon: Levelek Európának

A *Levelek Európának* című kiállítási katalógus *Philipp Melanchthon* születésének ötszázadik évfordulójára jelent meg. Egy rég elmúlt vándorkiállítás katalógusa miért is lenne érdekes a számunkra? – tehetné fel az olvasó a kérdést. Válaszként azt mondhatjuk: a személy, akinek élet-útját végigkísérhetjük, jeles tudós, a reformáció korszakának meghatározó egyénisége volt. Hatalmas tudásával, mélyen elkötelezett humanista szellemiségével, kiemelkedő teológiai képzettségével és pedagógiai tehetségével méltó munkatársa volt *Luthernek* az egyház megreformálásában. Halálának négyszázötvenedik évfordulójáról ez év áprilisában emlékezünk meg.

A kiadvány erénye a kéthasábos, kétnyelvű elrendezés, amelyet szövegközi és lapszéli illusztrációk színesítenek. Mind a magyar, mind a német köszöntők egybehangzóan kiemelik Melanchthonnak az európai művelődéstörténetben betöltött korszakalkotó szerepét, amely előtt az utókor a „Praeceptor Germaniae”, azaz a „Németország tanítója” megnevezéssel tisztelg.

A mű a bő bevezető után nyolc egységre tagolódik. Indulásként betekintést nyerhetünk a humanizmus levélírói gyakorlatába és érintőlegesen Melanchthon életrajzába is.

Melanchthon levelezése – melynek korpusza több mint kilencezer-ötszáz darabot számlál – Európa ötszáz városára terjedt ki. Levélíróként 1514-ben, tizenhét évesen ismertették meg nevét, amikor nagybátyja, *Reuchlin* gazdag gyűjteményét rendezte össze és látta el ajánlással. Barátjával, a kiváló nyelvész *Camerariusszal* folytatta a legsűrűbb levelezést, melynek eredményeként hat-száz levél maradt fenn az utókornak.

Melanchthon neve eredetileg *Schwarzerdt* volt, amelyet nagybátyja fordított görögre: *melan-chthon*, azaz „fekete föld”.

formáció küzdelmeibe. A Biblia fordításában nagy szerepet vállalt azzal, hogy a görög és héber eredetikkel egybevetette a készülő német szöveget.

Iskolareformja messze meghaladta korának pedagógiai színvonalát. Az általános – a lányokra is kiterjedő – tankötelezettség mellett háromosztályú rendszert javasolt. Ennek alapjai a latinban való elmélyülés és később a mértan, a vitázás művésze-te (dialektika) és a szónoklattan (retorika) megismerése.

A kezdő diákokat pártfogók, úgynevezett tutorok segítették a tanulásban. Magyarországról is sokan – négyszázharmincan – hallgatták előadásait. A legenda szerint vasárnaponként otthonában a magyar diákoknak magyarázta a Bibliát. Magyar követői közül kiemelkedik *Dévai Bíró Mátyás* és *Sylvester János*, akik itthon kamatoztatták nála megszerzett tudásukat.

Melanchthon elévülhetetlen érdemeiket szerzett az *Ágostai hitvallás* elkészítésében is. Az 1530-as birodalmi gyűlésen ő mutathatta be *V. Károlynak* az elkészült iratot. A kompromisszumok embere maradt a valásközi tárgyalásokon Luther halála után is, így joggal tekinthetjük az ökumenikus mozgalom egyik atyjának.

A katalógus záró része Melanchthon magyarhoni hatását vizsgálja. A wittenbergi egyetem anyakönyveinek regisztrációs listái szerint a 16. században több mint ezer olyan hallgatót jegyeztek be ezekbe a dokumentumokba, aki Magyarország területéről érkezett. A Wittenbergbe érkező magyar diákok fontos információkhoz juttatták Melanchthont – és rajta keresztül a térséget – például az egész Európát aggasztó török jelenlétről, a háborúkról és a diplomáciai erőfeszítésekről.

Melanchthon magyarországi diákjai közül többekkel is levelezésben maradt, követte sorsuk további alakulását. A könyvjegyzékek ismereté-

Rát Mátyás 1749. április 13-án született győri iparos-kereskedő családban. Tanulmányait a pozsonyi evangélikus líceumban végezte, majd beutazta Magyarországot és Erdélyt, ezután négy évet töltött a híres göttingai egyetemen. 1779-ben Pozsonyban telepedett le, s benyújtotta kérelmét egy magyar nyelvű újság kiadására (német nyelvű lap, a *Pressburger Zeitung* jelent meg akkoriban Pozsonyban). Az engedélyt azzal a kikötéssel kapta meg, hogy az anyagokat a Helytartótanáccsal cenzúráztatnia kell.

Az első magyar nyelvű újság, a *Magyar Hírmondó* első száma 1780. január 1-jén jelent meg. A beköszöntő a magyar sajtó késői jelentkezésének okait kutatva a nemességet okolta: nincs bennük érdeklődés és fogékony-ság, elszigetelten élnek, mint „féreg a dióban”. Az újságot Rát szinte teljes egészében maga írta és szerkesztette, ami szinte emberfeletti feladatot jelentett.

Az egyhasábos, kis nyolcadretű lap hetente kétszer jelent meg, szorosan kapcsolódva a postajáratok indulásá-

hoz, mert a kezdetben háromszáz-húsz, később már ötszáz előfizető az országban elszórtan élt.

Rát igyekezett olvasóit a világ történéseiről is tájékoztatni, így beszámolt például az amerikai függetlenségi háborúról, Belgium szabadságharcáról.

Itthon valóságos „tudósítói hálózatot” működtetett, az önkéntes levelező „írástudók”: papok, tanárok örömmel kapták tollvégre a jelentős és az apró-cseprő eseményeket, de hosszú és rossz versekkel is elárasztották. Rát véleményéről vajmi keveset tudni a cenzúra miatt, de a tudományos és irodalmi folyóiratok hiánya feletti elégedetlenségének így is hangot adott. A nyomába lépő szerkesztők, *Révai Miklós*, *Barczafalvi Szabó Dávid*, *Szacsvay Sándor* is az ő elvei szerint jártak el. Az újság *Pozsonyi Magyar Múzsza* címmel 1787-től egy évig melléklapot is kiadott irodalmi és tudományos tematikával, hogy mentesítsék a főlapot.

Rát a nyelvújító mozgalomnak is háteret kívánt biztosítani, mert a hivatalos latin, majd német nyelvvel

szemben a magyart akarta erősíteni és alkalmassá tenni az irodalom és a tudomány művelésére. Vigyázott arra, hogy stílusa magyaros és közérthető legyen, nem kedvelte az idegen szavakat, azt vallotta: új fogalmakat új szavakkal kell kifejezni, a „dolognak mi-voltához alkalmaztatott új szólásokkal”.

Az 1788-ban megszűnt *Magyar Hírmondót* újabb lapok követték, a *Magyar Kurír*, a *Hadi és Más Nevezetes Történetek*, majd a *Kazinczy Ferenc*, *Batsányi János* és *Baróti Szabó Dávid* alapította *Magyar Museum*.

Rát Mátyás 1782-ben felhagyott az újságírással. 1783-ban prédikátor lett Győrött, s bár többször is próbálkozott azzal, hogy írói munkásságából éljen meg, és sikertelenül pályázta meg a budai egyetem matematikai tanszékét, élete legnagyobb részében mégis evangélikus lelkészként ténykedett. Tervezett tudományos munkáit nem tudta elkészíteni, így latin–német–magyar szótárát sem tudta kiadni.

A sokat csalódott Rát 1810. február 5-én halt meg, hatvanegy éves korában.

▶ MTI

A királyi Magyarország „olthatatlan fáklyája”

Bornemisza Péter (1535–1584)

▶ **Bornemisza (vagy Abstemius) Péter nemesi rangú, gazdag polgári család sarjaként született 475 évvel ezelőtt, egész pontosan 1535. február 22-én Pesten. A reneszánsz értelmiségit és protestáns prédikátort nemcsak az irodalomtörténet és himnológia tudománya tartja számon mint a 16. század igazi, vérbeli íróját és költőjét, hanem magyar evangélikus egyháztörténetünk is kiemelkedő alakjai közé sorolja. Az alábbiakban rá emlékezünk.**

Bornemisza Péter jelentőségét mi sem érzékelteti jobban, mint ígéhirdetés-gyűjteménye, mely faksimile formában a második ezredfordulón újra napvilágot látott. A prédikációskötet *Prédikációk, egész esztendő által minden vasárnapra rendeltetett evangéliomból* címmel először 1584-ben jelent meg Detrekón.

Az igazi stilisztikai remekműveket tartalmazó vaskos kiadvány igemagyarázatai arról tanúskodnak, hogy a lánglelkű prédikátor komolyan vette s nagyon fontosnak tartotta az ígéhirdetés szolgálatát és ezáltal a gyülekezet tanítását. Személyének jelentőségét jelzi továbbá az is, hogy Bornemisztát prédikátortársai már 1573-ban – azaz több mint egy évtizeddel e kötet megjelenését megelőzően – a csallóköz–mátyusföldi egyházkerület szuperintendensévé választották.

Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy Bornemisza élete márvánnyal kikövezett és piros szőnyeggel borított úton vezetett volna idáig. A mindössze negyvenkilenc évet élt, szókimondó reneszánsz értelmiségi életét is sok-sok hányattatás jellemezte és kísérte. Tudatos lutheránus-evangélikus meggyőződése miatt többször kellett börtönt szenvednie (például Kassán és Bécsben). Isten választottaként azonban mindig tudta, hogy kinek a szolgálatában áll.

Középfokú tanulmányait Kassán végezte. Ezután – a reneszánsz mű-

veltségpártoló *Nádasdy Tamásnak* (1498–1562) köszönhetően – külföldi neves egyetemeken folytatta felsőfokú tanulmányait. Ekkor született a mindössze tizennyolc soros „Siralmas énnékem...” kezdetű gyönyörű búcsúverse, melyben háromsoronként tér vissza a jól ismert és szállóigévé is lett refrén: „Valljon s mikor leszön jó Budában lakásom!”

Bornemisza a peregrinusévek (1557–1563) alatt világot látott s életpaszttalakat gyűjtött. Tanult Padovában, Wittenbergben, ahol többek között *Melanchthon* tanítványa lett. Ezután Bécs következett, ahol a huszonhárom éves ifjú poeta irodalmi érdeklődése neves tanárainak köszönhetően tovább mélyült. Itt írta, sőt meg is jelentette a magyar nyelvű reneszánsz legkitűnőbb alkotását, *Tragoedia magyar nyelven, az Sophocles Electrájából* című drámáját.

Hazatérvén először világi értelmiségiként próbálta megtalálni helyét a világban. Ez azonban nem sikerült, s belső, személyes döntését követően harmincegy évesen prédikátornak állt, amiről így vall: „...nyolc esztendő után nódíta Isten prédikátorság-ra, tusakodván ellene.”

Balassi János hívta meg zólyomi udvarába, ahol a lelki teendőkhöz mellett a Balassi fiak – *Bálint* és *Ferenc* – tanítását és nevelését kapta feladatul. A költői vénával megáldott Bornemisza magvetésének meglett az eredménye. Gondoljunk csak Balassi Bálintra (1554–1594) s gyönyörű költészetére – de ez már egy másik történet...

Térjünk inkább vissza a prédikációskönyvre, mely eredetileg *Postillák* címen öt külön kötetben jelent meg Semptén 1573 és 1579 között. A negyedik kötet függeléke *Ördögi kíséretetek* címen önállóan is napvilágot látott (1578).

A könyvecske igazi „bestseller” lett, és igen nagy port kavart. A botrány kiváltó oka: Bornemisza kemény kritikát gyakorolva kitergette kora több nevesebb világi és egyházi méltóságának szennyesét, fősvénységüket, harácsolásukat és ke-

gyetlenségüket. A világi főurak mellett olyan neves egyházi – katolikus, sőt újhítű – személyekről pletykáldok, mint például *Fráter György*, *Telegdi Miklós* vagy Philipp Melanchthon, *Sztárai Mihály* és *Kálmáncsehi Márton*. Természetesen önmagát sem kíméli, s részletesen beszámol saját testi kísértéseiről is.

Idézzünk fel egy rövid anekdotát, melyről több ízben tesz említést prédikációgyűjteményében! Habsburg-ellenes diákcácsnye még ifjúkorában (1553) a pártviszályok és hitviták tűzfészkében, Kassán történt, s ékes példája annak, hogyan vette ki részét a diákság a korabeli közéletből. Az ifjú Bornemisza egy ízben magát angyalnak álczva elrejtőzött a lutheránusokkal szakadatlanul kellemetlenkedő katolikus várkapitány, *Feledy Lestár* kemencéje mögé, „aki – miként írja – igen megvert buzogánnyal, hogy az deák feddette, ne imádkozék az fakép előtt”. Az elvátoztatott s vékony hangon előadott mennyei szózatnak meg is lett a következménye. Az egyébként alaposan megijedt főtiszt, miután rájött a mennyei hang deák voltára, tüstént tömlőcbe vetette a néhány percig angyalnak képzelt leleményes titánt.

Eme diákcácsny szemléletesen tükrözi Bornemisza személyiségét, bátorságát és az evangéliumi hit melletti elkötelezettségét. S miközben a későbbi évtizedek alatt az evangélium rendíthetetlen szolgájává nőtte ki magát, aközben igazi vérbeli íróvá és költővé lett. *Kapi Béla* evangélikus püspök (1879–1957) nem véletlenül adta a róla szóló regényének az *Olthatatlan fáklya* címet.

Befejezésül hadd idézzek egy verset Bornemisza 1582-ben *Énekek három rendben* címmel megjelent énekeskönyvének egyik szép dicséretéből: „Bizodalmunk vagyon Benned, felséges Isten, / Mert megmaradsz mindenkor ígéretedben. / Ha gyöt-rődünk bűnünk szerint a mi testünkben, / Azért nem hagysz elszakdnunk Tőled lelkünkben.” (*Református énekeskönyv*, 386.8)

■ DR. BLÁZY ÁRPÁD

A hónap könyve – márciusban a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Philip Melanchthon: Levelek Európának

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen!
Eredeti ára: 600 forint.

http://bolt.lutheran.hu/
E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

Melanchthon kivételes értelmi képességei nagyon korán megmutatkoztak: tizenhárom évesen Heidelbergben már egyetemi tanulmányait kezdhette meg. Kiváló nyelvérzékét is már nagyon fiatalon megcsillogtatta. A német „csodagyerek” Tübingenben szerezte meg magiszteri fokozatát, ahol nemcsak az ókori nyelvekkel, hanem a természettudomány több ágával is behatóbban foglalkozott.

Humanistaként a szövegek eredeti forrásainak megismerését támogatta, professzorként szónokló csoportokat alakított diákjaiból. Retorikáját több nyelvre, köztük angolra is lefordították. 1533-ban Cambridge-be is hívták egyetemi oktatónak, de ezt szerényen visszautasította.

Meghatározó fordulópont volt életében a Lutherrel történő találkozás, akinek oldalán bekapcsolódott a re-

ben megállapítható, hogy ismert és elismert szerzőként a legolvasottabbak közé tartozott hazánkban, és igen jelentős hatást gyakorolt a magyarországi reformáció kialakulásának kezdeti időszakára.

Bátran vegyük kezünkbe ezt a kiadványt, hiszen egy olyan nagy hatású reformátor pedagógus kincseit ismerhetjük meg, aki a ma emberének is méltó példaképe: Philipp Melanchthon nemcsak a régieknek volt „praeceptor”, nekünk is az lehet.

■ SZÉCHENYI MAGDOLNA

Philipp Melanchthon: Levelek Európának. Nemzetközi vándorkiállítás Philipp Melanchthon születésének 500. évfordulója alkalmából. A Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest, é. n. Ára 600 forint.

A Szentlélek elleni bűn

► *Az Evangélikus Élet* egyik olvasója kérdezte: **Mi pontosan a „Szentlélek elleni bűn” és a „Szentlélek elleni káromlás”? Ez a kettő ugyanazt jelenti? Vagy ha nem, mi a különbség közöttük, és melyik a megbocsáthatatlan? Ha ugyanazt jelenti, akkor a Bibliában miért a „Szentlélek káromlása” (gonosz, hamis beszéd vagy gondolat) van, és miért nem a „Szentlélek elutasítása, megvetése”? Itt akkor mire gondolt Jézus pontosan? S miért mondta még azt, hogy „ahány káromlást szólnak”?**

■ DR. REUSS ANDRÁS

Az *Újszövetségben* három helyen olvasunk a *Szentlélek káromlásáról* (Mt 12,31; Mk 3,29; Lk 12,10) és egyszer *Szentlélek elleni szólásról* (Mt 12,32). A *Szentlélek elleni bűn* kifejezés ebben a formában nem fordul elő az *Újszövetségben*, hanem úgy tekinthető, mint az előbbi kettőnek az egybefogása a mi mai beszédünkben. Az *Újszövetség* eredeti nyelvében a görög *blaszfémia* szó szerepel, amelynek jelentése: „gyalázni, rosszat mondani, hamisat állítani, ellene mondani”, tulajdonképpen a „jót mondani” ellentéte. (A káromlás nem azonos a drasztikus, durva és ocsmányi beszédet jelentő káromkodással.)

A fenti két újszövetségi kifejezés megértésére nézve támpont a szöveg összefüggése. *Máté* és *Márk evangéliuma* szerint Jézus a zsidó kortársakkal mondja a Szentlélek káromlásáról szóló szavakat, amikor a farizeusok azzal vádolják, hogy Belzebubnak, az ördögök fejedelmének segítségével űzi ki az ördögöket (Mt 12,22–30; Mk 3,22–27). A vád rendkívül súlyos, mivel istenkáromlás, de azért is, mert Jézus isteni küldetését vonja kétségbe.

Jézus határozott válasza kettős. Egyrészt arra utal, hogy az ördögűzés ördögi segédlettel önellentmondás. Másrészt arra, hogy az ő emberi személye elleni bűnökre és káromlásokra van bocsánat, mert aki így vétkezik, még nem szakít feltétlenül és szándékosan Istennel, ebből még lehet megtérés. De aki a benne és általa munkálkodó Szentlelket káromolja, vagyis a Szentlélek ellen szól, és így ellenszegül neki, az előtt elzárul a megtérés útja.

Lukács evangéliumának összefüggésében Jézus a tanítványait buzdítja és bátorítja vallástételre (Lk 12,1,5–7): ő is vallást tesz Isten anyjai előtt arról, aki vallást tesz róla az emberek előtt, és aki megtagadja őt, azt ő is megtagadja majd. Ez után ol-

vasható (Lk 12,10), hogy az Emberfia elleni szólás megbocsáttatik, mint ha tehát az elmulasztott vallástételre is lenne bocsánat, a Szentlélek káromlására azonban nincs.

Bárki embernek arról hallania, hogy útja jóvátehetetlenül és végérvényesen megpecsételődött, hogy tehát valamire nincs Istennél bocsánat, páratlanul kemény bibliai üzenet. Nem lehet csodálkozni azon, ha megütközünk rajta, vagy egészen személyes, nyugtalanító lelkiismereti kérdésként gyötör. Ezért érdemes kinyitni a Bibliát és olvasni erről. Hiszen mindhárom helyen a bűnbocsátnak olyan tágra nyitott kapuja tárul fel az olvasó előtt, hogy még belegondolni is szédítő: bocsánatot nyer *„minden bűn és káromlás, ... még ha valaki az Emberfia ellen szól is”* (Mt 12,31–32), *„minden bűn, ... még a káromlások is, bármennyi káromlást szólnak”* (Mk 3,28), *„ha valaki az Emberfia ellen szól”* (Lk 12,10).

Az isteni megbocsátás e gazdagságán napról napra csodálkoznunk kellene, és magunkba kellene szívni ennek mérhetetlen nagyságát. Ez valóban olyan örömforrás, amellyel semmi nem érhet föl. Ezért énekelhetjük ujjongó örömmel az úrvacsora befejezésekor: „Mily nagy az Úr kegyelmessége, / Van-e ember, kit meg nem hat? / Van-e szív, mely mindent feledve / Az Istennek hálát nem ad? / Ó, jer, őt áldja minden lélek, / Ki minket mindig szeretett! / Én őt imádom, míg csak élek, / Néki mondok dicséretet.” (EÉ 58,1)

Kell beszélni ez után arról is, hogy bár a mennyei Atya bocsánata, amelyet Jézus Krisztus által nyújt nekünk, mérhetetlenül gazdag, a Szentlélek káromlásáról mondtak arra emlékeztetnek, hogy van egy pont, amelyen nem lehet továbbléni.

A legkézenfekvőbb arra gondolnunk, hogy egészen egyszerűen minden ember számára előbb vagy utóbb, de lejár az idő, a kegyelmi idő, amíg elfogadhatjuk Istennek ezt az ajándékát. De próféták, Jézus és

apostolok figyelmeztetnek, hogy az isteni bocsánat nem pusztán a mi életidőnk függvénye, hanem a szent Isten ajándéka, amelyet túláradóan bőségesnek kell tartanunk, de magától értődőnek tekintenünk nem szabad.

A lelkiismeretében megszólított ember bizonyosságot szeretne arról, hogy még nem következett be életében a legrosszabb, amikor már nincs számára bocsánat. *A Zsidókhoz írt levélben* (6,4–6; 10,26–29) – *Luther* szerint – „kemény csomó”, hogy a megkeresztelkedés, azaz a hitre jutás utáni bűnbánat és bűnbocsánat lehetőségét elutasítja. Hiszen azt mondhatjuk, hogy Jézusnak a terméketlen fügefáról szóló példázata (Lk 13,6–9) is határozott figyelmeztetés, amelyből azonban nem lehet kiolvasni, hogy ki és mikor kerül abba a helyzetben, hogy nem kap több lehetőséget a megújulásra.

Találón és tömören határozza meg *Luther* a kifejezés értelmét: „Ha feloldoznak bűneidtől, igen, ha bűnös lelkiismeretedet egy kegyes keresztyén ember megvigasztalja, férfi, nő, fiatal vagy öreg, úgy olyan hittel kellene fogadnod, hogy inkább hagynád magadat széttépni, ismételten megölni, sőt minden teremtményt tagadnál inkább, mintsem hogy kételkedj abban, hogy ez Isten előtt így van. Isten ugyanis azt parancsolta nekünk, hogy higgyünk kegyelmében, és bizzunk, hogy bűneinkre bocsánatot kaptunk. Mennyivel inkább kell hinned ezt, ha neked erről emberen keresztül jelet ad. Nincs nagyobb bűn, mint ha nem hisszük a bűnök bocsánatáról szóló tételt, amelyet a hitvallásban naponként imádkozunk. Ez a Szentlélek elleni bűn, mely erősíti és örök időkre megbocsáthatatlanná teszi az összes többi bűnt. Ezért nézd, milyen kegyelmes Istenünk és Atyánk van nekünk, aki nemcsak ígéri bűneink bocsánatát, de meg is parancsolja a legsúlyosabb bűn terhe alatt, hogy higgyük el neki, hogy azok megbocsáttatnak. Ugyanezzel a parancsával örvendező lelkiismerethez juttat, míg a legszörnyűbb bűn képével a bűnöktől és a rossz lelkiismerettől akar megszabadítani.” (*A bűnbánat szentségéről*)

A szerző teológusprofesszor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének vezetője

Krisztus teste és vére – az otthonunkban

Azok a testvérek, akik súlyos betegségük, illetve idősebb koruk miatt nem tudnak részt venni a gyülekezeti alkalmakon, nehezen élik meg a közösségtől való kényszerű távolmaradást. Sokat segít ilyenkor a lelkipásztori látogatás és a gyülekezet tagjainak érdeklődése akár személyesen, akár telefonon.

Hiányzik az úrvacsora is: az oltárhoz térdelés, a bűnbánat, a feloldozás, a kegyelem ízlelése, a Krisztussal való bensőséges találkozás. Különösen is a nagyünnepek, húsvét és karácsony előtt fogalmazódik meg többekben: „Nagyon szeretnék úrvacsorát venni, de nem tudok elmenni a templomba.”

Ilyenkor a lelkész házhoz viszi az úrvacsorát. A házi úrvacsorás istenisztelet – ha erre lehetőség van – a

rövidített templomi liturgia szerint alakul, kivéve, ha a beteg állapota csak egészen rövid látogatást tesz lehetővé. Általában ezt megelőzi egy beszélgetés, néha magángyónás is. Ha az otthonához kötött testvér hozzátartozójával együtt tud úrvacsorázni, az mindig nagy öröm, de ez sajnos nem fordul elő túl gyakran. Az igehirdetés és az imádságok személyesek, s ha van rá igény, akkor az úrvacsorázó által választott énekeket is elénekeljük.

Most a böjti hetekben várhatóan ismét több házi úrvacsorára kerül sor gyülekezeteinkben. Bátorítok mindenkit, aki otthonához van kötve, de böjti készülését szeretné teljesebbé tenni: jelezze igényét lelkészének, és tapasztalja a Krisztus Urunk szent teste és vére által nyert áldásokat!

■ HULEJ ENIKÓ

HETI ÚTRAVALÓ

„Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára.” (Lk 9,62)

Böjt 3. hetében az *Útmutató* reggeli s heti igéi az Isten Bárányát láttatják velünk, és követésére (imitatio Christi) hívnak, mert Jézus szeretett minket, és önmagát adta értünk áldozatul. Az Úr „Jézus Krisztusban van a mi váltságunk az ő vére által: a bűnök bocsánata az ő kegyelmének gazdagsága szerint” (Ef 1,7; LK). Vegyük komolyan Urunk vezérigévé lett szavait, mert csak úgy követhetjük, ha mi is így teszünk: „Hozzád emelem tekintetemet, aki a mennyekben lakozol.” (GyLK 758,1) Nekünk nem lehetnek előfeltételeink – *„Uram, engedd meg, hogy előbb...”* –, ha halljuk hívását: *„Kövess engem!”* (Lk 9,59) Pál is ösztönöz, mivel világosság vagyunk az Úrban: *„Legyetek tehát Isten követői, mint szeretett gyermekei, és éljetek szeretetben...”* (Ef 5,1–2) Jézus Krisztus önmegtagadása, keresztordozása a christianusok példája s az ő követésének előfeltétele: *„Ha valaki nem hordozza a maga keresztyét, és nem jön utánam, az nem lehet az én tanítványom.”* (Lk 14,27) Jób őszinte, Istenhez kiáltott négy „Miért?” kérdése közül ez az első: *„Miért nem veszed le rólam a szemed?”* (Jób 7,19) De majd meglátja Megváltóját (lásd Jób 19,25–27). Jézus egyaránt óv mások, a benne hívők és a saját magunk eltántorításától, bűnre csábításától: *„És ha az egyik szemed botránkoztat meg téged, vágd ki...”* (Mk 9,47) Nemcsak a hitetlen farizeusok követeltek Jézustól mennyei jelt istenfiúságának bizonyítására, hanem még tanítványai is; noha láttak két kenyércsodát, azon tanakodtak a hajóban, hogy nincs kenyerük. *„Van szemetek, és mégsem láttok, fületek is van, és mégsem hallotok?”* (Mk 8,18) Jézus egylényegű Atyjával; és „mindennél jobban kell Istent félnünk, szeretnünk és benne bízunk” (*Kis káté*). És ez is a mi tanítványságunk előfeltétele. Jézus maga jelenti ki: ha bárkit vagy bármit jobban szeretünk önála, nem vagyunk hozzá méltóak; *„és aki nem veszi fel keresztyét, és nem követ engem, nem méltó hozzám. Aki megtalálja életét, az elveszi azt, aki pedig elveszti életét énértem, az megtalálja azt.”* (Mt 10,38–39) Jézus személye meghasonlást, békétlenséget is teremthet a családban és nagyobb közösségekben is, s nyílt állásfoglalásra készítet. Mind ez az Emberfia eljövetelekor válik nyilvánvalóvá. Miként Lót napjaiban, megtörténik a végső szétválasztás! Nem véletlen, hogy itt ismét élénk kerül a Krisztus-követés előfeltételének igéje: *„Aki meg akarja tartani az életét, elveszti, aki pedig elveszti, megtartja azt.”* (Lk 17,33) Az Úr küldöttei megragadták Lót s családtagjai kezét, és kivezették az ítélet előtt a romlott Sodomából. Felesége azonban a tiltás ellenére hátratekintett, és sóbálvánnyá lett (lásd 1Móz 19,15–26). *Luther* úgy látja, „aki az ígét hittel megragadja, más szemet kap. Olyat, amely a halál mögé, a feltámadásba tekint, s csupa életet lát. Jézussal mi is feltámadunk, és testileg is örök húsvétunk lesz – vele!” Csak rá nézünk fel. *„Hív az Isten. / Órá nagy bízva nézhet fel / Csendes szívem. (...) Hű megváltóm. / Őt nézem már boldog szemmel.”* (EÉ 500,1,2)

■ GARAI ANDRÁS

Orosházi ráhangolódás a szarvasi Szélrózsára

► Ha páros év, akkor Szélrózsa – ezt egyházunkban már mindenki tudja. De az, hogy két „rendes” találkozó között két kisebbre is sor kerüljön, még újdonságnak számít. Tavaly február végén Budapesten még a 7. országos evangélikus ifjúsági találkozóra „néztek vissza” a résztvevők, és a kőszegi emlékeket idézték fel. Az elmúlt szombaton megrendezett orosházi alkalom már előre tekintett, és a nyári szarvasi Szélrózsára hívogatták egymást a fiatalok.

A *Félúton* címet viselő előtalálkozó több mint háromszáz résztvevőjét *Gáncs Péter*, a Déli Egyházkerület püspöke köszöntötte, emlékeztetve őket arra, hogy Isten – Jézusban – megmutatja az utat, és mindig ad útirátásokat is. Például úgy, ahogyan Fülöp személyében az etióp kincstárnoknak is adott (lásd ApCsel 8,26–39). Ez az újszövetségi történet állt ugyanis a találkozó középpontjában: a délelőtti műhelymunkákon is részben ezt elemezték a résztvevők, és *Deák László* orosházi igazgató

lelkész is erről a textusról prédikált az esti istentiszteleten.

A kiscsoportos foglalkozások és a záróalkalom között eltelt időben például a Láthatatlan Színház *Kezek* című „előadásán” vagy interaktív irodalomórán vehettek részt a fiatalok. A *Székács József* nevét viselő evangélikus általános iskola és gimnázium dísztermében a *Szélrózsa Band*, a *Mezítláb* és az *Immanuel* zenekar, valamint a *Csabai Színstúdió* lépett színpadra.

■ V. J.

Lazán és elmélyülve

Villáminterjú Smidéliusz Gáborral, a Szélrózsák megszervezéséért felelős Tízek vezetőjével

– Miért pont Orosháza, illetve a Székács József általános iskola és gimnázium adott otthon az előtalálkozónak?

– A cél az Alföld déli részén, első-sorban a Kelet-, illetve a Nyugat-békési Egyházmegyében élő fiatalok megszólítása volt. Mint ahogyan részben akkor is, amikor a Tízek úgy döntött, hogy a 8. evangélikus országos ifjúsági találkozót ez év júliusában, 14-e és 18-a között Szarvason rendezzük meg. Azzal, hogy az előtalálkozót Orosházára „hoztuk”, reménység szerint kétszáz potenciális résztvevőt nyertünk a Szélrózsának. Olyan fiatalokat, akik ugyan korábban talán még egyetlen találkozón sem voltak, most azonban velünk töltötték a napot, és kedvet kaptak a Szélrózsához.

– Pontosan mennyien vagyunk/voltunk együtt?

– Háromszáz-egynéhányan regisztráltak. Ez a szám némiképp elmarad a tavalyi, budapesti Szélrózsa-utótalálkozón részt vevők számától, de így is felülmúlta a várakozásainkat. Tapasztalataink szerint ugyanis egy-egy találkozón általában a szervezésben-rendezésben érintettek számára négyeszerese van jelen, és ez körülbelül kétszázötven-kétszázhatvan embert jelentett volna.

– A nap központi témája az etióp kincstárnok története (ApCsel 8,26–39) volt...

– Félúton vagyunk a nyári találkozó felé, még ha térben és időben nem is teljesen pontos ez a megfogalmazás. Az etióp kincstárnok útközben – talán épp félúton – találkozik Fülöppel, és ez a találkozás sorsdöntőnek bizonyul. Mert, még ha az ő szempontjából nem ismerjük is a történet végét, nyugodt szívvel mondhatjuk, hogy egy életre szóló döntés született meg akkor a szívében. Reménység szerint egy olyan elköteleződésről hallhattak, illetve egy olyan „fülöpi” magatartással ismerkedhettek meg a fiatalok, amely példaként szolgálhat nekik saját útjuk folytatásához.

– Érdekes ívet adott az előtalálkozó programjának a délelőtti foglalkozások és a záró istentisztelet „összefonódása”.

– Az ötletet egyrészt az őszi, Győrött megrendezett EGOT (evangelikus gimnáziumok országos találkozója – a szerk.) programjából merítettük; ott a találkozó végére a résztvevők egy nagy közös gálaműsort állítottak össze. Másrészt az Evangélikus Hittudományi Egyetemen beszélgetünk a teológushallgatókkal – a gyülekezetpedagógiai gyakorlat elnevezésű szeminárium keretein belül – a modern istentiszteleti formákról. Ezt a kettőt ötvöztük, amikor arra az elhatározásra jutottunk, hogy a délelőtti műhelymunkák során – tizenegy kiscsoportban – a hitvallás, a bűnvallás, a zsolnárolvasás vagy éppen az oltárdíszítés mikéntjéről beszélgetve – készítsünk elő egy modern, kreatív és interaktív istentiszteletet.

– A záró alkalom előtti órák azonban mintha kissé „lazán” teltek volna...

– Mi is érzékeljük, hogy a délutáni koncerteken nem volt „telt ház” a díszteremben, ugyanakkor az épületben mindenhol egymással elmélyülten beszélgető emberekkel találkoztunk. Szándékosan nem is terveztük túl feszesre a programot a délutáni órákra, pont azért, hogy az előtalálkozó – nevéhez híven – a találkozó-sokra is lehetőséget adhasson.

– Az elmúlt hetekben az előtalálkozó szervezésére koncentrált a Tízek. Nem féltek attól, hogy ez túlságosan elvonja az időt és az energiát a nyári találkozó szervezésétől?

– De, és ez részben be is következett. Ugyanakkor, ahogyan már említettem, nagyon fontosnak éreztük az itt élő fiatalok megszólítását. Ez sikerült is, és így összességében az előtalálkozó nem vált a nyári találkozó „kárára”. Mostantól természetesen minden idegszálunkkal Szarvasra összpontosítunk. A találkozó tematikája már megvan – a mottó így hangzik: *Középkedés Veled...* –, és lassan az is körvonalazódik, hogy kiket mire szeretnénk felkérni; ez utóbbival kapcsolatban konkrétumok március végére várhatók. Reménység szerint mire eljön július 14-e, minden összeáll ahhoz, hogy középkedésre találkozhassunk vele, a legnagyobb Szervezővel.

■ VITÁLIS JUDIT

► Amikor a fiatalokat az orosházi napról kérdeztük, nem felejtettünk el afelől sem érdeklődni, hogy találkoznak-e velük nyáron is.

Tóth Cseperke (Sopron)

Az ország legtávolabbi pontjáról indulva ötszáz kilométert tettünk meg, hogy itt lehessünk Orosházán. Első Szélrózsám a kőszegi volt, ahol rögtön szervezőként vettem részt, valamint zenekarunkkal is felléptünk. Az

idei évre egyelőre nem kaptunk felkérést, de résztvevőként mindenféleképpen ott szeretnék lenni Szarvason. Két éve a bőség zavarával küzdöttem, több – számomra érdekes – program sajnos egy időpontban zajlott.

Bohák Evelin és Jankov Mária (Orosháza)

Örülünk annak, hogy saját iskolánkban rendezték meg az előtalálkozót. Még soha nem voltunk Szélrózsán, de annyira megfogott bennünket a hangulat, hogy nem is kérdés: ott leszünk Szarvason. Különösen a reggeli

FOTÓ: LÁSZLÓ JENŐ CSABA

FOTÓ: LÁSZLÓ JENŐ CSABA

püspöki áhítaton kaptunk értékes gondolatokat.

Bonnyai Eszter (Békéscsaba)

A nyári találkozókhoz hasonlóan a KIE-kávéház dekorációjáért vagyok felelős. Az egyesületből tíz-tizenöt fiatalal készülünk Szarvasra is a jól megszokott KIE-hangulattal, de az apró meglepetésekről egyelőre nem

beszelnék, az maradjon titok. Fontosnak tartom, hogy a fiatalos hangnem ellenére se veszítsük szem elől a lényegét: Jézus Krisztust. A Szélrózsa

célja sem lehet más, mint a Megváltó felé terelni a fiatalokat.

Vincze Délia (Orosháza)

Szélrózsán még soha nem voltam, bár már sok pozitív beszámolót hallottam róla. Azt hiszem, osztálytár-

saimat rábeszélem, hogy utazzunk el júliusban Szarvasra. Itt Orosházán első-sorban a koncertek és a mély beszélgetések fogtak meg. Ajánlom a Szélrózsát minden fiatalnak, aki normális közösséget keres.

■ – JENŐ –

Szarvason már várnak

Bár nemrég olvadt fel a Körös jege, Szarvas városa már a nyár kellős közepén megrendezendő Szélrózsára készül. *Horváth Zoltán Olivér*, az ótemplomi gyülekezet beosztott lelkésze az előkészületekről nyilatkozott lapunknak.

– A városlakók többsége evangélikus, és a városnak is fontos az evangélikussága. Nemcsak gyülekezetünk, hanem az egész település és az önkormányzat számára is megtiszteltetés, hogy a nyolcadik Szélrózsának otthont adhatunk. A találkozó közös ügyünk, közösen dolgozunk a sikeréért.

– Pontosan hol találkozunk júliusban?

– Szarvas hangulatát meghatározza a víz és a mellette lévő liget. A

Szélrózsát is a Körös két oldalán rendezzük. Néhány száz méteren belül megtalálható minden prog-

FOTÓ: LÁSZLÓ JENŐ CSABA

ramhelyszín. Magának a víznek is fontos szerepe lesz a találkozón. A legnagyobb fedett helyszín pedig maga az Ótemplom lesz.

– Mikor kezdődtek az előkészületek?

– Az első nagy lépés templomunk teljes felújítása volt, amellyel 2009 végére végeztünk. *Tessedik* temploma lesz az egyik bástya a találkozónak. A programot szervező csapat visszavisz a városunkba. Folyamatosan kutatjuk azokat a helyi partnereket, akikre rábízhatjuk az egyes feladatokat, például az étkeztetés biztosítását. Az pedig természetes, hogy imádságos szeretettel várjuk a júliust és az evangélikus fiatalokat a szélrózsa minden irányából.

■ L. J. Cs.

Fülöpökhöz írt levél

Hálás vagyok érte, Fülöp, hogy örömmel a szemedben fogadtál. Hogy nem csak egy megoldandó probléma, egy regisztrációs szám voltam még akkor sem, amikor sokan zsúfolódtunk az előtérben karszalagra várakozva.

Köszönöm neked, Fülöp, a beszélgetést. Hogy ott az ebéd után, majd a kávéházban őszintén megosztottad velem gondolataidat. Örülök, hogy az internetes közösségen túl személyesen is találkoztunk, és saját történeteiden keresztül is bátorítottál.

Nem felejtettem el, Fülöp, azt sem, amit tőled kaptam. Nemcsak a régen megígért kottára gondolok, amelyet magaddal hoztál Orosházára, hanem arra a lendületre, lelkesedésre is, amely a néhány együtt töltött perc alatt engem is megörvendeztet minden alkalommal, amikor egy társaságba kerülünk.

Köszönöm, Fülöp, hogy te ezúttal sem csak kollégaként tekintettél rám, akivel csak egy közös megoldandó feladatod van: tárgyyszerűen tudósítani egy lapot. Te ezúttal sem csak megkérdezted, hogy vagyok, hanem meg is vártad a választ.

Hálás vagyok neked is, Fülöp, aki a záró istentiszteleten egy igével emlékeztettél arra, hogy az Atya minden lépésemre számon tartja. Örülök, hogy te, akivel másfél évtizede ugyanabban a templomban hallgattuk az igét, hivatásszerűen is felvállaltad a Fülöp-szerepet, és most sok tucat gyerek számára viszed el napról napra az evangélium örömét.

És persze, Fülöp, sokat jelentett számomra a prédikáció is. Nem először szóltál úgy, hogy ennyire emlékezetes gondolatokat zsebelhettem be. Köszönöm az érthető nyelvezetet, a meggyőző stílust és azt az örömet, amellyel minden alkalommal a pulpitusra állsz.

Neked, kedves Fülöp, azt a sok mosolyt köszönöm. Neked, aki csak köszöntél, neked, aki nem is szóltál, csak a tekintetteddel jelezted: örülsz annak, hogy én – minden kincstárnoki bajommal és bűnnömmel együtt – részese lehetek a napodnak, és te is az enyémnek. Így tudattad velem, hogy egy csapathoz tartozunk, amelyben senki sem lehet magányos.

Egyedül Istené a dicsőség. De az ő szeretete rajtatok keresztül csempészett napfényt a borongós-esős viharos szombatomba. Én pedig örvendezve haladtam tovább az úton...

■ – JENŐ –

FOTÓ: RIBÁRSZKI ÁKOS

Tisztségviselők találkozója

► „Erősítsétek a lankadt kezeket, tegyétek erőssé a roskadozó térdet!” – ezzel az ézsaiási igével (Ézs 35,3) köszöntötte Heinemann Ildikó espereshelyettes a múlt szombaton Gyónon összegyűlt jó ötvenfős, pénztárosokból, felügyelőkkel, más tisztségviselőkkel és nem utolsósorban lelkészekből álló gyülekezetet. A fenti ige alapján tartott áhítat után vette kezdetét a Dél-Pest Megyei Egyházmegye hagyományosan február végén megrendezett pénztárosi találkozója.

A résztvevők az egyházmegye számvevőszéki elnöke és pénztárosa irányításával készültek az előttük álló gazdasági-pénzügyi feladatok elvég-

FOTÓ: KUSTRA CSABA

zésére. Az éppen időben megérkezett 2010. évi gazdasági körlevél megismerése, illetve a zárszámadás- és költségvetés-készítés gyakorlati kérdéseinek megbeszélése adta a fő napirendi pontokat.

De mit csináltak ezalatt a többiek? Annak is hagyománya van már a Dél-Pest Megyei Egyházmegyében, hogy a pénztárosi találkozóval egy időben egybegyűlve a tisztségviselők is megbeszélnek ügyes-bajos dolgait. Az elmúlt évben az Élő kövek egyháza című stratégiai dokumentum biztosított aktuális témát.

Az idei találkozóra már tavaly ősszel megkezdődött a készülődés. A folyamatot az októberi lelkipunkás-konferencián felmerült kérdéskör indította el. Ekkor határoztak úgy, hogy a gyülekezetek szervezett és hatékony módon kezdjenek el foglalkozni azokkal a kérdésekkel, amelyek nap mint nap – vagy csak alkalmanként, de jelentősen – befolyásolják működésüket, eredményességüket vagy kudarcaikat. Ennek az eszközül az úgynevezett SWOT elemzést választották.

A rövid útmutató segítségével minden gyülekezet elkészítette a maga elemzését, amelyet elküldött az elnökségnek. Ebből az igen terjedelmes anyagból fontossági sorrend alapján (az adott kérdés hány gyülekezet anyagában szerepel?) készült el

az egyházmegyére jellemző elemzés, vagyis a leginkább jellemző erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek gyűjteménye.

Az összeállítás és az aznapi munkamódszer bemutatása után négy kisebb csoportot alakítva láttak munkához a résztvevők. A csoportok a gyengeségek és veszélyek kategóriáiból kaptak egy-egy problémamegoldalmazást: 1. Látogatások – a bizalom hiánya (Németh Mihály); 2. Alacsony látogatottság – a kompromisszumkészség hiánya (László Milán); 3. Kikonfirmálódás – anyagi nehézségek (Heinemann Ildikó); 4. Előregedés – külső kommunikáció (Krämer György).

A hatfős csoportok beszélgetéseik során egy feladatlap öt kérdésére is választ keresve igyekeztek feldolgozni a témát. A kérdések firtatták az

okokat, az erősségek és lehetőségek oldalán a megfelelő választényezőket, a stratégiai feladatokat; azt, hogy ezek közül mit lehet azonnal (már hétfőn) alkalmazni, illetve kiket és hogyan lehet és kell bevonni a gyülekezetből a feladatok megoldására.

A kétszer negyvenöt perces felkészülési idő éppen csak elegendőnek bizonyult, egy kicsit belenyúlt az ebédre szánt időbe is. Az ebéd éppúgy, mint az egész nap, dicséretére válik a gyóni gyülekezet szorgalmas asszonyainak, segítőinek.

Az ebédet követően immár ismét az egész csapat együtt hallgatta meg a Szolnokról és Dunaharaszttól érkező Berényi Tünde és Kőszegi János civil kezdeményezésekre buzdító szavait. Ezalatt a csoportok szóvivői még végiggondolhatták, hogyan is mutatják majd be délelőtti munkájuk eredményét a többieknek. Külön köszönet illette az ezt a feladatot kitűnően megoldó Heinemann Ildikót, Buday Zsoltot, Kovács Endrét és Óvári Pétert. Az elkészült anyagot minden gyülekezet megkapja elektronikus úton is.

Az egybegyűlteket a vendéglátó lelkész, László Milán Jézus Krisztus szavaival bocsátotta útjukra: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” (Jn 17,15)

■ BAK PÉTER

Kolostorkóstolás, szerzetestoborzó hétvégék

Szerzeteseket próbál toborozni hétvégi „kolostorkóstolóval” egy katolikus rend Ausztriában.

Bárki megtapasztalhatja a ferencesek életét Alsó-Ausztriában, a Maria Enzersdorf-i monostorban, amely a 15. században épült. A „próbahétvégén” együtt dolgozik és imádkozik az érdeklődő a felesküdt szerzetesekkel.

A kezdeményezés tavaly október-

ben indult, a „kóstoló” ingyenes, és negyven év alattinak szól. A kolostor káplánja szerint három férfi már fontolgatja, hogy szerzetesnek áll.

Nők előtt is nyitva áll a ferencesek rendje, hasonló kolostorkóstoló hétvégéket tart Ausztriában egy apácázárda is – adta hírül a BBC brit sajtóorgánium.

► MTI

»MIÉRT ÉRTJÜK GYAKRAN FÉLRE A BIBLIÁT?«

Protestáns presbiteri tapasztalatcsere Újpesten

Ökumenikus és Aliansz-imahét, közös ifjúsági alkalom, szószékcser, lelkesímaóra, protestáns presbiteri találkozó – mind a szeretetközösség megélésének egy-egy alkalma a Krisztus-hívők között. Ezek a találkozások mutatják, hogy milyen testvéri kapcsolat köti össze Újpest keresztény-keresztény gyülekezeteit.

Minden év januárjában sor kerül az ökumenikus imahét alkalmaira, melyeken mindennap más helyszínen más gyülekezet lelkésze hirdeti az igét. Az imahét péntekén pedig közös ifjúsági órára gyűlnek össze a fiatalok, ahol felekezeti hovatartozástól függetlenül tapasztalhatják meg a közös éneklés és imádkozás örömét. De nem csak a fiataloknak van szükségük ennek a szeretetkapcsolatnak a megélésére...

A gyülekezetek vezetőinek, előjáróinak döntő felelősségük van abban, hogyan közvetítik a krisztusi szeretet parancsát. Ez abban is meglátszik, ahogyan egymáshoz viszonyulnak – ezt pedig sokszor olyanok is figyelik, akik egyelőre kívül vannak a templomok falain. Fontos tehát, hogy a közösségek vezetői Krisztus tanítását szem előtt tartva megosszák egymással tapasztalataikat, missziós gyakorlatukat, és együtt imádkozzanak a gyülekezetekért és a „keresőkért”.

A havonta megtartott lelkészi imaórán a gyülekezetek pásztorainak van erre lehetőségük szűkebb körben. Évente egy vasárnap délelőtt pedig, az úgynevezett szószékcsera alkalmával, a kerület mindegyik lelkésze egy másik felekezet templomában hirdeti Isten igéjét, betekintést nyerve az ottani közösség életébe. Ezeknek a vasárnapoknak a délutánján a protestáns presbiterek – házastársukkal együtt – tartanak közös áhítatot, melyen a tanítás meghallgatása mellett a személyes kapcsolatok is erősödhetnek.

Idén február 14-én az újpesti baptista imaházban került sor a presbiteri találkozójára. A rendezvényt a helyi gyülekezet lelkipásztora, a baptista egyház főtítkára, Mészáros Kornél nyitotta meg, majd egy előadásra figyelhettek a résztvevők: dr. Almási Tibor, a Baptista Teológiai Akadémia rektora arról beszélt, miért értjük félre gyakran a Bibliát, és hogyan érthetnénk meg jobban az igét. Előadása különösen célirányos volt, hiszen a presbiterek egyik fő feladata a tanítás: nagy felelősség tehát, hogy ők jól értelmezzék és magyarázzák a Szentírás üzenetét.

Az ige megértésének (és helyes értelmezésének) fontosságát jól mutatja, hogy Jézus figyelmeztette tanítványait a magvető példázata kapcsán, mi lesz a sorsa a meg nem értett tanításnak: „Amikor valaki hallja a mennyek országának igéjét, és nem érti, eljön a gonosz, és elragadja azt, ami szívébe van vetve...” (Mt 13,19)

A bibliaolvasó ember tehát nem érheti be azzal, hogy olvassa a Bibliát, de esetleg nem ért egy-egy igeszakaszt, vagy megelégszik felületes ismeretével, ez ugyanis lehetetlenné teszi a rögzítést és a megvalósítást. Ha azonban az ige olvasója kérdéseket tesz fel az adott résszel kapcsolatban, már elindult a megértés felé. Olykor már egy elmélyült imádságban megadja Isten a választ, máskor a lelki-

pásztor adhat magyarázatot, vagy egy-egy szakkönyv lehet segítségül.

Ennek bemutatására Jézus és a tanítványok kapcsolatából is hallottak az egybegyűlteket egy példát. Miután a Mester az öt hallgató sokaságot a magvető példázatával tanította (Mt 13), elbocsátotta a tömeget, bár tudta, nem teljesen értették meg a hallottakat. Így voltak ezzel a tanítványok is, bár ezt ők nem vették észre. Őket azonban Jézus visszahívta, és még egyszer elmagyarázta a példázatot, tudva, hogy nekik – mint követőknek – szükségük van rá, hogy mélyebben is megértsék a tanítást. Nem sokkal ezután (még ugyanazon a fejezetben belül) elmondta nekik a búza és a konkoly példázatát. Ekkor már a tanítványok is felismerték, hogy

A SZERZŐ FELVÉTELE

nem értik a hallottakat, és maguk kérték a Mestert: „Magyarázd meg nekünk a szántóföld konkolyáról szóló példázatot.” (Mt 13,36)

Az ige félreértése azonban „veszélyesebb” a meg nem értésénél, hiszen ebben az esetben az olvasó nem ismeri fel, hogy rosszul értelmez egy-egy, esetleg már „megszokott” textust, így az nem is kiált magyarázatért. Ha a Szentírásban ellentmondást érzünk, akkor fontos, hogy az ellentmondást mindig a saját megértésünkben keressük, ne pedig a Bibliában.

Ugyanilyen fontos meglátnunk, hogy az igében levő ellentétes üzenetek nem jelentenek valóságos ellentmondást, még kevésbé egymást kizáró igazságokat.

Hasonló ez ahhoz, ahogy ellentétes hatású gyógyszereket is találunk egy patikában, hiszen a betegségek is különbözők – szemléltette az előadó. Egyébiránt ezeket az ellentéteket bizonyos háttérismeretek (például kortörténeti adatok) sok esetben megmagyarázzák, illetve feloldják.

Almási Tibor több, részletesebben kifejtett példán keresztül is szemléltette a megértés, meg nem értés és félreértés lehetséges előfordulásait a Biblia értelmezése kapcsán. Hangsúlyozta, hogy a presbitereknek különösen oda kell figyelniük a Szentírás megértésére, hiszen az ő elsődleges feladatuk a tanítás, így egy-egy félreértéssel másokat is tévútra vezethetnek.

Az előadás végeztével kérdések és hozzászólások hangzottak el, melyek a presbiteri szervezetek működésébe is betekintést nyújtottak.

Solymár Péter újpesti evangélikus lelkész kérdést intézett az előadóhoz; Mikó László, a Magyar Református Presbiteri Szövetség elnöke az ő szolgálatakról beszélt, Marosi Nagy Lajos pedig az általa vezetett baptista presbiteri tanács munkáját ismertette.

A záróéneket Beharka Pál orgonaművész kísérte, aki tavaly ünnepelte nyolcvanadik születésnapját. A személyes beszélgetésekre terített asztal mellett volt lehetőség.

A mintegy félszáz résztvevő gazdag tanítással térhetett haza, folytatva szolgálatát a jövő évi találkozóig.

■ MÉSZÁROS JOHANNA

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Békéscsabai Evangélikus Egyházközség

A török hódoltság idején teljesen elnéptelenedett terület benépesítése 1715-től kezdődött. Tizenegy vármegyéből érkeztek a mai Békéscsaba alapítói. A telepesként érkezett evangélikus tót ősök első dolga volt, hogy maguknak templomot, iskolát építsenek, papot és tanítót hívjanak. Az itt élők szorgalma, áldozatvállalása és puritán élete csakhamar szervezett közösségi életet teremtett. A Harruckernbirtokon élő lakosság szabad vallásgyakorlást élvezett, de elődeinknek a semmiből kellett megteremteniük mindazt, ami az ország más megyéiben ekkor már adott volt, a városiasodást, az iskolázottságot, a kultúrát.

1717-től vesszőből font, kívül-belül sárral kitapasztott falú templomocskájuk volt, ezt egy már vályogból épített, téglával kirakott templom követte 1723-tól. A mai evangélikus Kistemplom 1745-ben épült *id. Tessedik Sámuel* lelkész odaadó szolgálata idején. 1783-ban kapták meg az engedélyt arra, hogy a templomhoz tornyot emeljenek; ekkor bővítették a hívők terét keresztszárnynal.

A gyülekezet növekedésével a Kistemplom a maga több mint hatszáz ülőhelyével kicsinek bizonyult, ezért *Milecz Mihály* lelkész javaslatára a régi épülettel szemben új építését határozták el a hívők, vállalva annak jelentős anyagi terhét.

1824-ben felszentelték a Nagytemplomot, amelyben mintegy négyezer ülőhelyet sikerült kialakítani. A Nagytemplom tervezésekor a késő barokk stílus már inkább a falusi építészetre volt jellemző, ugyanakkor a reformkorban virágzó klasszicizmus még alig jelent meg Magyarországon. Átmenetet az itáliai ihletésű empire jelentett, s ez érezhető a *Czigler Antal* által kialakított homlokzatokon.

Linder Károly munkásságának eredményeképpen 1876-ban az erzsébethelyi (jaminai) városrészben is templomot építettek, amely úgynevezett válogató stílusban épült *Sztraka Ernő* városi főépítész tervei alapján.

Napjainkban a gyülekezet összesen kilenc istentiszteleti helyén végzi szolgálatát hét lelkipásztor, paró-

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Március 14-én, bőjt negyedik vasárnapján 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Békéscsabáról. Igét hirdet *Kondor Péter* esperes-lelkész.

kus, helyettes, kórház- és iskolalelkéski munkakörben. A hagyományos bibliaórák, vasárnapi iskolai csoportok, ifjúsági alkalmak mellett énekkar, missziói és diakóniai kör működik a gyülekezetben. Sok önkéntes munkatárs segíti a gyülekezet lelkéski és világi vezetőinek szolgálatát, rendezvények, koncertek szervezését.

Intézményeink, a Békéscsabai Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Kollégium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, az Evangélikus Szeretettotthon, a Támogató Szolgálat, valamint egyházközségünk tagjai, az elődök nyomdokán járva, ma is meghatározó, formáló szerepet vállálnak Békéscsaba város életében, fejlődésében.

Istentiszteleti rend • 2010. március 7.

Bőjt 3. vasárnapja (Oculi). Liturgikus szín: lila. Lekció: Lk 11,14–28; Ef 5,1–9. Alapige: Ézs 43,22–25. Énekek: 188., 416.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balogh Éva; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) D. Szebik Imre; du. 6. Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) dr. Béres Tamás; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstűck M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv., kántátás istentisztelet) Smidélusz Gábor; du. 6. Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 10. (úrv., családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. em.** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv., szuplikáció) Pfeifer Ottó; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpádné; **XI., Németsvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) D. Szebik Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. (úrv., családi) Keczkó Szilvia; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Kendeh György; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv., szuplikáció) Pfeifer Ottó; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (szuplikáció) Pfeifer Ottó; **Pestűjhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv., szuplikáció) Kovács Katalin; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv., szuplikáció) Kovács Katalin; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Grendorf Péter; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Grendorf Péter; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv., szuplikáció) László Lajos Gergely; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Könyvekről, könyvtárakról...

A könyvek és a könyvtárak életünk nélkülözhetetlen tartozékai. Fejlődésük párhuzamos életünk alakulásával, történetük pedig tanulságos.

A könyvek „ősei” tulajdonképpen az ékirásos agyagtáblák voltak. A papiruszra hasított hegyű nádtollal és tintával írtak. A tinta koromból készült fekete festőanyag volt. A leírtaakat másolással terjesztették. Akármennyire vigyáztak is a papirusz kéziratokra, -tekercesekre, egy bizonyos idő múlva annyira tönkrementek, hogy újra kellett írni őket. De az így nyert másolatok sem tartottak sokáig. A római korban viaszozott fa- és elefántcsont tábláskákat is használtak, s ezeket zsinórral vagy kappocsal egybefűzték.

Krisztus előtt a 2. században kezdett elterjedni a sokkal tartósabb állatbőrből (juh-, kecske-, borjúbőr-ből) készült pergamen használata. A kevésbé tartós papirusz kéziratokat átvírták pergamenre. A pergamenből tekercesek is készültek, de a pergamen kéziratok általában könyv formájúak, amelyekben a lapokat egymásra fektették vagy füzetekbe fűzték össze (kódexek). A pergament később a papírr váltotta fel. Ez a görögöknél a 8. századtól ismert.

A középkorban nagyon jelentős munkát végeztek az egyházi könyvmásolók, a szerzetesek és az apácák (például *Ráskai Lea*), valamint a főúri udvarokban az íródeákok: csendes munkájukkal hozzájárultak az írásbeliség és a műveltség terjesztéséhez. A főnemesi és a nemesi (vár)kastélyok, udvarházak szintén „kulturális gócpontok” voltak.

***

Korszakalkotó jelentőségű volt a könyvterjesztés fejlődésében és a könyvtárak terjedésében a könyvnyomtatás, a szövegeknek betűkből összeállított szedésről történő sokszorosítása. A mozgatható betűkkel történő könyvnyomtatás *Johann Gutenberg* mainzi nyomdász nevéhez fűződik (1440 körül). Sajtójának első híres nyomtatványai közül kiemelkedik az úgynevezett 42 soros Biblia (1450–1455). A találmány nagyon gyorsan elterjedt egész Európában, a könyvnyomtatás néhány évtized alatt a kontinensen szelleg több nagyvárosában megjelent. Ennek óriási hatása volt a tudományok, az irodalom, a művészetek, a tájékoztatás fejlődésére, és az egyetemes emberi kultúra legjelentősebb tényezőjévé vált.

Magyarországon az első nyomdát – 1473-ban Budán – *Hess András* állította fel; első terméke a *Chronica Hungarorum*, más néven *Budai krónika* volt. A 15. században készült nyomdatermékek, az ősnymtatványok még a kódexeket utánozták: legtöbbjüknek nincs címlapja, a szerző és a nyomdász nevét, valamint a kiadás körülményeit a mű végén lévő kolofon tartalmazza; néha utólag kézi festéssel díszítették őket. A 16. századtól kezdve a könyv teljesen el-

szakadt a kódextól: önállósult, és egyre nagyobb lett a társadalmi, politikai jelentősége is.

A corvinák *Mátyás* király világhírű könyvtárának, a Bibliotheca Corvinianának a darabjai. A gyűjtemény alapjául többek között a magyar királyok könyvtárának maradványai szolgáltak. Mátyás nagy áldozatokkal gyarapította a gyűjteményt, amely halálakor mintegy 2000-2500 kötetet jelentett, tehát a korszak legnagyobb könyvtárai közé tartozott. A kéziratok nagyobb részét Itáliában másoltatta, a pompás bőrkötések pedig Budán készültek. Mátyás halála után egy ideig *Ulászló* király is gondozta és gyarapította a könyvtárt, később azonban elhanyagolta, és ajándékozott is belőle. *II. Lajos* alatt állandóan fogyott, ami pedig megmaradt belőle, azt többek között a törökök hurcolták el. Jelenleg 216 hiteles corvinát ismerünk, szétszórva az egész világon, de találhatók példányok hazánkban is.

Vitéz János és *Janus Pannonius* munkássága is a hazai humanista műveltség terjedését jelentette, sok főpapi könyvtárral együtt.

***

A nemzeti műveltség terjesztésében alapvető fontosságú volt a hazai reformáció: a latint tartósan felváltotta az anyanyelv, szóban és írásban egyaránt. A könyvnyomtató műhelyek mellett fontos szerephez jutottak a vándornyomdák, amelyeket a szükségletnek megfelelően mozgatni lehetett, váltogatva a működés helyszínét. A vallásos irodalom mellett nem egyházi jellegű kiadványokkal is ellátták a művelődni kívánó lakosságot. A következő századokban a hazai nyomdaipar – társadalmi és politikai okok miatt – lassan fejlődött.

Mit láthatott vajon, aki bepilantott egy jellegzetes humanista könyvtárba? Például *Thurzó Szaniszló* (1531–1586) Szepes megyei főispán *Luther* buzgó követője volt, de 111 kötetes könyvtárában

szombati egyetemi könyvtár volt a legnagyobb hazai könyvtár. A barokk korszakban lendületesen fejlődtek az érseki, püspöki székhelyeken lévő, valamint a szerzetesi könyvtárak.

***

A 19. században Európa-szerte jelentősebbek lettek a magánkönyvtárakkal szemben a közkönyvtárak. A magyar nemzeti könyvtárat *Széchenyi Ferenc* 1802-ben, az MTA könyvtárát *Teleki József* 1826-ban alapította; az előbbi alapítója nevét viseli (Országos Széchényi Könyvtár).

A Fővárosi Nyilvános Könyvtár (1904) *Szabó Ervin* szervezte meg, később róla nevezték el. A budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) könyvtára a nagyszombati jezsuita kollégium 16. században kialakult könyvtárának anyagából fejlődött ki. Birtokában van például tizennégy corvina, több Gutenberg előtti táblanyomat, számos értékes magyar nyelvemlék.

Az Országgyűlési Könyvtár 1952-ben lett nyilvános könyvtár.

A Luther Társaság 1886-ban kezdte meg működését. Célja a vallásos irodalom fellendítése volt, különböző témájú könyvek kiadásával.

A Podmaniczky-könyvtár az örökös, *Degenfeld Pál* egykori tiszántúli református főgondnok adományaként 1929-ben került egyházunk tulajdonába. Ez a főúri könyvtár ma is az Evangélikus Országos Könyvtár (EOK) különálló, muzeális gyűjteménye Budapesten, egyházunk Üllői úti központjában. Az EOK 1957 után vált el hivatalosan az Evangélikus Országos Levéltártól (EOL). A könyvek eredetileg a levéltár ügynevezett Levéltári Könyvtárához tartoztak. A 19. századra visszavezethető EOL-könyvanyag (benne *Mária Dorottya* főhercegnő ugyancsak 19. századi könyvadományával) folyamatosan növekedett. 1929-ben *Scholtz Oszkár* levéltárossága idején (1926–1944) mintegy harmincezer kötettel gyarapodott a könyvállomány. A két világháború között *Kovács Sándor* professzor, majd *Püspök Péter* színtén a nagyvárosában megjelent. Ennek óriási hatása volt a tudományok, az irodalom, a művészetek, a tájékoztatás fejlődésére, és az egyetemes emberi kultúra legjelentősebb tényezőjévé vált.

Magyarországon az első nyomdát – 1473-ban Budán – *Hess András* állította fel; első terméke a *Chronica Hungarorum*, más néven *Budai krónika* volt. A 15. században készült nyomdatermékek, az ősnymtatványok még a kódexeket utánozták: legtöbbjüknek nincs címlapja, a szerző és a nyomdász nevét, valamint a kiadás körülményeit a mű végén lévő kolofon tartalmazza; néha utólag kézi festéssel díszítették őket. A 16. századtól kezdve a könyv teljesen el-

gyon alapos és eredményes könyvtárfejlesztő munkát végzett.

1949-ben *Radvánszky Kálmán* egyházunknak ajándékozta édesapja, *Radvánszky Béla* 1863-ban alapított sajkócazi könyvtárát. 1998-ban az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára különvált az Evangélikus Országos Könyvtártól.

Több gyülekezetünkben található kisebb-nagyobb gyülekezeti könyvtár. Mint látható tehát, jellege és rendeltetése szerint sokféle könyvtár segíti a tájékozódást és az ismeretek rendszerezését. Ezek az intézmények napjainkban, az információs technológiák fejlődése mellett is nélkülözhetetlenek.

■ DR. BARCZA BÉLA

Néhány adat papírhasználatunkról és az újrapapírról

- A lakossági papírhasználat a következőképpen oszlik meg: csomagolás – 48%; nyomtatás, írás – 30%; újságnyomtatás – 12%; egészségügyi és háztartási célokra – 6%.
- Egyetlen tonna primer (fehér) papír előállításához 417 köbméter vízre, 1,7 tonna fára és 717 kilowattóra energiára, valamint számos adalékanyagra van szükség. Ezzel szemben egy tonna újrapapír előállításához mindössze 100 köbméter víz, 1150 kilogramm fekete-fehér újságpapír és 300 kilowattóra energia szükségeltetik.
- Becslések szerint egy tonna papír-hulladék feldolgozása 12 öreg fát ment meg a kivágástól, továbbá 31,8 köbméter vizet, 3 köbméter lerakóhelyet, 4,1 megawatt áramot és 280 liter kőolajat takarít meg.
- Magyarországon az évi átlagos papírfogyasztás 100 kg/fő. Primer papír esetében ez azt jelenti, hogy átlagosan minden ember évente 170 kg fát „vág ki”, és 41 köbméter vizet „folyat el” csak a papírhasználat miatt.
- Statisztikák szerint jelenleg körülbelül a papírhulladék 40 százalékát hasznosítjuk újra, de az Európai Unió előírása szerint 2012-re a papírhulladék legalább 60 százalékát kell majd újrahasznosítanunk. Hazánkban a papír szelek-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla

- tív gyűjtése a legsikeresebb a különböző hulladékfajták közül; s úgy tűnik, a kapacitások fejlesztése következtében a teljes mennyiséget itthon fogják feldolgozni.
- Az újrapapír gyártásának folyamata a következő lépésekből áll: visszagyűjtés, válogatás, a papír-hulladék rostjainak megtisztítása, keverék pépesítése és vegyszeres kezelése, a keletkezett anyag préselése, szárítás.
  - Az újrapapír előállítása során a környezetbarát technológiákat részesítik előnyben. Érdeemes tudni, hogy minél fehérebb egy papír, annál súlyosabb a gyártás során fellépő környezetszennyezés, mert a szép színt agresszív klórvegyületekkel érik el.
  - A szelektíven gyűjtött papírok között a legnagyobb mennyiséget a kartondobozok és a – többnyire kéretlen – reklámanyagok adják ki.
  - Az új technológiáknak köszönhetően az újrapapír mára gyakorlatilag azonos tulajdonságokkal bír, mint

a hagyományos papír. Ugyanolyan tartós, igényes, és nemcsak irodai papírként, hanem számos más formában is találkozhatunk vele.

Mit tehetünk a teremtett világ védelmében a papírhasználat terén?

- Igyekezzünk minél kevesebb papírt használni. Kerüljük a felesleges csomagolást, és amit lehet (például levelezés, dokumentumok tárolása), intézzük számítógépen.
- Mindig válasszunk újrapapírt. Jegyzetfüzetek vásárlásához a Humusz is segítséget kínál, de egyes irodaszer-kereskedelemmel foglalkozó hálózatok kínálatában is találhatunk ilyeneket. Egészségügyi papírok (szalvéta, zsebkendő, toalettpapír), csomagolóanyagok esetében is válasszuk a kevésbé fehérített és színezett termékeket.
- A szelektíven gyűjthető papírok számára biztosítsunk megfelelő körülményeket (hulladéktárolók, szállítás) az újrahasznosítás megvalósításához.
- Ne felejtjük el, hogy mindennapi fogyasztásunk során a pénzünkkel szavazunk. Minél többen választjuk az újrahasznosított termékeket, annál inkább ösztönözzük a gyártókat arra, hogy környezetbarát termékeket kínáljanak!

Újrapapír a könyvkiadóban

► **A Hulladék Munkaszövetség (Humusz) március 1-jére már második alkalommal hirdette meg az újrapapír világnapiját. Céljuk, hogy minél szélesebb körben ismertté és elfogadottá tegyék az újrapapír értékeit, s így növeljék a felhasználását. Többek között ennek aktualitása kapcsán kerestük meg a Luther Kiadót, az egyik olyan helyet egyházunkban, ahol a legtöbb papírt használják. Kende K. Péterrel, a kiadó igazgatójával beszélgettünk.**

– Milyen papírt használnak a kiadóban?

– Lassan négy éve figyeltünk fel arra, hogy az a fénymásolókat gyártó cég, amelytől mi is béreljük a gépünket, számláit és egyéb leveleit környezetbarát papírra nyomtatva küldi. Megkérdeztük tőlük, milyen papírt használnak, és milyen tapasztalataik vannak vele. Mivel csak „jót mondtak róla”, kipróbáltuk mi is, és azóta kizárólag ilyen papírt használunk minden irodai feladathoz.

– Sokszor hallani, hogy az újrapapír használatától elromlik a nyomtató vagy a fénymásoló. Egyesek szerint nem elég esztétikusak az újrapapírok, ezért alkalmatlanok hivatalos levélpapírnak. Mások viszont kellemesen csalogódnak. Mik az Önök tapasztalatai?

– A gépek tönkretételéről szóló mítoszt már az eloszlatta, hogy maga a gépet gyártó cég ezt a papírt használja. A mai újrapapírok ugyanannyira alkalmasak nyomtatókhoz, fénymásolókhöz, mint nem környezetbarát társaik. Az esztétikai szempont pedig – hogy mennyire fehér egy papír – csak megszokás kérdése. A szemünknek valójában sokkal kellemesebb, ha a hordozó papír és a rajta lévő fekete írás között kisebb a

kontraszt. Meglehet, hogy úgy érezzük, bizonyos nagyon fontos levelet nem lehet másra, csak a hagyományos fehér papírra nyomtatva elküldeni, mert rossz üzenetnek gondoljuk, ha nem ilyen a „hordozó”. Szerintem azonban sokkal fontosabb üzenet az, ha egy cég a környezettudatosságát kommunikálja azzal is, hogy ilyen papírt használ.

– A leggyakoribb ellenérv az újrapapírral szemben az, hogy a feldolgozási technológia miatt jóval költségebb, mint a primer (fehér) papír – ezért a Humusz többek között az adó- és díjpolitika megváltoztatását javasolja. Az elmúlt időszak alapján mit tud mondani a költségeik változásáról?

– Az általunk használt irodai papírok esetében nincs jelentős különbség az újrapapír és a primer papír ára között. A forgalmazó mond-

ta el, hogy a bevezetésekor tudatosan döntöttek úgy, hogy azonos árszinten kínálják az újrapapírt a primer papírokkal. Tudták, hogy Magyarországon – szemben például a magasabb életszínvonalon élő skandináv országokkal – lényegében egyetlen tényező dönt egy-egy termékről: ez pedig az ár. Nagy tételben, köztes kereskedelmi pontokat kiiktatva pedig mindig kedvezőbb áron lehet vásárolni.

– Sikertült-e felkelteni más intézmények érdeklődését is, követőkre talá-e ez a szemlélet egyházunkban?

– Tavaly nyáron már nemcsak kiadónk vásárolta meg egy tételben az éves, féléves papírmennyiséget, hanem egyházunk országos irodája is. Az országos iroda korábbi papírbeszerzéseinek számláját és az akkori közös beszerzés számláját összevetve láttuk, hogy összesen csomagonként majdnem száz forinttal olcsóbb-

Ajánlat evangélikus gyülekezetek, intézmények részére

A Papyrus Hungária Zrt.-vel való együttműködés útján lehetőséget szeretnénk kínálni az evangélikus gyülekezetek és intézmények számára a környezetbarát papír kedvezményes árú beszerzésére.

A Papyrus által forgalmazott Recyconomic 80 grammos, A4-es méretű irodai papír legalább 48 doboz (240 csomag) rendelése esetén csomagonként 697,50 forintért ingyenes házhoz szállítás mellett vásárolható meg. A nagy mennyiségre való tekintettel egyházmegyénként lenne célszerű egyesíteni a rendeléseket, így a szükséges mennyiségek esetében is érvényesíthető a kedvezményes ár. A Papyrus vállalja a kiszállítást a gyülekezetek/intézmények által közösen meghatározott címre, az egyes gyülekezetek, intézmények ott juthatnak hozzá rendelésükhöz. A megrendelt papirokról a számlát az országos iroda küldi el.

***

A papíron kívül rendelhető még környezetbarát boríték is (1000 darabos kiszerezésben):

- C6 méret (114 mm × 164 mm), 1,79 Ft/db
- LA/4 méret (110 mm × 220 mm), 2,59 Ft/db
- C4 méret (229 mm × 324 mm), 8,40 Ft/db
- B4 méret (250 mm × 353 mm) 10,13 Ft/db

A gyülekezeteket, intézményeket a lehetőséggel közvetlenül is megkeressük.

LUTHER KIADÓ

Tisztelt Olvasóink és Előfizetőink!

Tavaly decemberben – az előző évek hasonló jellegű kezdeményezéseinek eredményességét látva – újra meghirdettük támogatói akciónkat. Mint ismeretes, (újra) azt kértük előfizetőinktől: ha módjuk van rá, az előfizetési díjnál nagyobb összeget juttassanak el kiadónkhoz, hogy a befolyt összeggel támogatni tudjuk olyan olvasóink előfizetését, akik számára az előfizetési díj anyagi nehézséget okozna.

2010. február 24-ig 106 befizetésből kaptunk nagyobb összeget a szükségesnél; az összegyűlt támogatás 199 135 forint volt.

Köszönjük mindazoknak a támogatást, akik fontosnak tartották, hogy lapunk lehetőleg minden régi olvasójához eljuthasson az idén is.

***

Ezúton szeretnénk felhívni a figyelmüket arra, hogy továbbra is él páratlan páros kedvezményünk, amelynek keretében előfizetőink jelentős kedvezménnyel hosszabbíthatják meg előfizetésüket, ha új előfizetőt toboroznak az *Evangelikus Élet* olvasótáborába – ráadá-

sul az új előfizető is kedvezményben részesül!

Negyedéves előfizetés esetén mindketten plusz egy hónapig ingyen kapják újságunkat. Az „ajándék hónapok” száma az előfizetés időtartamával arányosan nő: féléves előfizetéshez két, háromnegyed éveshez három, egész éveshez pedig négy további hónap az ajándék.

A részletekkel kapcsolatban keressék az *Evangelikus Élet* szerkesztőségében *Vitális Judit* kolléganőnket.

***

Végezetül egy örömteli hír. A 2009. december 13-i *Evangelikus Életben* nyereménysorsolást hirdettünk azok között, akiknek 2010. január 6-án, vízkereszt ünnepén érvényes Evangelikus Élet-előfizetésük van.

A sorsolás nyertese *Schmidt Ferenc* kosdi előfizetőnk. Nyereménye: másodmagával térítésmentesen részt vehet a balatonszárszói Evangelikus Konferencia- és Missziói Otthon 2010. május 21–24-i, pünkösdi hosszú hétvégéjén. Gratulálunk!

■ KENDEH K. PÉTER, a Luther Kiadó igazgatója

ban szereztük be a papírt. Ezer csomag esetében könnyű kiszámolni a megspórolt összeget... Az együttes beszerzés lehetőségét szeretnénk megteremteni minden gyülekezetnek és intézményeinknek is. *(Ennek részleteiről lásd keretes írásunkat – a szerk.)*

– Mi a helyzet a könyvkiadással? Meg lehet jelenni a piacon újrapapírra nyomtatott könyvekkel?

– Míg az irodai papírok esetében nincs lényeges árkülönbség, a nyomdai papírok esetében sajnos van, és nem az újrapapírok javára. A felhasználási szokásoknak megfelelően a nyomdák nem nagyon tartanak készleten újrapapírt, így a beszerzésük is meghosszabbítja egy-egy könyv megjelenési idejét, ráadásul kis mennyiségben nem is nagyon tudnak beszerezni. Így csak olyan kiadványokat nyomtattatunk újrapapírra, amelyek végső ára „elbírja” azt a pár tízforintos többletet, amely a papír miatt keletkezik, illetve a nagy papírigény lehetővé teszi a gazdaságos papírbeszerzést. Ilyen kiadványunk például az *Útmutató*.

– Vajon egy iroda, egy kiadó, amelynek a számára mindig a gazdasági szempont a meghatározó, hogyan érvényesíthet másféle – nem gazda-

sági jellegű – nézőpontokat, mint például a teremtés védelme?

– Csakis a személyes elkötelezettség révén. A korábbi, egyszerűbbnek, kényelmesebbnek, esetleg gazdaságosabbnak tűnő megoldásokat csak a helyesen felismert és jól értelmezett köz- és önérdék írhatja felül. Ebben a tekintetben fontos szerepet kap annak belátása, hogy a teremtés védelme nem „trendi úri passzió”, hanem az egyetlen lehetséges út életterünk megvédése érdekében. És nem elég arra várni, hogy majd egyszer a mellettünk lévő nagy gyár hatalmas kéménye megszűnik környezetkárosító gázokat kibocsátani, mert így mindenki csak várni fog, és lényegében senki nem tesz semmit.

Ha például Európában a papírfelhasználásban a jelenlegi tízszázalékos újrapapír-részesedést jelentősen lehetne növelni, akkor a sok papírgyár jelentősen kevesebb klórgázt „termelne”. De a papírgyárak még mindig inkább „fehér papírt” gyártanak, mert erre van kereslet. Ha majd a kereslet, az igény megváltozik, megváltozik a gyártott termék is. Reméljük, pár év múlva már az lesz „ciki”, ha egy cég nem újrapapírt használ.

■ – KSE –

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

KÖSZÖNET

Köszönetet mondunk mind-azoknak, akik *dr. Frenkl Róbert* elhunya alkalmából részvétük kifejezésével fájdalmunkban osztoztak.

Frenkl Sylvia és családja

HIRDETÉS

Bruckner Győző miskolci jogakadémiai dékán és *Zsedényi Béla*, az ideiglenes nemzetgyűlés elnöke Miskolcon megfestett festményeit keressük múzeumban való elhelyezés céljából. Jelentkezni az Északi Egyházkerület püspöki hivatalánál (1/394-2448) vagy *Boleratzky Lórándnál* (1/356-4312) lehet.

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) első félévi programjának következő alkalmát március 11-én 17 órakor tartják az országos iroda utcáról nyíló termében (1085 Budapest, Üllői út 24.). Téma: *Jézus Krisztus műve (áldozat volt-e Krisztus halála?)*. Előadással *Véghelyi Antal* lelkész, áhítattal *Széll Bulcsú* lelkész szolgál.

HIRDETÉS

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) felvételt hirdet a 2010/2011-es tanévre nappali tagozaton hároméves *doktori (PhD-)* képzésre egyetemi hittudományi, illetve vallástudományi végzettséggel rendelkezők részére. A jelentkezési lap az EHE rektori hivatalában (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3., tel.: 1/469-1051) szerezhető be, vagy letölthető az EHE honlapjáról: <http://teol.lutheran.hu> (ETN/Irattár /Szabályzatok, tanulmányi iratok). *Jelentkezési határidő: április 30.* a felvételi konzultáció időpontja: június 1.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 7-étől március 14-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
21.00 / m2 <i>Az elszánt diplomata(német–angol filmdráma, 2005)</i> (129') Észak-Kenyában meggyilkolják Tessa Quayle politikai aktivistát. A nyomok szenvedélyből fakadó, erős felindultságban elkövetett bűntényre utalnak. Az asszony férje, a szelíd természetű Justin, a Brit Kormány megbízotti Hivatal munkatársa életében először cselekvésre szánja el magát. Lelkiismeret-furdalástól úzve és a felesége hűtlenségéről szóló pletykáktól megrendülten beleveti magát a nyomozásba, hogy megtudja, mi történt. Hamarosan összeesküvés nyomára bukkan, amely már eddig is ártatlan életüket követelt, és most már az ő életét is fenyegeti.	8.25 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Keresztény egészségügy 11.34 / M. Katolikus Rádió <i>Gospelkrónika</i> 13.20 / Bartók rádió <i>Kodály Zoltán V. magyar kórusverseny 2009.</i> A Kecskeméti Református Gimnázium Psalmus kórusa és a budapesti Amadeus kórus énekel 15.10 / Duna Tv <i>Mátyás király és a reneszánsz (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2008)</i> (20') 19.35 / Bartók rádió <i>A Hamburgi Rádió</i> <i>Szimfonikus Zenekarának hangversenye</i> 21.00 / Duna Tv <i>Ember a masgasban (amerikai–angol dokumentumfilm, 2008)</i> (95')	11.05 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i> 13.55 / m2 <i>És még egymillió lépés (magyar ismeretterjesztő filmsorozat) (46')</i> 15.25 / HBO <i>Valkűr (amerikai–német filmdráma, 2008)</i> (121') 17.05 / PAX <i>Én vagyok az Ajtó</i> A Zákeus Média centrum evangélizációs műsora 19.35 / Bartók rádió <i>Goldmark: Sába királynője (négyfelvonásos opera)</i> 21.00 / Duna Tv <i>A herceg haladéka (magyar filmdráma, 2006)</i> (93') 23.30 / Bartók rádió <i>Ars nova.</i> Szokolay Sándor: Vonósnygyes Bozay Attila: Trapéz és korlát	10.35 / PAX <i>Életévszakok</i> Scholz László nyugalmazott evangélikus lelkész 12.05 / Bartók rádió <i>Pálúr János játszik a párizsi Notre-Dame nagyorgonáján</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház főlórája 14.45 / Duna Tv <i>Szerelmes földrajz.</i> Kovács „Kokó” István – olimpiai és világ bajnok ökölvívó 16.34 / M. Katolikus Rádió <i>Testvéregyházaink életéből</i> Jelentések a protestáns világból 17.00 / PAX <i>Szokolay Sándor: Jobbítsd a nemzetöt!</i> Kegyelemért könyörgő ének a Szentírás igéjére
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.20 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 11.34 / M. Katolikus Rádió <i>Architek-túra</i> Barangolás az építészet világában 13.04 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> A köszívű ember fiai 14.20 / Duna Tv <i>„A magok oltalmára” – Erdélyi erődtemplomok (magyar ismeretterjesztő filmsorozat)</i> 16.00 / Duna II. Autonómia <i>Tízezer nap (fekete-fehér magyar filmdráma, 1967)</i> (103') 16.00 / PAX <i>Az anyaméh gyümölcse jutalom (családtervező sorozat)</i> 19.35 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> Haydn: B-dúr mise Mozart: Ave verum corpus Schumann: Rekviem Op. 148.	9.55 / Duna Tv <i>Mesterművek a századforduló magyar építészetéből (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2004)</i> (26') 10.40 / Duna II. Autonómia <i>Mennyei kapuk</i> A pécsi bazilika 14.30 / RTL Klub <i>Béraya (amerikai filmdráma, 1995)</i> (87') 17.30 / PAX <i>Hadd szöljön az orgona!</i> Bencze István pesterzsébeti evangélikus kántor portréja 18.40 / Bartók rádió <i>A néphagyomány zenész mesterei</i> 19.00 / PAX <i>Hét ima</i> Kákay István zenés versfeldolgozásai a Poézis együttes előadásában	12.05 / Bartók rádió <i>A Francia Rádió Filharmonikus Zenekarának hangversenye</i> 12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Aranyosegerbegy 15.00 / Duna Tv <i>Google: a keresőprogram hatalma (német ismeretterjesztő film, 2006)</i> (27') 16.00 / Viasat History <i>Megszentelt muzsika (angol dokumentumfilm-sorozat, 2008)</i> Bach 16.25 / m1 <i>Az aranyember (fekete-fehér magyar kalandfilm, 1936)</i> (97') 18.40 / Kossuth rádió <i>Rendszerváltoztatók – húsz év után</i> 21.40 / Kossuth rádió <i>„Ki gondolná, ki mondaná...”</i> Összeállítás Petőfi Sándor verseiből	8.00 / Civil Rádió <i>Evangelikus óra.</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora 10.04 / Kossuth rádió <i>Evangelikus istentisztelet közvetítése a békéscsabai Kistemplomból</i> Igét hirdet Kondor Péter esperes 10.15 / m1 <i>Evangelikus magazin</i> (26') 11.15 / m1 <i>450 éve halt meg Melanchthon...</i> 11.45 / m1 <i>Evangelikus templomok</i> A kapolcsi és a hartai evangélikus templom 15.05 / Bartók rádió <i>Jubilate Deo.</i> Évszázadok egyházi muzsikája 21.00 / m2 <i>Férfibecsület (amerikai filmdráma, 2000)</i> (129')

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evelet.hu, www.evangelikuselet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: P. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).

Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line:** Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com).

Rovatvezetők: Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölnetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Te vagy az Isten, aki csodákat tettél, megismertetted erődöt a népekkel. Zsolt 77,15 (Gal 4,4; Lk 9,57–62; Ef 5,1–8a; Zsolt 35,17–28) A zsoltár címe szerinti, vagyis *A csüggedéstől a hálaadásig* vezető út mindig nagy és váratlan fordulatokkal teli. Isten csodája. Azért csoda, mert ez az ösvény kizárólag az ő országán át halad. Azok ismerik ezeket a csodákat, akik az övéi: akik megtapasztalták az Úr szabadítását, ahogyan vezette életüket a gyásztól az örömig, a haláltól az életig. Ezzel az örömmel hirdetik mindenkor Istent, csodáit, mert tudják: múltjuk, jövőjük, jelenük áldó hatalmak oltalmába van rejtve.

Hétfő

Mily szép, ha feltűnik a hegyeken az örömhírt hozó lába! Békességet hirdet, örömhírt hoz, szabadulást hirdet. Azt mondja Sionnak: Istened uralkodik! Ézs 52,7 (Lk 9,2; Lk 14,25–26/27–33/34–35; Jn 12,37–50) A mi békességünk, örömünk, szabadságunk Krisztus golgotai keresztye. Ott diadalmaskodott az életünket bilincsbe záró Gonosz felett. Immár ő uralkodik, övé a hatalom mennyen és földön. Győzelme miatt lehetünk valóságosan szabadok. Szabadok az örömrre, az Isten békességének megélésére, Isten gyermekeinek életére (Jn 1,12–13). Ezért az egyetlen, igazi örömhírünk, evangéliumunk: Jézus a Krisztus, az örömhírt hozó.

Kedd

Megjelenik az Úr dicsősége, látni fogja minden ember egyaránt. – Az Úr maga mondja ezt. Ézs 40,5 (Ef 1,18; Jób 7,11–21; Jn 13,1–11) Isten dicsőségének közelsége minden emberben félelmet ébreszt, mert ragyogása megmutatja árnyékunkat. Urunk nem akarja, hogy mi is így küldjük el: „Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok!” Ezért kegyelemmel és igazsággal (Jn 1,14) érkezett, hogy csodálatra és imádatra indítsa a világot. A Megjelenő dicsfénye nem ítéletet, hanem megváltást hozott. Bizony: „Az ősi jóslat, im, betelt, / Mit a hű Dávid énekelt: / „Az Úr, halljátok, nemzetek, / Kereszten trónol köztetek.” Halleluja!

Szerda

Távol legyen tőlünk, hogy fellázadjunk az Úr ellen, és elforduljunk ma az Úrtól. Józs 22,29 (Zsid 10,24–25; Mk 9,38–41/42–47; Jn 13,12–20) Pedig megtörtént. Lázadunk és elfordulunk – és nem csak ma. Hiába az emlékeztetőül épített oltár, hiába a fogadalom. Hűségünk ingatag, emlékezetünk véges. Ezek vagyunk mi: örök önző kamaszok, lázadók. Éppen ezért, hogy megmentesen, az Úr maga épített oltárt. Ő kötött a világgal új szövetséget a Golgotán, hogy megmutassa nekünk szeretetét, és megemlékezzen örök hűségéről. Így néz Istenünk mindenkor Krisztus áldozatára, és így tekinthetünk fel mi is reménységünk egyetlen zálogára, a keresztre.

Csütörtök

Ezt mondja az Úr: Halálos a bajod, gyógyíthatatlan a zúzóadásod! De én bekötözöm sebeidet, meggyógyítom zúzóadásaidat. Jer 30,12.17 (1Jn 5,11; Mk 8,10–13/14–21; Jn 13,21–30) Halálos, gyógyíthatatlan... Istenünk számára idegen szavak. A „menthetetlent” jelentik, igénk viszont a Megváltót (görögül: szótér = Megmentő) hirdeti. Úgy ismerjük őt, mint aki számára nincs lehetetlen, aki hatalmát üdvösségünkért használja, aki számára nincs tragikusan befejezett helyzet. Ő meg tudja gyógyítani azt, akiről (amiről) lemondtak, és életre tudja kelteni azt, aki (ami) halott – az én életemet is!

Péntek

Akkor majd tisztává teszem a népek ajkát, mindnyájan az Úr nevét hívják segítségül, és őt tisztelik egy akarattal. Zof 3,9 (Jel 7,9–10; Mt 10,34–39; Jn 13,31–38) Isten igéjével végzi el bennünk a megszentelés csodáját. Az ő ajándéka, hogy szívünk-életünk az „oltárról vett szénnel” (Ézs 6,7) megtisztítva ismét teremtésbeli helyére kerül. Természetesen éli hivatását: Atyját dicséri, szereti, magasztalja. Azt az isteni akaratot végzi el bennünk, amelyről *Luther* így írt: „Istent félünk és szeretnünk kell, hogy nevével ne átkozódjunk, ne esküdzsünk, ne igézzünk, ne hazudjunk, se ne csaljunk, hanem nevét minden bajban segítségül hívjuk, imádjuk, és hálaadással dicsőítsük.”

Szombat

Én, én vagyok vigasztalótok! Miért félsz halandó embertől? Ézs 51,12 (Róm 8,31b; Lk 17,28–33; Jn 14,1–7) A félelem nagy ellensége életünknek. A rettegés ugyanis nem épít, hanem csak rombol, megkötöz, magányossá tesz. Nem véletlen, hogy Istenünk ölelése éppen ettől a nyugtalanságtól szabadít meg. Nem hagy egyedül, gyermekeivé fogad, társunkká szegődik. Ő akar úrrá lenni a minket körülvevő vagy éppen bennünk tomboló vihar felett. Örök Istenként áll meg előttünk, akire minden bajban számíthatunk, aki igéjével adja ajándéka a félelem nélküli életet. Ő a vigasztalónk, ő a bátorítónk, ő az Istenünk – ne félj, tiéd a kegyelme!

■ ESZLÉNYI ÁKOS

HIRDETÉS

Március 14-én a budafoki gyülekezetben délelőtt 10-től családi vasárnap lesz. A vendég *dr. Csepregi Zoltán*, az Evangelikus Hittudományi Egyetem rektora, aki *Luther* levelezéséről tart előadást. Szeretettel várják az érdeklődőket.